

ΑΘΗΝΑΙ.

Η ΒΥΤΕΡΩΝ. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Μ Ε

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 31.

Τόμος Β΄.

Εκδίδεται δις τοῦ μηνός.

Ἐν Ἀθήναις τῆν 1 Δεκεμβρίου 1848.

ΓΛΩΣΣΜΑΙΟΥΘ.

ΑΡΘΡΟΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ.

Ὁ λόρδος Βαρλέυ εἶχε γίνει ἐνῆλιξ. Μὴ ἔχων δὲ γονεῖς, ἐκκληρονόμησεν ἀμέσως τὴν πατρικὴν περιουσίαν, μίαν τῶν μεγίστων τοῦ ἠνωμένου κράτους, καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἀνάξιον μέλος τῆς βουλῆς τῶν λόρδων. ἂν ἡ πρώτη χρῆσις τῆς ἐλευθερίας του καὶ τοῦ πλοῦτου του δὲν ἦτον νὰ περιέλθῃ ὀλίγον τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ὁ λόρδος Βαρλέυ ἦτον παράδοξος καὶ ἰδιότροπος νέος· ὡς τοιοῦτος τοῦλάχιστον ἐκρίνετο ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐκύρωσε τὴν ποιαύτην γνώμην εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, διότι ἀντὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν περιουσίαν του ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ ἢ ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν, διίσχυρίσθη ὅτι θέλει πρὸ τῆς ζήτησις νὰ γνωρίσῃ τὴν πατρίδα του, καὶ πρὸ τῆς Ἀμερικῆς τὴν Ἀγγλίαν.

Ἄλλη του ἰδιοτροπία· δὲν ἔλαβε θέσιν εἰς τὸν σιδηροῦν δρόμον, διότι, ἔλεγε, περιηγεῖτο διὰ νὰ περιηγηθῇ, ὅχι διὰ νὰ ρηθῆσῃ. Ἀνέβη λοιπὸν τὸν καλλήτερον ἵππον του, καὶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν Ἰοκέην του, διευθύνθη πρὸς βορρᾶν, μεταβαίνων ἀπὸ

πόλεως εἰς πόλιν, καὶ σημειῶν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του ὅ,τι τῷ ἐφαίνετο σέριστοιμειῶτων ὡς πρὸς τὰ ἦθη καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρόπους, διότι ὁ λόρδος Βαρλέυ ἦτον παρατηρητὴς καὶ ἀγγίλους. Ἐκ τοῦ χαρτοφυλάκιου τούτου, ὅπερ εἶχεν ἐξοργωθῆ εἰς βιβλίον ἐκ τῆς ὕλης ὅσων ἐχορήγησε τῆς Ἀγγλίας μόλις μία γωνία, ἀνέγνωμέν τινὰ τεμάχια, καὶ ἐρρικνίζομεθα τὸ ἐπόμενον ἀνέλδοτον, γεγραμμένον ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος.

Ὁ λόρδος Βαρλέυ ἀπὸ τῆς Δυρράμιος ἐπορεύετο εἰς τὸ Νεοκαστέλιον, πρωτεύουσαν τῆς Νορθουμβερλάνδης, πρῶτον διὰ νὰ ἰδῆ τὸ ταίχος τῶν Πικτων λεγόμενον, ἢ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, τὸ δειχὸν δι' ὅλης τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, καὶ δευτέρον διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Σκωτίαν ἐξ ἀνατολῶν, καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἐκ δυσμῶν. Ἐν ᾧ δὲ διήρχετο ὠρῖαν κωιλάδα, εἶδεν ἄμαξαν ἥτις, ἐρχομένη ἀπὸ πλαγιᾶν ὁδὸν, εἰσῆλθεν εἰς ἡν αὐτὸς ἐπορεύετο, καὶ προηγουμένη αὐτοῦ, ἐξηκολούθει τὴν ἰδίαν διευθύνσιν. Ἡ ἄμαξα περιεῖχε δύο κυρίας. Μετὰ ἔν τέταρτον, ὁ λόρδος Βαρλέυ, βαρυνθεὶς τὴν μονότονον θέαν τῶν ὀπισθίων τῆς ἀμάξης τροχῶν, ἴσως καὶ ἀπὸ τινὰ περιέργειαν, θυγατέρα τῆς ἀργίας, κινούμενος, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, καὶ μετὰ ταχὺ βῆμα παρῆλθεν ἐμπρὸς· παρερχόμενος δὲ, ἐθύθισε τὸ βλέμμα του εἰς τὴν ἄμαξαν. Ἐκ τῶν δύο Κυριῶν ἡ μία ἐφαίνετο εἰς

ἀκμήν ἡλικίας ἢ καὶ παρηλιξ, ἢ δὲ νεωτάτη, καὶ καθ' ὅσον ὁ λόρδος Βαρλεύ ἐδυνήθη νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς ταχείας ἐκείνης παρατηρήσεως, ὡραία, ὡραιότατη μάλιστα, ἂν τὸ πρῶτον βλέμμα δὲν τὸν ἠπάτησεν.

Ἡ συνάντησις τῶ ἐφάνη ἀξία νὰ καταλάβῃ μίαν γραμμὴν εἰς τὰς σημειώσεις του. Ἀλλὰ διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν κόλπον του τὸ χαρτοφυλάκιον, καὶ νὰ γράψῃ μὲ τὸ μολυβδοκόνδυλον, ἠναγκάσθη νὰ βραδύνῃ τὸ βῆμα τοῦ ἵππου του, δι' ὃ μετὰ πέντε λεπτά ἡ ἀμαξα τὸν ἐφθασε πάλιν, καὶ διῆλθεν ἐμπρὸς του. Ἐπειδὴ ὁμοῦ καὶ αὐτῆς τὸ βάδισμα δὲν ἦτον λίαν ταχὺ, ἢ δευτέρα αὕτη συνέτειξεν ὑπῆρξε διακεστέρα, καὶ τοῦ λόρδου Βαρλεύ τὸ βλέμμα, ἀναπαυθὲν μακρότερον χρόνον εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ ὄχηματος, ἐπρόφρασε δύο τινὰ νὰ παρατηρήσῃ, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ καλλονὴ τῆς νεωτέρας κυρίας ἦτον ἐξ ἐκείνων, ἃς οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ ποιηταὶ ὄνειροπολοῦσι, καὶ ἐφ' ὧν φαίνεται μειδιῶσα ἀκτὶς οὐρανία· δεῦτερον δὲ ὅτι ἡ κυρία αὕτη ἐταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμούς της ὅταν εἶχεν ὑψώσει τοὺς ἐδικούς του, καὶ ἐρυθρίασεν ὡς δύο ἀνεμόναι αἱ παρεαίτης· διότι καὶ ὁ λόρδος Βαρλεύ ἦτον νέος ὡραῖος, καὶ εἰς ὄλην του τὴν μορφήν ἐπέλαμπεν ἀριστοκρατία.

Οὕτω λοιπὸν ἔμεινε πάλιν ὀπίσω τῆς ἀμάξης, ἀλλ' ἡ θέα τῆς δὲν τῶ ἐφαίνετο πλέον τὸσον μονότονος, τὴν ἐκόσμηε δὲ ἤδη ἡ φαντασία του καὶ ἡ μνήμη. Τοσοῦτον δὲ τὸν ἐνησχόλει τὸ πρὸ τῶν νοεῶν ὀφθαλμῶν του πλανώμενον ἐκεῖνο ὄραμα, ὥστε διῆλθεν ἐμπρὸς δύο ἐκκλησιδίων καὶ τριῶν ἐπαύλων χωρὶς νὰ ἐγγίσῃ τὸ χαρτοφυλάκιόν του. Μετὰ μίαν ὥραν περίπου τὸ ὄχημα ἐστάθη ὀλίγον, ἴσως διὰ ν' ἀναπνεύσῃ οἱ ἵπποι, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν. Ὁ λόρδος Βαρλεύ ὁμοῦ δὲν εἶχε λόγον διὰ νὰ διακύψῃ τὸν δρόμον του, οὔτε ἐνόμισε δὲ ἀναγκαῖον ἢ πρέπον νὰ ρυθμίσῃ τὰ κινήματά του ἐπὶ τῶν κινήματων τῆς ξένης ἀμάξης, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ διέλθῃ καὶ πάλιν ἐμπρὸς αὐτῆς. Ἀλλὰ φθὰς ἀπέναντι τῶν δύο Κυρίων, ἠσθάνθη μεγάλως ἐλαττούμενον τὸ θάρρος του, καὶ, ἀντὶ ν' ἀτενίσῃ αὐτάς, ὡς πρὶν, μάλιστα ἐτόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα του, καὶ αὐτομάτως ἐλαμβάνων ἐν τῇ ταραχῇ του ὡς γνωρίμους τὰς πρὸ μιᾶς ὥρας ἀσχολούσας τὸν λογισμὸν του, ἔφερε τὴν χεῖρά του εἰς τὸν πῖλον, ὅπερ εἶναι σολοικισμὸς κατὰ τὴν ἀγγλικὴν ἐθιμοταξίαν, διότι κύριος δὲν χαιρετᾷ πρῶτος κυρίαν, ἂν δὲν ἔχῃ πολλὴν μετ' αὐτῆς σχέσηιν.

Αἱ ἐν τῶ ὄχηματι κύριαι ἀντεχαιρέτησαν, ὁ δὲ λόρδος Βαρλεύ δὲν ἐδυνήθη ν' ἀποφασίσῃ ἂν ἦτον μειδιάμα ταχύτερον ἀστραπῆς, ἢ ἀπατηλὸν τῆς φαντασίας· αὐτοῦ κατόπτευμα, ὅπερ ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἐπιπετών εἰς τῆς νέας τὰ κοράλλινα χεῖλη· ἠσθάνθη ὁμοῦ πάλλουςαν τὴν καρδίαν του ὅταν μετὰ τίνος ὥρας ἵππασίαν, ἤκουσε τὸν κρότον τῶν τροχῶν τιθεμένων αὐθις εἰς κίνησιν, καὶ ἀνά πᾶν βῆμα ἐλαττούντων τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ τοῦ ὄχηματος καὶ αὐτοῦ. Ἡ πρώτη του ἰδέα ὑπῆρξε, νὰ κεντήσῃ τὸν ἵππον του καὶ νὰ προχωρήσῃ ὅπως ἀποφύγῃ καὶ τετάρτην συνάντησιν. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐσκέφθη πόσον γελοῖον ἦτον νὰ φεύγῃ δραματῶς αὐτὸς καὶ ὡς διωκόμενος ἐμπρὸς τῶν δύο ἀγνωστων ἐκείνων γυναικῶν, μόνον διότι ἡ μία τῶ ἐφάνη ὡραία. Αὐτὸς ὡδαίπορει ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, κατὰ τὸ συνήθες βῆμα τοῦ ἵππου του, καὶ εἰς τοῦτο εἶχεν ἀναμφιβόλως πλήρως δικαίωμα. Ἄν ξένη ἀμαξα διήρχετο ἐμπρὸς του, ἔπταιεν ἐκεῖνος εἰς τοῦτο; Οὕτω συλλογιζόμενος ἐξηκολούθησεν ἀμεταβίβως τὸ βάδισμά του, καὶ ἀφῆκε στωϊκῶς νὰ πλησιάσῃ τὸ ὄχημα.

Αἱ κύριαι ἐχαιρέτησαν πρῶται, καὶ ὁ Λόρδος Βαρλεύ ἀπήνησεν κλίνας βαθείως τὴν κεφαλὴν, μετὰ ταῦτα δὲ, ἀφ' οὗ διῆλθαν, βραδύνας τὸ βῆμα, ἔμεινε μακρὰν ὀπίσω αὐτῶν.

Ἐς τούτοις ἦτον περιέργως νὰ ἐξετάσῃ τίνες ἦσαν, πῶθεν ἦρχοντο, διατὶ δὲν ὁδοιπόρουν διὰ τοῦ σιδηροῦ δρόμου. Ὅτι ἦσαν κύριαι ἐπισήμου οἰκογενείας, τοῦτο τὸ ἐθεώρει ἀναμφισβήτητον, ἂν καὶ οἰκίστημον ἐπὶ τῶν θυρίδων τοῦ ὄχηματός των δὲν ὑπῆρχεν ἐπιγεγραμμένον. Ὅτι δ' ὁδοιπόρουν δι' ἰδίας ἀμάξης, τοῦτο τὸ ἀπέδιδεν εἰς τὴν φιλοκαλίαν των, καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν των ν' ἀπολαύσῃ τὴν ποίησιν τῆς φύσεως, ἥτις εἰς τοὺς διῆπταμένους διὰ τοῦ σιδηροῦ δρόμου παρίσταται ὡς ἄμορφος σκιά, ὡς συγκεχυμένος πολτός. Ἢλπίζεν ὁμοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειάν του τὸ ἐσπέρας, ὅταν καταλύων, ὡς εἶχε σκοπὸν, εἰς τὸ καλλήτερον ξενοδοχεῖον τοῦ Νεοκαστελίου, ἤθελε βεβαίως ἀπαντηθῆ μετ' αὐτῶν.

Ἐν ᾧ τοιαῦτα διελογεῖτο, ἀναβλέψας εἶδεν ὅτι τὸ ὄχημα εἶχεν ἐκτραπῆ τῆς πρώτης διευθύνσεως, στραφὲν πρὸς ἀριστερά. Τοῦτο ἦν ἐκτὸς τῶν υπολογισμῶν του· διὸ, ταχύνας τὸ βῆμα, ἐφθασεν εἰς τὴν θύραν μικροῦ οἰνοπωλείου, κειμένου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀκριβῶς ὅπου αὐτὴ διεσχίζετο, καὶ ἐκεῖ σταθεὶς, ἐζήτησε ποτήριον ζύθου.

— Ποῦ φέρουν αὐτοὶ οἱ δρόμοι; ἐρώτησε τὸν ξενοδόχον λαμβάνων ἀπὸ τὰς χεῖράς του τὸ ἀφρίζον ποτόν.

— Αὐτὸς ἐδῶ κατ' εὐθείαν, εἶπε ὁ ξενοδόχος, φέροι εἰς Γαίτες-Χαῖδ, καὶ ὑπερ τὸν ποταμὸν εἰς Νεοκαστέλιον. Ἐκεῖνος δὲ ἀριστερὰ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν χωρίζεται. Ὁ ἐπάνω, πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, φέροι εἰς Κορβριδζ, ὁ κάτω, πρὸς τὸ δάσος, φέροι εἰς τὰ ἀνθρακορυχεῖα τοῦ Γλουμουμάουθ.

— Λοιπὸν φαίνεται βέβαιον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ λόρδος Βαρλεύ ἐνᾷ ἀπερρόφα τὸν ζύθον, ὅτι αἱ κύριαι αὐταὶ διευθύνονται πρὸς Κορβριδζ, ἐν ᾧ ἐγὼ ὑπάγω εἰς Νεοκαστέλιον. Ἐπεθύμουν ὁμοῦ πολὺ νὰ μάθω τίνες εἶναι. Ἀλλὰ τίς τάχα ἡ ἀνάγκη νὰ ὑπάγω εἰς Νεοκαστέλιον; Δὲν ἀνεχώρησα ἀπὸ τὸ Λονδίνον διὰ νὰ ἰδῶ τὸ Νεοκαστέλιον, ἀλλὰ διὰ νὰ ἰδῶ τὴν Ἀγγλίαν. Μήπως καὶ τὸ Κορβριδζ δὲν εἶναι Ἀγγλία;

Καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πεποιθῆσει, ὅτι τὸ Κορβριδζ εἶναι Ἀγγλία, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου του πρὸς δυσμὰς.

Ἀλλ' οἱ δισταγμοὶ του καὶ οὕτω δὲν διεσκαδάσθησαν. Δὲν εἶναι ἀπρεπὲς ν' ἀκολουθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἀμαξαν; Τί θὰ εἰποῦν αὐταὶ αἱ κύριαι βλέπουσαι τον νὰ τρέχῃ κατόπι των; — Καὶ τί ἔχουσι νὰ εἰπῶσιν αἱ κύριαι; Μήπως ὁ δρόμος δὲν εἶναι δημοσίος; εἰν' ἐδικὸς των μόνον ὁ δρόμος;

ἔπειτα ἐκεῖναι τὸν ἀπήνησαν, ὄχι αὐτὸς ἐκεῖνας. Τί πταίει ἂν ἀπεφάσιζαν νὰ ὑπάγωσιν εἰς Κορβριδζ ὅπου αὐτὸς διεθύνετο;

Τὸ βῆμά του ἐξ αἰτίας τῶν ἀμφιβολιῶν τούτων εἶχε γίνῃ ἀβέβαιον καὶ βραδύ, ἐν ᾧ ἡ ἀμαξα ὡς περωτὴ ἐμακρύνετο. Δὲν ἀπέσπα ὁμοῦ τὸ βλέμμα του ἀπ' αὐτῆς, ὡς φοβούμενος μὴ τὸν διαφύγῃ.

Καὶ ὅτι ἐφοβεῖτο τῶ ὄντι συνέβη. Ἄντι νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἡ ἀμαξα αἴφνης ἐστράφη ἀριστερὰ πρὸς τὸ δάσος. Αἱ ὁδοιπόροι λοιπὸν οὔτε εἰς τὸ Κορβριδζ δὲν ἐπήγαινον, καθὼς δὲν ἐπήγαινον εἰς τὸ Νεοκαστέλιον, ἀλλὰ διευθύνοντο πρὸς τὰ ἀνθρακορυχεῖα τοῦ Γλουμουμάουθ. Τί παράδοξον ἰδέαν εἶχον αἱ δύο κύριαι; Τί ἤθελον εἰς τὰ ἀνθρακορυχεῖα; Ἴσως νὰ ἐπισκεφθῶσιν τὴν γυναῖκα τοῦ ἐνοικιαστοῦ; Ἴσως ἦσαν αὐτὰ ἰδιοκτησίαι των; ...

Καὶ οἱ δισταγμοὶ του ἐκορυφώθησαν, καὶ ἐκράτησε τὸν ἵππον του. Ποῖαν πρόφασιν εἶχε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ ἀνθρακορυχεῖα; κἀνεὶν ἐκεῖ δὲν ἐγνώριζε, κἀμίαν ἐργασίαν δὲν εἶχε· δὲν ἦτον προφανὲς ὅτι παρεκολούθει τὰς ὁδοιπόρους; Καὶ ἤδη ἔστρεψε τοὺς χαλινοὺς πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐκτελεσθῇ τὸ κίνημα τοῦτο, οἱ ἐναντίοι στοχασμοὶ διηγήρησαν εἰς τὴν ἀμφίβροπον ψυχὴν του. Τὰ ἀνθρακορυχεῖα! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Καὶ πῶς; δὲν εἶναι ἐπίσης περιέργως καὶ αὐτὰ ὡς τὸ τεῖχος τῶν Πίκτων; δὲν ἤκουσε πολλάκις εἰς τὴν βουλὴν τῶν Λόρδων πολὺν γενόμενον λόγον περὶ τοῦ ἀδιώτου βίου τῶν ἀθλίων ἐκείνων παιδιῶν, ἃ τινὰ ὑπὸ δυστυχῶν ἢ φιλαργύρων γονέων κατακλείονται εἰς τὰ ζοφερά ταῦτα βάραθρα, καὶ μαραίνονται ἐξερριμένα ἀέρος καὶ τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου; Τί ἀξιολογώτερος ὁδοιπορίας σκοπὸς, τί φιλανθρωπότερον τοῦ νὰ ἰδῇ ἰδίους ὀφθαλμοῖς τὴν τύχην αὐτῶν, καὶ νὰ συντελεσθῇ ποτὲ ἐν γνώσει εἰς τὴν βελτίωσίν της; Ὁ λόρδος Βαρλεύ ἐξίστατο πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ ἔχῃ ἐξ ἀρχῆς τὴν ἰδέαν ταύτην, καὶ νὰ μὴ ἐπισκεφθῇ τὰ ἀνθρακορυχεῖα τοῦ Γλουμουμάουθ τῶ ἐφαίνετο ἤδη ἀληθὲς ἀμάρτημα.

Ἐπομένως ἀφῆκε τοὺς χαλινοὺς εἰς τὸν ἵππον καὶ ἐπροχώρησεν. Ἡ ὁδὸς του διήρχετο διὰ τοῦ δάσους, ὅπου πρὸ πολλοῦ ἡ ἀμαξα εἶχε βυθισθῆ καὶ εἶχε γίνῃ ἀφαντος. Μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἐξῆλθε τοῦ δάσους, καὶ ἀπήνησεν οἰκίαν μεγάλην καὶ εὐπρεπῆ, τοῦ ἐνοικιστοῦ καὶ διευθυντοῦ τοῦ Γλουμουμάουθ. Διερχόμενος δ' ἐμπρὸς αὐτῆς, παρετήρησεν ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἀπεξευγμένην τὴν γνωστὴν εἰς αὐτὸν ἀμαξαν, καὶ τοῦτο πρὸς μεγάλην του δυσαρέσκειαν, διότι ἐσυμπεράνειν ὅτι αἱ συνοδοιπόροι του, ἀντὶ, ὡς ἤλπριζε, νὰ καταλύσωσιν εἰς τὴν παρακειμένην ξενοδοχεῖον, ὑφ' οὗ τὴν στέγην ἐδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ διανυκτερεύσῃ, ἐπεσκέπτοντο τὴν οἰκοδόποιαν τῆς οἰκίας ἐκείνης, ὅπου οὐδὲν εἶχε δικαίωμα καὶ οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἰσόδου. Ἐπομένως, ἀρχίζων νὰ ὑποπτεύῃ ὅτι τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τῆς ἐνταῦθα ἐπισκέψεώς του θέλει εἶσθαι ἡ φιλανθρωπικὴ ἐρευνά του, καὶ, σχεδιάζων ἤδη τὸ προοίμιον τῆς βουλευτικῆς του δημηγορίας ὑπερ τῆς πασχούσης ἐργατικῆς τάξεως, εἰς ἧς τὴν πληγὴν ταύτην ἐφαίνετο θέτουσα τὸν δάκτυλόν του αὐτὴ ἢ πρόνοια, ἐπροχώρησε περαιτέρω.

Πεντακῶσια περίπου βήματα μακρὰν τῆς οἰκίας ὑψούντο εἰς τὴν πεδιάδα ἀτάκτως διεσπαρμένοι διάφοροι μικραὶ καὶ πενιχραὶ καλύβαι ἀχυροσκεπεῖς, καὶ μεταξὺ αὐτῶν λόφοι μέλανεσ σσωρευμένων ἀνθρώπων. Μεταξὺ δὲ τῶν καλυβῶν καὶ τῶν σωρῶν τούτων περιεφέροντο οἰκτροὶ καὶ ἡμίγυμνοι βρακενδύται παντὸς γένους καὶ πάσης ἡλικίας, οἱ μὲν ἐναγωνίως ὠθοῦντες χειραμάξας πλήρεις τοῦ ὀρυκτοῦ, οἱ δὲ ὡς ἀχθοφόροι φέροντες αὐτὸ ἐπὶ τῶν νώτων των, καὶ κύπτοντες ὑπὸ τὸ βάρος του μέχρι γῆς. Ἐμπρὸς δ' ἐκάστης καλύβης ἔχουιν ἐν ἑν στόμιον φρέατος ζοφεροῦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ προέκυπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μορφὴ τις ὠχρὰ, κυρτὴ, σκελετώδης, ὡς νεκροῦ ἀποσειόντος τὴν πέτραν τοῦ τάφου, ἐν ᾧ ἄλλοι πάλιν τῶν ἀθλίων ἐκείνων ὄντων κατεβυθίζοντο εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ὡς ἂν ἐσχίζετο καὶ τοὺς ἐρρόφα τὸ ἐδαφος.

Ὁ λόρδος Βαρλεύ ἐλθὼν εἰς τὴν πρώτην καλύβην, κατέβη τοῦ ἵππου του, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν ἵπποκόμον του. Ἐμπρὸς του γυνὴ δυσειδῆς, τὸ ὄστεῶδες τῆς σώμα ὑπὸ σαπρὸν ῥάκος καλύπτουσα, τὴν κόμην ἔχουσα ῥυπαρὰν καὶ λυτὴν, καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ μέλη ὅλα μέλανα ὑπὸ τῆς ἀσβόλης, ὡς καταχθόνιον φάντασμα, ἔστρεψε μετὰ τὰς δύο τῆς χεῖρας κίλυδρον ὑπεράνω τοῦ φρέατος, καὶ ἐφαίνετο ὕδωρ ἀντλοῦσα.

— Μητέρα, τῇ εἶπεν ὁ λόρδος, ἤθελα νὰ ἰδῶ τὸ ἀνθρακορυχεῖον· δὲν μ' ὀδηγεῖς, σὲ παρακαλῶ, ἀπὸ τοῦ πρέπει νὰ καταβῶ.

Ἡ γυνὴ τὸν ἠτένισε μετ' ὀφθαλμοῦς εὐήθεις, καὶ ἐπέμψασα γρυσμὸν ἀναρθρὸν.

— Ἄ! εἶπε. Σύρε, σύρε, σύρε. Ὅλ' ἡμέρα σὺρ' ἐπάνω τὰ δαιμονοσπέρματα, ποῦ νὰ πῆς ἢ γῆ καὶ νὰ τὰ πλακώσῃ καὶ τὸ βράδυ σὲ ρίχνουν, νά! φάγε! ἓνα κομμάτι ψωμί ἀπὸ στάκτη καὶ δύο σάπια γεώμηλα. Ἀπὸ τῆ δουλειᾶ με κόλλησε τὸ τομάρ' εἰς τὰ κόκκαλα, καὶ δὲν ἔχω ἓνα κουρέλι νὰ σκεπάσω τὰ παλαιόπαιδα ποῦ τουρτουρίζουν ἀπὸ τῆ ψύχρα' καὶ γρυνιάζουν ἀπὸ τῆ πείνα' εἰς τὸ σπῆτι. Λίγο δουλεύομε' γιὰ τὸν ἐνοικιαστῆ, πρέπει νὰ δουλέψωμε' τώρα καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους.

Καὶ ἐπανελάσε τὸν κτηνώδη γρυσμὸν της.

— Λάβε τοῦτο καὶ ὀδήγησέ με, εἶπεν ὁ λόρδος Βαρλεύ, ἀποστρεφόμενος μετὰ μυσσημοῦ, καὶ δίδων εἰς αὐτὴν ἓν δίστηλον.

Τῆς γυναικὸς οἱ ἄστονοι ὀφθαλμοὶ διεστάλησαν, καὶ ἐξέπεμψαν φλόγας. Δι' αὐτομάτου δὲ κινήματος, λησμονοῦσα τὴν χειρὶδα τοῦ κίλυδρου ἣν ἔστρεφεν, ἤρπασε τὸ νόμισμα συγχρόνως μετὰ τὰς δύο τῆς χεῖρας, καὶ τὸ ἐσφυγγε ὡς φοβουμένη μὴ τῇ το ἀφαιρέσῃ κἀνεὶς. Ἢδη δὲ ὁ κίλυδρος, ἐνδίδων εἰς τὸ βάρος τοῦ ἀντικειμένου ὅπερ ἐκρέματο εἰς τὸ ἄκρον τοῦ περὶ αὐτὸν σχοινοῦ, ἤρχισε νὰ στρέφεται κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, καὶ τὸ σχοινίον νὰ καταβαίνει, ὅταν αἰσχρολόγος βλασφημία ἠκούσθη ἐξερχομένη ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς.

— Σκάσετε βρωμομύρμηγκα τοῦ διαβόλου, ἐκράξεν ἡ γυνὴ, καὶ ἀρπάσασα τὴν χειρὶδα τοῦ κίλυδρου ἀμέσως, ἤρχισε ν' ἀναβιάζῃ τὸ φορτίον.

— Αὐτὰ ποῦ ἔλεγα, μὴ πρὸς βάρος σας, ἐπρόσθε-

σεν ἔπειτα ἀπειθυνομένη πρὸς τὸν λόρδον Βαρλέυ· τὰ ἔλεγα δι' αὐτοὺς ποὺ μᾶς ζουλοῦν καὶ μᾶς στίφουν ὡς νὰ μείνουμε ξερὸ τζίπουρο, κ' ἔπειτα μᾶς πετοῦν νὰ ψοφήσουμε' σὲ κάμμιὰ κόχη. Διὰ τὸ ἕνα σελίνι ποὺ μᾶς ρίπτουν 'ς τὸ πρόσωπον, ζητοῦν τὴν δύναμιν τῶν χερῶν μας, ζητοῦν τὸν ἰδρώτα τοῦ μετώπου μας, τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνεύουμε, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας μας, τῆς νυκτὸς μας τὸν ὕπνον. Ἀν θέλετε νὰ κατέβετε, κοπιᾶστε.

— Ἀπὸ ποῦ θὰ κατέβω; ἐρώτησεν ὁ λόρδος βλέπων τριγύρω του.

— Ἀπ' αὐτοῦ δᾶ, εἶπεν ἡ γυνὴ, δεικνύουσα τὸ μέλαν στόμιον. Καθὼς ἐβγῶν αὐτὰ τὰ βρωμόπαιδα, κατεβαίνεται μὲ τὸ ἴδιον ξύλον.

Ὁ λόρδος Βαρλέυ ἔκυψε τότε ὑπὲρ τὸ στόμιον τοῦ φρεάτου νὰ ἰδῆ τὴν προτεινομένην εἰς αὐτὸν κατάβασιν. Ἦτον στενὴ καὶ σκοτεινὴ ὡς τῶν συνήθων φρεάτων, ὁ δὲν πυθμὴν δὲν ἐφαίνετο· ἄλλως τε ἀπεκρύπτετο καὶ ἀπὸ ἀμορφόν τι ἀντικείμενον ἀνασυρόμενον διὰ τοῦ σχοινοῦ. Μετ' ὀλίγον, αὐτὸ ἐφθασεν

Κάθοδος εἰς τὸ ἀνθρακορυχτεῖον.

εἰς τὸ στόμιον, καὶ τότε ἐφάνησαν δύο παιδιὰ, ὀκτὼ εἰς δέκα ἐτῶν, καθήμενα περιβάδην στῆθος πρὸς στῆθος ἐπὶ μικροῦ ὀριζοντίου ξύλου, ἀφ' οὗ ἐκρέματο διὰ διὰ δύο ἀλύσεων φορτίον ἀνθράκων. Τὰ παιδιὰ ἦσαν ὡς μικροὶ βδελυροὶ δαίμονες, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς καπνοδόχου τοῦ ἀδου.

Ἀπ' ἐδῶ πρέπει νὰ καταβῶ; ἐρώτησεν ὁ λόρδος μετὰ προφανοῦς δισταγμοῦ.

— Ἀν ὀρίζη, ἄς καθαικίψη ἡ ἀφεντιά σου.

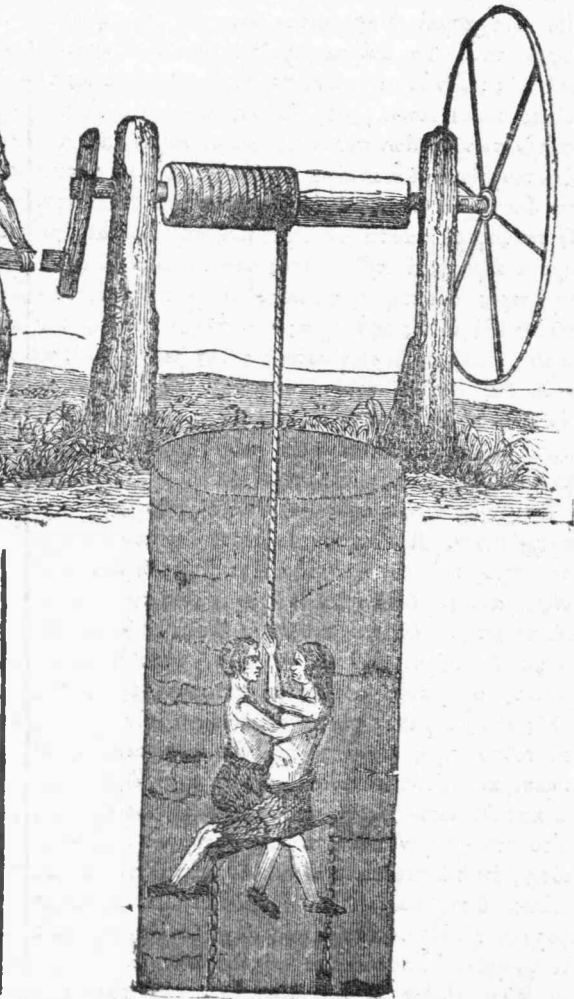
— Καὶ καταβαίνουν πολλοὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν τρύπα; ἐρώτησεν ὁ λόρδος, εὐρίσκων τὴν ὁδὸν αὐτὴν ὀλίγον παρὰδοξον δι' ἐγενές μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων.

— Πολλοὶ λέγει; Δεκατέσσερες ὥρας τὴν ἡμέραν γυρίζω σὰν τὸ ἄλογο ποῦ δὲν ἔχει ψυχὴν, γυρίζω σὰν τὸν μύλον ποῦ δὲν ἔχει ζωὴν· κ' ἐρχεται, καὶ φεύγει ὁ ἄλλος καὶ μ' εὐρίσκει πάντοτε νὰ γυρίζω, καὶ πεντακόσιοι ἀναβαίνουν, καὶ πεντακόσιοι κατε-

βαίνουν κάθε ἡμέραν. — Κόπιασε, μὴ φοβάσαι· κότε ταξε τὰ παλαιόπαιδα αὐτὰ πῶς δὲν φοβοῦνται.

Ὁ τελευταῖος οὗτος λόγος ἀπετείνεται εἰς τὴν φιλοτιμίαν του. Ἐπειτα δὲ καὶ τὰ μικρὰ προοίμια τῆς ἀθλιότητος τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ἃ εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, τῷ ἐνέβαλλον τὴν ἐπιθυμίαν, τῷ ἐπέβαλλον τὸ καθῆκον, καθ' ἃ ἐφρόνει, νὰ ἐμβαθύνη εἰς τὴν τύχην αὐτῶν. Διὸ, λησμονήσας ἐντελῶς τὴν ἐλαφρὰν ἀφορμὴν ἣτις τὸν εἶχε φέρει ἐναυθῆα, καὶ τὰς δύο κυρίας ἄς οὔτε νὰ ἰδῆ πλέον πιθανότητά τινα εἶχεν οὔτε πρόθεσιν νὰ ἀναζητήσῃ, διεσκέλιε θαρρᾶλῶς τὸ ξύλον, ἀφῆθη εἰς τὴν διάκρισιν τῆς γυναικὸς, καὶ ἐν ᾧ αὐτὴ ἐξετέλει τὴν μηχανικὴν ἐργασίαν τῆς, ἤρχισε νὰ κατέρχηται εἰς τὸ βάραθρον, σφίγγων μὲ τὰς δύο του χεῖρας σπασμωδικῶς τὸ σχοινίον.

Ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸν πυθμὲνα καὶ ἀπέβη τοῦ ἀκροσφαλοῦς του καθίσματος, ἐστάθη ἐφ' ἰκίνας στιγμᾶς εἰς τὴν θέσιν του, ὅπως συνήθιση τὴν πνιγερὰν ἀτμοσφαῖραν τοῦ ὑπογείου ἐκείνου κόσμου καὶ τὸ πυκνὸν αὐτοῦ σκότος. Ἀβέβαιοί τινες καὶ φαντασιώδεις μορφαί, πλανωμένην τινὰ δεχόμενα ἀκτίνα

τοῦ ἄνω φωτός, ἀνεφαίνοντο ἄνευ καταληπτοῦ διαγράμματος ἐκ τοῦ ἀγανοῦς τῆς νυκτὸς κόλπου. Ὅταν δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ του κλειώθησαν πρὸς αὐτὴν, καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ ἀντικείμενα διεγράφησαν εὐκρινέστερον,

τότε ἐγνώρισεν ὅτι εὐρίσκετο εἰς εὐρυτάτην ὑπόγειον αἶθουσαν, ἀνεσκαμμένην ἐντὸς τοῦ ἀνθρακός, ἥς δὲ ἡ θολωτὴ ὄροφῆ ἦτον τόσον ταπεινὴ, ὥστε ἀνὴρ ὑψηλόσωμος μάλιστα ἐδύνατο νὰ σταθῆ ὀρθος ἐν αὐτῇ. Καθ' ὅλην δὲ τὴν περιφέρειαν τῶν τοίχων αὐτῆς ἠνοίγοντο ὅπαι σκοτειναί, καὶ διὰ τινῶν ἐξ αὐτῶν τὸ βλέμμα ἐβυθίζετο εἰς μακρὰς ὑπογείους διόδους· εἰς δὲ τὰ ἀπώτερα βᾶθη διήρχοντο συνεχῶς θαμβοὶ λύχνοι, ὡς ἀστέρους περιφερόμενοι, καὶ εἰς τὸ μέρος θ' ἐξωγοῦναι ἢ φωτεινὴ αὐτῶν περιφέρειᾶ ἐφαίνοντο σκιαὶ μέλαιναὶ ἄνω καὶ κάτω κινούμεναι, καὶ ἐναγώνια καὶ ἀκατάληπτα σχήματα ἐκτελοῦσαι, ὡς οἱ κολαζόμενοι ἐν τῷ ἄδει.

Εἰς τῶν ἐργοστασιαρχῶν, ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν, τῷ ἐπρόσφερε νὰ τὸν ξεναγήσῃ, καὶ λαβὼν φανὸν εἰς τὰς χεῖρας, τὸν περιέφερον εἰς τὸ εὐρὺ καὶ ζοφερὸν αὐτὸ πανδαιμόνιον. Ὅταν ὁ λόρδος Βαρλέυ παρεκάπαζε φαιδρὸς παρὰ τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ἄμαξαν, ῥοφῶν διὰ τῶν βλεμμάτων του τὸ χαρίεν μεϊδιάμα τῆς ὡραίας συνοδοιπόρου του, δὲν προέβλεπε ποῖον οἰκτρὸν τῷ ἐπεφυλάττετο θέαμα πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἰδίας ἡμέρας. Ἡ μεγάλη αἶθουσα, ἐν ἣ εὐρίσκετο, ἦτον ἐν τῶν κέντρων εἰς ἃ ἀπέληγον οἱ ἀναριθμητοὶ ζοφεροὶ αἰλώνες τοῦ ὑπογείου αὐτοῦ λαθυρίνου. Πολλὰ φρέατα, ὅμοια μὲ τὸ δι' οὗ αὐτὸς εἶχε καταβῆ, διέσχίζον πολλαχοῦ τὴν ὄροφὴν τῆς, καὶ ἐκινῶνουν μετὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Περὶ αὐτὰ ἦν ἀδιάκοπος τῶν ἀνθρακορύχιων ἢ κινήσεις, ὡς ἡ τῶν μελισσῶν περὶ τὴν τοῦ σύμβλου ὄπην, καὶ εἰς τὴν ἄκραν τῶν σχοινίων κρεμάμενοι, οἱ μὲν ἀνήρχοντο, οἱ δὲ κατήρχοντο μετὰ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας των.

Ὁ λόρδος Βαρλέυ ἠθέλησε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς ἕνα τῶν πλαγιῶν αἰλώνων. Ἀλλὰ βυθίσας τὸ βλέμμα εἰς τὸν πλησιέστερον, ἠσθάνθη συστελλομένην τὴν καρδίαν του, καὶ ψυχρανθεῖσαν τὴν ἐπιθυμίαν του. Ἡ δίοδος αὐτῆ ἦτον τόσον μακρὰ, ὥστε τὸ πέρας τῆς δὲν ἐφαίνετο· τόσον δὲ ταπεινὴ, ὥστε οἱ ἐργάται ἠναγκάζοντο νὰ τὴν διέρχωνται καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς κυρτοί, καὶ κύπτοντες σχεδὸν ὀριζοντίως τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματός των. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς ἦτον, ἐξ αἰτίας τοῦ ἄνωθεν ἀδιακόπως ἀποσταλάζοντος ὕδατος, βορβορῶδες τέλαμα, εἰς θ' αὐτοὶ ἐνεβάτευον ἕως ὑπὲρ μέσσην τὴν κνήμην. Ὁ λόρδος Βαρλέυ ἐμακρύνθη ἀπὸ τὴν δίοδον ταύτην, προτιθέμενος νὰ καταγγείλῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς εἰς τὴν βουλὴν τῶν λόρδων. Ἰδὼν δὲ τὴν μετ' αὐτὴν τουλάχιστον στεγνήν, καὶ κατὰ τι ὑψηλοτέραν, καὶ μαθὼν ὑπὸ τοῦ ὁδηγοῦ του ὅτι εἰς ὅλον τὸ ἀνθρακορυχτεῖον δὲν ὑπῆρχον αὐτῆς ὑψηλότεραι, ἀπεράσισε νὰ διατρέξῃ αὐτὴν. Ἀλλὰ μάλιστα προῦχώρησε περὶ τὰ πεντήκοντα βήματα, καὶ ἡ συναίσθησις ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ ἀνορθώσῃ τὸ σῶμά του, ὅτι δὲν ἐδύνατο ἐλευθέρως νὰ κινήθῃ, τὸ περιεχυμένον σκότος, γινόμενον ὄρατώτερον διὰ τοῦ ἀμυδροῦ φωτός τοῦ φανοῦ, ὁ συμπεπικνωμένος καὶ δύσπνοος ἀτμ, τῷ ἐνέβαλον στενοχωρίαν, ἣτις δὲν ἦτον ἀππλλαγμένη δειλιάς, καὶ ἣτις, καθόσον προῦχώρει, καὶ ὁ αὐλὼν παρετεινέτο, ἐκορυφούτο εἰς ἀγωνίαν σχεδόν. Ὡστε, ὅταν τέλος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ ἄλλο πέρας εἰς μίαν τῶν εὐρυτέρων

ἐκείνων αἰθουσῶν, εἰσέπνευσε βαθέως, ὡς ὁ ἀνακύπτων ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴν ἐκτείνῃ περαιτέρω τὴν ἐρευνάντου, ἀλλὰ νὰ ἐγκαταλείψῃ ἀμέσως τὰ ἀφώτιστα καὶ ἄξενα ἐκεῖνα βασίλεια τοῦ θανάτου, ὅπου μόνον οἱ ἄθλιοι πολῖται αὐτῶν δύνανται νὰ διαμείνωσιν.

Ἐπροχώρησε λοιπὸν πρὸς ἕν τῶν φρεάτων, καὶ περιέμεινε νὰ καταβῶσι δύο γυναῖκες, αἵτινες ἐκρέμαντο εἰς ἄκραν σχοινοῦ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, διὰ νὰ τὰς διαδεχθῆ εἰς τὴν ἐγαέριον γέφυράν των. Ἄλλ' ἐν ᾧ περιέμενον, εἶδεν ἐξερχόμενον ἀπὸ μίαν τῶν πλαγιῶν συρίγγων φανόν, καὶ κατόπιον αὐτοῦ γυναικᾶ, ἥς ἡ εὐπρεπὴς ἐνδυμασίᾳ ἐφαίνετο ἀντίφασις πρὸς τοῦ μέρους ἐκείνου τὰ ἦθη. Ὁ λόρδος Βαρλέυ, ὅστις, ὡς ἠξεύρομεν, δὲν ἦτον ἐντελῶς ἀππλλαγμένος περιεργείας, ἠθέλησε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ μυστήριον, ἀλλὰ, μάλιστα προσελθὼν, ἀνεγνώρισεν τὴν πρεσβυτέραν ἀπὸ τὰς δύο κυρίας, μεθ' ὧν εἶχε συνοδοιπορήσει. Ἡ κυρία τὸν ἐχρητέρησεν, ὡς παλαιὰ γνωριμία. Εἰς τὰ ἄγρια ἐκεῖνα βᾶθη τῆς γῆς δύο κάτοικοι τοῦ ἄνω κόσμου εἶναι ὡς δύο συμπατριῶται ἀπαντιώμενοι εἰς τόπους μεμακρυσμένους, καὶ ἡ σχέσις μεταξὺ αὐτῶν εὐκόλως συνδέεται.

— Ὁ λόρδος Βαρλέυ, ἂν δὲν ἀπατώμαι, εἶπεν ἡ κυρία ἀφ' οὗ αὐτὸς τὴν ἀντεχαιρέτησεν.

Ὁ λόρδος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καταφάσκων, καὶ ἐθεώρησε μετὰ τινος ἐκπλήξεως τὴν ἄγνωστον κυρίαν ἣτις τὸν ἐγνώριζε.

— Σᾶς εἶδα ἄπαξ ἡ δις, ἐξηκολούθησεν αὐτῇ, εἰς τοὺς χοροὺς τοῦ πρέσβους τῆς Γαλλίας εἰς Λονδῖνον. — Ἀχαρι μέρος διὰ περιδιάθασιν, ἐπρόσθεσεν ἔπειτα, δεικνύουσα περὶ ἑαυτῆν.

— Πρὸ πάντων διὰ κυρίας, ἀπήντησε μειδιῶν ὁ λόρδος Βαρλέυ. Ἀλλ' ἡ κυρία εἶναι ἀναμφιβόλως ἰδιοκτῆτις τῶν λατομιῶν τούτων.

— Ὅχι, ἀπήντησεν αὐτῇ. Τὰ λατομῖα εἶναι ἰδιοκτησίᾳ τοῦ λόρδου Ροζαμόνδου. Εἰγὼ εἶμαι ἡ Λαίδου Σερφεϊλδ, — διότι εἴμεθα ἠναγκασμένοι εἰς αὐτοπαρουσίαν· τοιαύτη εἶναι ἡ ἐθιμοταξία τοῦ τύπου.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτον γνωστὸν εἰς τὸν λόρδον Βαρλέυ ὡς μίᾶς τῶν ἐπισημοτέρων καὶ πλουσιωτέρων οικογενειῶν τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας.

— Ἦλθατε, ἐξηκολούθησεν ἡ Λαίδου Σερφεϊλδ, νὰ ἰδῆτε τὴν διαίταν ἢ μάλλον τὴν ἀθλιότητα τῶν δυστυχῶν τούτων ὄντων. Ἀν θέλητε νὰ με ἀκολουθήσετε, προσφέρομαι νὰ σᾶς ξεναγήσω.

Ἐννοεῖται ὅτι ἠθέλεν ἐρευθιάσει ὁ λόρδος Βαρλέυ ν' ἀρνηθῆ ἀπὸ μόνην δειλίαν τὴν περιήγησιν ἣτις ὑπὸ κυρίας τῷ ἐπροτεινέτο. Προσέτι δὲ ἀναγεννήθη ἐν αὐτῷ καίτις ἐλπίς νὰ ἰδῆ πάλιν τὴν χαρίεσσαν πρῶτινὴν ὄπτασίαν του. Καὶ ἐβλεπε μὲν ὅτι ἡ νέα συνοδοιπόρος του δὲν εἶχε συνοδεύσει τὴν πρεσβυτέραν τῆς σύντροφον εἰς τὰ ἀνήλια ἐκεῖνα ὑπόγεια, τόσον ἀνοικία δι' ἄνθος τρυφερὸν ὡς αὐτὴν, ἀλλὰ τῷ ἐφαίνετο πιθανόν ὅτι ἡ γνωριμία των ὑπὸ τοιοῦτους ἀρχίσασα οἰωνοῦς, ἠθελεν ἐξακολουθήσει καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἐπρόσφερε λοιπὸν τὸν βραχίονά του εἰς τὴν Λαίδου Σερφεϊλδ, καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὰς περαιτέρω διόδους, ἔπου ἠναγκάσθη νὰ τὴν

παρκαλουθη, κλινων βαθειας την κεφαλην, και ενθα-
ρυνόμενος υπό τής αιδούς και του παραδείγματος.

Παντού, και εις τούς αυλώνας και εις τās αιθού-
σας απήντων αγέλας εργατών αμφοτέρων των γενών,
φέροντας επί των νότων φορτίον βαρύτατον, και
κύπτοντας υπ' αυτό μέχρι γής, ώστε σχεδόν επερι-
πάτου τετραπυθῆτι, ομοιάζοντες τὰ άχθοφόρα ζώα,
ὄν εξετέλου τήν επίπονον εργασίαν. Άλλαχού απήν-
των παιδας τρυφερῆς ηλικίας, σίροντας μετ' άγωνος
ή ώθουντας άμάξας πλήρεις ανθρώπων, και εξαντ-
λούντας εις τούτο τās μόλις αναφουόμενας δυνάμεις
των. Εκατέρωθεν των μακρών παρόδων εις τούς
ταπεινούς αυτών τοίχους ήνοιγοντο εις ίσα διαστή-
ματα μικρά όπαί, ούδε τόσον ύψηλα, ώστε και
εξαετες παιδίον να σταθῆ ὀρθιον εις αυτάς. Ο λόρδος
Βαρλέυ εβύθισε τὸ βλέμα εις τινας εξ αυτών, και
τῷ εφάνη ὅτι εν μέσω του σκότους εβλεπενώς κινού-
μενά τινα αντικείμενα.

— Αυται είναι αι πλάγαι πάροδοι, τῷ εἶπεν ἡ
Λαίδυ Σερφειλδ, Δστυχῆς ἡ τύχη των ανθρώπων
ὅσοι εργάζονται εις αυτάς!

— Πώς! εργάζονται άνθρωποι εις έκείνας τās
τύπας; άνεκραξε μετὰ φρίκης ὁ λόρδος.

— Αν θέλητε να ιδῆτε μίαν αυτών, εξηκολού-
θησεν ἡ κυρία, πρέπει ν' άποφασίσαιτε να εισέλθητε
σχεδόν ἔρπων.

— Έχω τῷ ὄντι μεγάλην επιθυμίαν να γνωρίσω
εκ του σύνεγγυς των δυστυχών τούτων τὸν ἄθλιον
βίον. Αλλά να εισέλθω εκεί μοι φαίνεται ὀδύνατον.
Τοιαύτη επιχειρήσις υπερβαίνει τὸ καθῆκον τής χρι-
στιανικωτέρας άφοσιώσεως.

Ακόμη ωμίλει, όταν εκ μιῆς των ὀπών τούτων
προέκυψε μία τῶν τής υπηρεσίας γυναικῶν, εις τήν
μίαν χείρα λύχνον κρατούσα, και διὰ τής άλλης
εγγίζουσα τήν γῆν και βοηθουμένη να περιπατή-
ῃ. Εξῆλθε δὲ κατόπιν αυτῆς άλλη γυνή, κάμπτουσα
τὰ γόνατα, τὸ ἄνω σῶμα σχεδόν ὀριζοντίως κρα-
τούσα, και διὰ των χειρῶν κρατουμένη ἀπὸ τούς
δύω τοίχους. Ο λόρδος Βαρλέυ ἔμεινεν εκπληκτος,
δὲν ἔδύνατο να πιστεύσῃ τούς ὀφθαλμούς του. Η
δευτέρα αυτῆ γυνή ἦτον ἡ ώραία συνοδοιπόρος του.

— Ἐμμα φιλάτη, εἶπεν ἡ Λαίδυ Σερφειλδ, ὁ
λόρδος Βαρλέυ.

Η νέα άνέβλεψ, ἐρυθρίασε σφοδρῶς, και ἔχαίρε-

τησε. Συγχρόνως ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ αὐτὸ στόμιον άμά-
ξιον πλήρες άρυκτου, πληροῦν σχεδόν ὅλην τήν δια-
δον καθ' ὕψος και πλάτος, και συρόμενον, ὡς κατ' άρ-
χάς ὑπέλαθεν ὁ λόρδος, ὑπὸ μεγάλου κυνός, ὡς ὅμως
ἐκ δευτέρας ὄψεως παρετήρησεν, ὑπὸ παιδίου δωδε-
καετοῦς περίπου. Τὸ ἄθλιον ἦν προσρητημένον εις
τήν άμαξιν δι' αλύσειω, ἥτις τὸ ἐξώνυς κατὰ τήν
μέσσην τοῦ σώματος. Βεβιασμένον δὲ να πίπτῃ πρηνές,
ὅπως μὴ τὸ μέτωπόν του συντριβῆ ἐπὶ τοῦ ὀθλου,
και να ἔλκῃ ἐντεινον εις ὑπέρτατον βαθμὸν τās δυνά-
μεις του, ἐπεριπάτει μετὰ τās χεῖρας και τούς ποδας,
και ὁ ἰδρῶς ἔτρεχε κρουνηδὸν ἀπὸ τὸ νοσηρὸν πρό-
σώπὸν του, ἐνῶ τὸ στῆθός του ἤσθμαινεν ὡς φύσσα
μεταλλουργοῦ.

— Μῆτερ, εἶπεν ἡ Ἐμμα, ἰδοῦ ὁ τελευταῖός μας
νεοσύλλεκτος.

Τὸ παιδίον αὐτὸ ἔχει μῆτέρα ἀσθενῆ και πέντε
ἀδελφούς μικροτέρους, περιμένοντας ἀπ' αὐτὸ τήν
τροφῆν των. Ο ἐπιστάτης Κ. Φώκνερ μοι εἶπεν ὅτι
τὸ εἶδε μίαν ἡμέραν καθήμενον κατὰ μέρος, ἐν ᾧ ἐπρο-
γευματίζον οἱ λοιποὶ εργάται, και κλαῖον. Τὸ ἐρώ-
τησεν ἂν πάσῃ. — Δὲν πάσῃ, ἀπεκρίθη, πεινῶ.
Αν προγευματίσω ἐγὼ, δὲν θα δειπνήσουν οἱ ἀδελ-
φοί μου. Και διὰ να κερδίσῃ τὸν ἄρτον των
ἀδελφῶν του, εργάζεται δεκατέσσαρας ὥρας τήν
ἐπίπονον εργασίαν ἣν ἰδατε, ὡς τὸ δυστυχῆς δὲν
θ' άργῆσῃ ν' άποθάνῃ, ὡς ἀπέθανεν ὁ πατήρ του, ἀπὸ
τῆν πείναν.

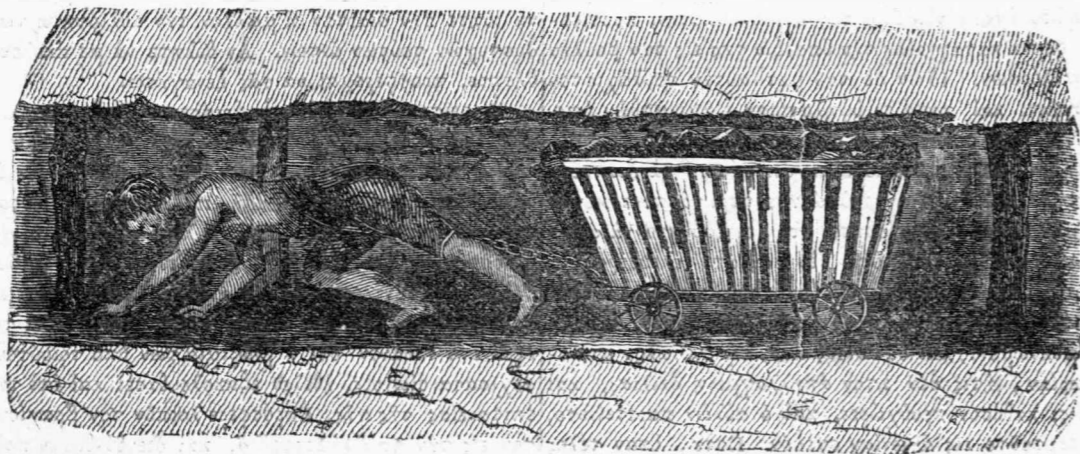
Και τῷ ὄντι τὸ μέτωπόν του ἔφερε τήν πελινθῆν
τῆς παίνης σφραγίδα, και οἱ πόδες του, όταν ἰθέ-
λησε ν' άνορθωθῆ, ἐκλονοῦντο ὡς κάλαμοι.

— Πώς ὀνομάζεται; ἐρώτησεν ἡ Λαίδυ Σερ-
φειλδ.

— Βὸς Χὸς, ἀπήντησεν ἡ Ἐμμα.

Και ἡ μήτηρ τῆς ἔσημείωσε τὸ ὄνομα ἐπὶ μικροῦ
χρυσελεφαντίνου χαρτοφυλακίου. Ἐπειτα δὲ ἀπευ-
θυνομένη πρὸς τὸν νέον λόρδον.

— Εἶδατε περίπου, τῷ εἶπεν, ὅ,τι ἦτον δυνατὸν
να ιδῆτε τοῦ γηίνου τούτου ἄδου; ὅ,τι τοῦλάχιστον,
ἐπρόσθεσε μειδιῶσα, δύναται εὐλόγως ν' άπαιτηθῆ
ἀπὸ τήν χριστιανικωτέραν άφοσίωσιν. Προσέτι δὲ
τοῦ παιδίου τούτου τὸ μικρὸν ἐπισόδιον μᾶς ἐμύη-
σεν ἀρκούντως εις τὰ μυστήρια των ἀπροσίτων

Ο Βὸς Χὸς.

ἐκείνων ἀδύτων. Ἴσως τώρα ἐπεθυμήσατε ἀέρα και
ἥλιον.

— Τῷ ὄντι, ἀπεκρίθη ὁ λόρδος Βαρλέυ, ὁ ξένος
εις τήν ἀτμοσφαῖραν ταύτην αισθάνεται και τὸ σῆθός
του φυσικῶς πιεζόμενον και τήν καρδίαν του ἠθικῶς,
και ποθεῖ τέλος τὸν ἥλιον και φαιδρότερας σκηνάς.
Ὅταν πετώμεν ἐπὶ των φλογερῶν πτερυγῶν τοῦ ἀτ-
μοκινήτου ἢ τῆς ἀτμαμάξης, ἢ βλέπωμεν τὰ θυ-
μάσια έκείνα των ἐργοστασίων μας προϊόντα, δὲν
συλλογιζόμεθα ὅτι διὰ τήν ἀπόλαυσιν ἡμῶν ταύτην
πολλὰς ὀργυίας ὑπὸ τούς ποδας ἡμῶν χιλιάδες ἄν-
θρώπων στεναχίζουσιν ἐν τῇ σκοτίᾳ και ζῶσι βίον
ἀδελρὸν τοῦ θανάτου!

Μετὰ δὲ τήν ἠθικὴν ταύτην σκέψιν, ἀληθῆ αισθα-
νόμενος ἀνυπομονησίαν ν' άσπασθῆ τὸν ἄνω κόσμον,
ἔδειξεν εις τās κυρίας κλίμακα προσανακεκλιμένην
εις τὸν τοίχον, δι' ἣς ἀνέβαινον κατὰ σειρᾶν ἀδιά-
κοπον γυναικες φέρουσαι βαρῆα φορτία, κρεμάμενα
διὰ λωρίων ἀπὸ των κεφαλῶν και ἐπὶ των ὤμων των.

— Νομίζω, ἐξηκολούθησεν, ὅτι εις τās κυρίας
δὲν θά εἶναι πολὺ εὐάρεστον ν' αναβῶσι κατὰ τὸν
τρόπον καθ' ὃν ἐγὼ κατέβην. Ἡ ὑπόγειος αὐτῆ πτῆσις
μοι εφάνη ὀχληροτάτη. Αν μοι ἐπιτρέπητε θα σᾶς
ὀδηγήσω διὰ ταύτης τῆς κλίμακας.

Και ἔθεσε τὸν πόδα του εις τήν πρώτην βαθμίδα
τῆς κλίμακος.

— Φυλαχθῆτε! ἔκραξεν ἀφῆνης ἡ Ἐμμα, και τὸν
ἔσυρε βιαίως ἀπὸ τὸν βραχίονα.

Μόλις δὲ ἀπέκλινεν ὁ λόρδος Βαρλέυ, και εις τήν
θέσιν ὅπου πρὶν ἴστατο ἔπεσε βροχῆ ὀγγυθῶν λιθαν-
θράκων, ὣν ἕκαστος ἤρκει να τὸν φονεύσῃ. Τῆς γυναι-
κός, ἥτις ἀνέβαινε τελευταία τήν κλίμακα, ἀπεκόπη
τὸ λωρίον δι' οὗ τὸ φορτίον τῆς ἐκρέματο ἀπὸ τήν
κεφαλήν τῆς, και οἱ ἄνθρωποι ἔπεσαν μετὰ μεγάλης
ὀρμῆς, κινδυνεύσαντες να τήν κατασύρῃσι μεθ'
αυτῶν.

— Ἰδοῦ, εἶπεν ἡ Ἐμμα, εις των συνθησετέρων
κινδύνων των ἀνθρακορυχιῶν, και μάλιστα των ἀνα-
βάσεων τούτων. Πολλάκις θραύονται οἱ ἰμάντες, και
οἱ ἄνθρωποι κρημνίζόμενοι, τραυματίζουσι και δύ-
νανται και να φονεύσῃσι τās ἐπομένας γυναῖκας,
αἵτινες βαρῆως πεφορτισμέναι και ἐκείναι, δὲν εἶναι
εὐκίνητοι, ὡς τὸ να προφυλαχθῶσιν. Αν θέλητε να
μὲ ἀκολουθήσητε, ἐλπίζω ὅτι ὀ δύναμαι να σᾶς δεῖξω
ἀσφαλεστέραν ἀνάβασιν.

Ἰπὸ τήν ὀδηγίαν λοιπὸν τῆς νέας Μις διῆλθον
και άλλην δίοδον, και δι' αυτῆς εις αιθουσαν, ἥς
τήν ὀροφῆν διέσχισε φρεᾶρ ὀπωσοῦν εὐρύτερον των
λοιπῶν ἐντὸς δ' αὐτοῦ ἀνήρχετο κοχλίας ἢ ἔλικο-
ειδῆς κλίμαξ ξυλίνη, και διὰ τοῦ κοχλίου τούτου,
εις μικρὸν τόπον μακρὰν ὀδὸν περιέχοντος, ἀνῆρ-
χοντο ἐναγωνίως και ἐπιμόχθως οἱ ἀχθοφόροι εργά-
ται· ἀλλὰ εἰ και ζοφερά και ἐκτεταμένη, ἦτον ὅμως
ἡ ὀδὸς αὐτῆ ἀκίνδυνος καὶ, και διὰ τούς ἀνερχόμενους
ἄνευ φορτίου ἢ εὐχρηστοτάτη, δι' ἣ και εθεωρεῖτο ὡς
ἡ ἐπίσημος καταβάθρα, δι' ἣς οἱ ἐπιστάται ἐκαι-
νῶνον μετὰ τοῦ ἀνθρακορυχείου.

Ὅταν ἀνέβησαν, ὁ ἥλιος εἶχε δύσει.

— Η επιθυμία σας τοῦ ν' άσπασθῆτε τὸν ἥλιον,
εἶπεν ἡ Λαίδυ Σερφειλδ πρὸς τὸν λόρδον Βαρλέυ,

Ἡ ἀνάβαθρα.

οἰνοπωλείον ἢ εις τὸ ὑπαιθρον. Μεθ' ἡμέσιαν ὥραν
ἐκάθητο εις τήν τράπεζαν μετὰ τῆς Λαίδυ Σερφειλδ κα
τῆς θυγατρὸς τῆς. Ἐννοεῖται ὅτι τῆς συνδιάλειξις κυρίας
περιστρέφετο περὶ τὸ ἀνθρακορυχεῖον τοῦ Γλουμ-
μάουθ. Ο λόρδος Βαρλέυ περιέγραφε τās ἐντυπώ-
σεις του μετὰ ζοφερά χρώματα. Δὲν ἐπίστευεν, ἔλεγε,
πολλοὶ περιηγηταὶ να ἐπισκέπτωνται τὰ φρικώδη
ἐκείνα βάρσθρα· ὅσον διὰ κυρίας μάλιστα, ἀμφι-
βάλλον ἂν και αὐτῆ ἡ Λαίδυ Ροζαμόνδ, ἡ ἰδιοκτήτης,
εἶχε τήν φαντασίαν να καταβῆ ποτὲ εις αυτά, δι-
ἴσχυριζέτο ὅτι ἡ κατεπείγουσα ἀνάγκη ἢ υπερβο-
λικῆ δόσις περιεργίας ἔδύνατο να πείσῃ γυναῖκα
εις τούτο, και ὡμολόγει ὅτι δὲν γνωρίζει πολλὰς
ἐχούσας τήν ἀπαιτουμένην ψυχικὴν δύναμιν να τὸ
ἀποφασίσωσιν. Ἐπειτα δὲ ἀπέδιδε χάριτας εις τήν
Μις Ἐμμαν ὅτι, ὡς άλλος ἔμοιγς τούς ἀνεβίβασεν ἐκ
τοῦ ἄδου ἐκείνου, οὗ φαίνεται γνωρίζουσα τās ἐλα-
χίστας γωνίας.

— Και ὅλαι αυται αι περιφράσεις, εἶπε μειδιῶσα
ἡ Λαίδυ Σερφειλδ, δηλοῦσιν ὅτι ὁ λόρδος Βαρλέυ
ἔχει οὐ μικρὰν δόσιν περιεργίας να μάθῃ τι ἐζη-
τούμεν ἐντὸς τοῦ ἀνθρακορυχείου, και πῶς συμ-
βαίνει να γνωρίζωμεν ὅλας τās ἀναβάθρας και ὅλας
τās γωνίας αὐτοῦ.

— Κυρία μου, μετὰ τῆς ἀπεκρίθη ὁ λόρδος.
Φοβοῦμαι ὅτι ἀναγινώσκете εις τήν καρδίαν μου εὐ-
κρινέστερον ἀφ' ὃ,τι τολμῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Ἐστῶ λοιπὸν, ὑπέλαθεν ἡ Λαίδυ Σερφειλδ·
ἀφ' οὗ ἡ περιεργία σας εἶναι τόση, ὡς τὸ και τήν
ὀμιλογεῖτε, ἀνάγκη πᾶσα να τήν εὐχαριστήσωμεν,
διὰ να ἐξαγοράσωμεν καὶ τήν λιτότητα τοῦ ὀδοιπο-
ρικῶ δειπνοῦ μας.

Ἐπειτα δὲ, ἀφ' οὗ ἐσιώπησεν ἐπὶ τινος στιγμῆς,

καθ' ἃς τὸ πρόσωπόν τῆς ἔλαβεν ἔκφρασιν σοβαρῶ-
πύσαν και μελαγχολικὴν

φοβοῦμαι θα πρέπει να
ἔχη ὑπομονὴν ἕως ἄν-
ρισον. Ἐν τούτοις εις πε-
ριφέρειαν τριῶν ὤρων
ἀπ' ἐδῶ δὲν ὑπάρχει
ξενοδογεῖον κατοικη-
τόν. Μυλόρδε, δεχθῆτε
τὸ δειπνὸν μας και τήν
φιλοξενίαν μας ἀφελῶς
ὡς σᾶς τήν προσφέρο-
μεν. Η οἰκία ἐκείνη
εἶναι τοῦ ἐνοικιαστοῦ
Κ. Φώκνερ, ἀλλ' ὄσακις
ἐργάμεθα, εἶναι ὅλη εις
τήν διάθεσιν μας, και
οἱ ξένοι ἡμῶν εἶναι ἑξ-
νοί του.

Ὁ λόρδος Βαρλέυ
δὲν ἀντέτεινε πολὺ εις
τήν φιλόφρονα ταύτην
πρόσκλησιν, ἀπαλλάτ-
τουςαν αὐτὸν τοῦ κιν-
δύνου τοῦ να διανυκτε-
ρεῖσῃ εις τι ῤπαρῶν

— Είναι δεκατρία ἔτη, εἶπεν, ἀφ' οὗτου ἀπέθανεν ὁ λόρδος Σερφείλδ μετά πενταετῆ συζυγίαν. Συγχωρήσατε, Μυλόρδε, ἂν τὸ ὄνομά του ἀναβιβάξῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου μου νέφη. Ἐμπρὸς ξένων τὸ προσφέρω σπανίως, ἀλλ' ἡ καρδιά μου αὐτὸ μόνον προσφέρει. Ὅταν ἔξῃ, ὁ κόσμος συνεκεντροῦτο δι' ἐμέ εἰς τὸν φιλιτάτον μου Ἀδόλφον· ἀφ' οὗτου ἀπέθανε, περιωρίσθη εἰς τὴν μνήμην του, — εἰς τὴν μνήμην του, καὶ εἰς τὴν μικρὰν μου Ἐμμαν, τὴν ζώσαν εἰκόνα του. Ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου κείμενος, ἔλαβε τὸ τετραετές τότε τέκνον του ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ φιλήσας αὐτὸ περιπαθῶς εἰς τὸ στόμα, φιλιτάτη Καρολίνα, μοι εἶπεν, ἐγὼ ἀποθηνώσκω. Σοὶ παραδίδω τὴν θυγατέρα μας· ζῆσε δι' αὐτήν, ἔσο ἐπὶ τῆς γῆς ὁ φρουρὸς ἀγγελὸς τῆς. Ἦνα ἡ τελευταία παράκλησις μου ἢ φιλιτάτη παρακαταθήκη μου. Αὗται ἦσαν αἱ ἐσχάται λέξεις τε.

Ἡ Λαίδη Σερφείλδ διεκλήθη ἐνταῦθα ὑπὸ ἰσχυρᾶς συγκινήσεως· μετὰ τινὰς δὲ στιγμὰς ἐπανελάβεν·

— Ἀφ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἡ ζωὴ μου διήρχετο μεταξύ δακρύων καὶ μητρικῶν μερμηρῶν. Ἡ Ἐμμαν μου ἦτον ὁ μόνος τῆς ὑπάρξεώς μου σκοπός. Ἡ καρδιά μου δὲν εἶχεν ἄλλην παραμυθίαν, καὶ οἱ τελευταῖοι τοῦ ἀνδρός μου λόγοι τὴν καθίστων ἱερὰν δι' ἐμέ. Οὕτω παρῆλθον οἱ πρώτοι μῆνες τῆς θλιβερᾶς μου χηρείας. Κατὰ τὴν πρώτην δ' ἐπέτειον ἡμέραν αὐτῆν, παραλαβούσα τὴν θυγατέρα μου, ἐπορεύθη νὰ κλαύσω ἐπὶ τοῦ τάφου ὅπου καὶ μόνον δι' ἐμέ κατώκει ἡ εὐτυχία. Ἐπέστρεψον δὲ περὶ μετ' αὐτῆς, ὅταν διὰ τῶν δακρύων μου διέκρινα γυναῖκα πτωχὴν, ἥτις μᾶς παρηκολούθει καὶ ἐστέναζε συνεχῶς. Οὐδὲν καθιστᾷ συμπαθῆ πρὸς τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων ὡς αἱ ἴδιαι συμφοραί· διὸ σταθεῖσα, ἐρώτησα τὴν γυναῖκα τί πάσχει, καὶ εἰς τί δύναμαι νὰ τὴν βοηθήσω.

— Ἡ δυστυχία μου βοήθειαν δὲν ἐπιδέχεται, ἀπεκρίθη ἐκείνη. Τὸν ἄνδρα μου μὲ τὸν ἐπῆραν ναι-την. Ματαίως παρεκάλεσα, ἔκλαυσα, τοῖς εἶπα ὅτι μακρὰν του μοι εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσω· ἐγέλασαν διὰ τὰ δάκρμά μου, καὶ μὲ τὸν ἐπῆραν. Ἀφ' οὗτου ἔφυγε, περιέμενα τὴν ἐπιστροφὴν του, καὶ ἔμετρούσα τὰς ἡμέρας καὶ τὰς στιγμὰς, καὶ, ἀντὶ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἦλθεν εἰδησις, καὶ μοι ἀνήγγειλεν ὅτι ἐπνίγη! Ἐφυγα, κυρία, ἀπὸ τὰ μέρη ὅπου ἐβλεπα παντοῦ τὴν εἰκόνα του, ὅπου μοι παριστάτο παντοῦ τῆς εὐτυχίας μου ἡ ἀνάμνησις· ἔφυγα ὡς παράρροος, καὶ πλανώμαι ἀβοήθητος εἰς τὴν γῆν, μὴ ἔχουσα στέγην ὅπου ν' ἀνακῦσω τὴν κεφαλὴν μου, μὴ ἔχουσα ὄβολον ν' ἀγοράσω τῆς ἡμέρας μου τὸν ξηρὸν ἄρτον, καὶ ἐπικαλουμένη ὡς εὐτυχίαν τὸν θάνατον εἴτε ἡ πείνα μοι τὸν φέρῃ εἴτε ἡ ἀπελπισία.

Καὶ, καλύψασα τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ τὰς δύο τῆς χεῖρας, ἤρχισε νὰ γογγίζῃ οἰκτρῶς. Ἡ συγγένεια τῆς θλίψεώς της πρὸς τὴν ἐδικὴν μου βλάβος μὲ συνεκίνησε.

— Καλὴ γυναῖκα, τῆ εἶπα, δὲν εἶσαι ἡ μόνη, εἰς ἣν ὁ θεὸς ἐπέμψῃ τὴν φοβεράν ταύτην δοκιμασίαν. Ἄν ἄλλων δάκρυα δύνανται νὰ ἐλαττώσωσι τῶν δακρύων σου τὴν πικρίαν, ἔλθῃ εἰς τὸν οἶκόν μας·

ἐκεῖ θὰ εὕρῃς ἄρτον διὰ τὴν πεινάν σου, στέγην διὰ τὴν κεφαλὴν σου, καὶ ἴσως τινὰ ἀνακούφισιν εἰς τὴν λύπην σου.

Ἡ γυνὴ ἐδέχθη μὲ ὑπερβολικὰς ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης. Ἐπειτα δὲ λαβούσα τὴν Ἐμμαν μου εἰς τὰς χεῖράς της, τὴν κατεφιλεῖ, καὶ τὴν ἐκολάκευε, καὶ ἔπαυσε μὲ αὐτὴν, καὶ ἐφαίνετο ἀγαπῶσα περιπαθῶς τὸ παιδίον. Εἰς τὴν οἰκίαν μου τῆ ἔδωκα δωμάτιον ἐντὸς τοῦ κήπου.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ο ΥΠΟΚΟΜΗΣ ΤΗΣ ΒΡΑΖΕΛΟΝΗΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΝΕΩΤΑΤΟΝ.

(Συνέχεια. Ἰδίῃ φυλλάδιον Α΄.)

ΙΓ΄.

ΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΑΥΡΙΟΝ.

Ἦτον ἐβδόμη ὥρα τῆς πρωίας· αἱ πρώται τῆς ἡμέρας ἀκτῖνες ἐρώτιζαν τὰ ὕδατα τοῦ βάλτου, εἰς τὰ ὅποια ὁ ἥλιος ἀντανεκλάτο ὡς σφαῖρα πυρίφλεκτος, ὅταν ὁ Ἄθως, ἐξυπνήσας καὶ ἀνοιξας τὸ παράθυρον τοῦ κοιτῶνός του, βλέποντος πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, εἶδε, δεκαπέντε σχεδὸν βήματα μακρὰν, τὸν ἐπιλοχίαν καὶ τοὺς συνοδούς αὐτὸν τὴν προτεραιάν ἀνθρώπους, οἵτινες, ἀφοῦ ἀπέθεσαν τὰ βαρέλια εἰς τὴν οἰκίαν του, εἶχαν ἐπιστρέψει εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ τῆς δεξιᾶς ὁδοῦ.

Διατί, ἀφοῦ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδον, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐπανῆλθαν πάλιν; Ἰδοὺ ἡ ἐρώτησις, ἥτις ἐπαρουσιάσθη ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἀθωνος.

Ὁ ἐπιλοχίας, κρατῶν ὑψωμένην τὴν κεφαλὴν, ἐφαίνετο περιέμενον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν θὰ ἐξήρχετο ὁ εὐγενὴς ὥστε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ. Ὁ Ἄθως, ἐκπλαγεὶς ὅτι εὗρισκε πάλιν ἐκεῖ ὅσους εἶδεν ἀπομακρυνομένους χθὲς, δὲν ἠμπόρσεν νὰ μὴ δείξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπορίαν του.

— Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σ' ἐκπλήξῃ ποσῶς, κύριε, εἶπεν ὁ ἐπιλοχίας, διότι χθὲς ὁ στρατηγὸς μοῦ παρήγγειλε ν' ἀγρυπνῶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας σου, καὶ ἔπρεπε νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην.

— Ὁ στρατηγὸς εἶναι εἰς τὸ στρατόπεδον; ἠρώτησεν ὁ Ἄθως.

— Ἀναμφιβόλως, κύριε, ἀφοῦ χθὲς τὸν ἄφησες πηγαίνοντα ἐκεῖ.

— Λοιπὸν περιμένειν αὐτὸς με. Πηγαίνω νὰ τὸν πληροφορήσω ὅτι ἐξεπληρώσατε πιστῶς τὴν παραγγελίαν του, καὶ νὰ λάβω τὸ ξίφος μου τὸ ὅποῖον ἐξέχασα χθὲς ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Ἀξιόλογα θὰ κάμῃς, εἶπεν ὁ ἐπιλοχίας· ἤμειθα μάλιστα ἐτοιμοὶ νὰ σε παρακαλέσωμεν περὶ τούτου.

Ἐφάνη εἰς τὸν Ἀθωνα ὅτι ἐβλεπεν ἀπλότῃ τινὰ ἀμφίβολον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐπιλοχίου τούτου· ἀλλ' ἴσως, ἔλεγε, τὸ περιστατικὸν τοῦ ὑπογείου διή-

γειρε τὴν περιέργειάν του, καὶ παραξένον δὲν ἦτον νὰ φανοῦν ὀλίγον καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν του τὰ διαταράττοντα τὸν νοῦν του αἰσθήματα.

Ὁ Ἄθως ἐκλείσει λοιπὸν ἐπιμελῶς τὰς θύρας, καὶ ἔδωκε τὰ κλειδιά εἰς τὸν Γριμῶ, ὅστις εἶχε στήσει τὴν κλίνην του εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ἀποθήκης ὅπου ἐφυλάττοντο τὰ βαρέλια προστέγιον. Ὁ ἐπιλοχίας ὠδήγησε τὸν κόμητα τῆς φέρας εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐκεῖ φρουρὰ νέα, περιμένουσα, ἤλλαξε τοὺς συνοδούς αὐτῶν τὸν Ἀθωνα τέσσαρς ἄνδρας.

Ἀρχηγὸς τῆς νέας ταύτης φρουρᾶς ἦτον ὁ ὑπαπιστής Διγμπύ, ὅστις καθ' ὅλον τὸν δρόμον προσῆλωσεν ἐπὶ τοῦ Ἀθωνος βλέμματα τόσον ὀλίγον ἐνθάρρυντικά, ὥστε ὁ Γάλλος, ἀπορῶν, διελογίζετο πῶθεν ἄρα γε προήρχετο ἡ τοσαύτη πρὸς αὐτὸν ἐπιτήρησις καὶ αὐστηρότης, ἐνῶ τὴν προτεραιάν τὸν εἶχαν ἀφήσει ἐντελῶς ἐλεύθερον.

Ἠκολούθησεν ἐν τούτοις τὸν δρόμον τοῦ πρὸς τὸ γενικὸν στρατόπεδον, περιορίζων εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν στοχασμῶν του ὅσας παρατηρήσεις οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πράγματα τὸν ἐβίαζαν νὰ κάμῃ. Ἦυεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ στρατηγοῦ, ὅπου τὸν εἶχαν ἐμβάσει τὴν προτεραιάν, τρεῖς ἀνωτέρους ἀξιωματικούς, ἦτοι τὸν ἀντιστράτηγον τοῦ Μάγκ καὶ δύο συνταγματάρχας. Ὁ Ἄθως ἐγνώρισε τὸ ξίφος του, κείμενον ἀκόμη ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ στρατηγοῦ, εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὅπου χθὲς τὸ εἶχεν ἀφήσει.

Κάνεις ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς τούτους δὲν εἶχαν ἰδεῖ τὸν Ἀθωνα, καὶ κάνεις ἐπομένως δὲν τὸν ἐγνώριζεν. Ὁ ἀντιστράτηγος τοῦ Μάγκ ἠρώτησε τότε, ἰδὼν αὐτὸν, ἂν ἦτον ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος μὲ τὸν ὅποιον ἐξῆλθεν ὁ στρατηγὸς ἀπὸ τὴν σκηνήν.

— Ναι, ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ ἐπιλοχίας, αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι.

— Ἄλλ' ἐγὼ, εἶπεν ὁ Ἀθως μὲ ὑπερηράνειαν, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, νομίζω. Καὶ τώρα, κύριοι, συγχωρήσατε καὶ ἐμὲ νὰ σὰς ἐρωτήσω πρὸς τί ὄλαι αὗται αἱ ἐξετάσεις, καὶ ἰδίως νὰ σὰς ζητήσω ἐξηγήσεις τινὰς περὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὅποιον τὰς ἀπευθύνετε.

— Κύριε, εἶπεν ὁ ἀντιστράτηγος, ἂν σ' ἐξετάζωμεν, ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κάμωμεν καί, ἂν σ' ἐξετάζωμεν μ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὁ τρόπος αὐτὸς ἀρμύζει, πιστεύσέ με, εἰς τὴν περίστασιν.

— Κύριοι, εἶπεν ὁ Ἀθως, δὲν ἠξέυρετε ποῖος εἶμαι ὅ,τι ὁμῶς χρεωστώ νὰ σὰς εἰπῶ, εἶναι ὅτι δὲν γνωρίζω ἐδῶ ὁμοίον μου ἄλλον παρά τὸν στρατηγὸν Μάγκ. Ποῦ εἶναι ὁ στρατηγὸς; ἄς μὲ φέρουν ἐνώπιόν του, καὶ, ἂν αὐτὸς ἔχῃ τι νὰ μ' ἐρωτήσῃ, θὰ τοῦ ἀποκριθῶ, καὶ αἱ ἀποκρίσεις μου θὰ τὸν εὐχαρισήσουν, ἐλπίζω. Σὰς ἐπαναλαμβάνω, κύριοι, ποῦ εἶναι ὁ στρατηγὸς;

— Αἱ! μὰ τὴν ἀλήθειαν! τὸ ἠξέυρεις καλύτερα ἀπὸ ἡμᾶς ποῦ εἶναι, εἶπεν ὁ ἀντιστράτηγος.

— Ἐγὼ;

— Βεβαίως, σὺ.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Ἀθως, δὲν σε καταλαμβάνω.

— Θὰ μὲ καταλάβῃς καὶ ἐν πρώτοις, λάλει καὶ εὖ ὀλίγον σιγαλώτερα, κύριε. Τί σοῦ εἶπε χθὲς ὁ στρατηγὸς;

Ὁ Ἀθως ἐγαμογέλασε περιφρονητικῶς.

— Δὲν πρέπει νὰ χαμογελάς, ἀπεκρίθη παρωργισμένος εἰς τῶν συνταγματάρχων, ἀλλὰ ν' ἀποκρίνεσαι.

— Καὶ ἐγὼ, κύριοι, σὰς λέγω ὅτι δὲν θὰ σὰς ἀποκριθῶ ποτὲ, ἐνόσω δὲν μὲ φέρετε ἔμπροσθεν τοῦ στρατηγοῦ.

— Ἀλλὰ σὺ γνωρίζεις, ἐπανέλαβεν ὁ αὐτὸς συνταγματάρχης, ὅτι ζητεῖς πράγμα ἀδύνατον.

— Ἰδοὺ καὶ δευτέραν φορὰν ἀκούω τὴν παράδωξον ταύτην ἀπόκρισιν εἰς τὴν αἴτησίν μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἀθως. Ὁ στρατηγὸς εἶναι ἀπών;

Μὲ τὴν εἰλικρινεῖαν ἠρώτησε τοῦτο ὁ Ἀθως, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ εὐγενούς τούτου ἐξέπραξε τόσον ἀφελῶς τὴν ἀπορίαν του, ὥστε οἱ τρεῖς ἀξιωματικοὶ διεύθυναν βλέμματα συνεννόησεως πρὸς ἀλλήλους. Διὰ συναινεσεως δὲ σιωπηλῆς τῶν λοιπῶν δύο, ὁ ἀντιστράτηγος ἔλαβε τὸν λόγον.

— Κύριε, εἶπεν, ὁ στρατηγὸς σε ἄφησε χθὲς εἰς τὰ ὄρια τοῦ μοναστηρίου;

— Ναι, κύριε.

— Καὶ ἐπῆγες

— Εἰς τοῦτο δὲν ἔχω ν' ἀποκριθῶ ἐγὼ, ἀλλ' ἐκείνοι οἵτινες μὲ συνώδευσαν. Στρατιωτῆταί σας εἶναι, καὶ ἐρωτήσατέ τους.

— Ἄλλ' ἂν μᾶς ἀρέσῃ νὰ σ' ἐρωτήσωμεν τὸν ἴδιον;

— Τότε, θὰ μοῦ ἀρέσῃ νὰ σὰς ἀποκριθῶ καὶ ἐγὼ, κύριε, ὅτι δὲν ἐξαρθῶμαι ἐδῶ ἀπὸ κἀνένα, ὅτι δὲν γνωρίζω ἄλλον παρά τὸν στρατηγὸν, καὶ εἰς αὐτὸν μόνον θ' ἀποκριθῶ.

— Καλὰ, κύριε· πλὴν, ἐπειδὴ ἡμεῖς ὀρίζομεν, θὰ συγκροτήσωμεν πολεμικὸν συμβούλιον, καὶ, ὅταν εὐρεθῆς ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, τότε ἐξ ἀνάγκης πρέπει ν' ἀποκριθῆς.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀθωνος ἐδειξεν ἀπορίαν καὶ περιφρόνησιν, ἀντὶ τοῦ φόβου τὸν ὅποιον, μετὰ τὴν ἀπειλὴν ταύτην, ἐπερίμεναν νὰ ἰδοῦν οἱ ἀξιωματικοί.

— Δικαστὰς Σκότους ἢ Ἄγγλους νὰ δεχθῶ ἐγὼ, ὁ ὑπῆκοος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, ἐγὼ, ὁ καταφυγὼν εἰς τὴν προστασίαν τῆς βρετανικῆς τιμῆς! Εἶστε τρελλοὶ, κύριοι! εἶπεν ὁ Ἀθως σηκώνων τοὺς ὦμους του.

Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐκύτταζαν ἀλλήλους.

— Τότε, κύριε, εἶπαν, διατρίβετε ὅτι δὲν γνωρίζεις ποῦ εἶναι ὁ στρατηγός;

— Εἰς τοῦτο, σὰς ἀπεκρίθη ἡδὴ, κύριοι.

— Ναι, πλὴν ἀπεκρίθη πρᾶγμα ἀπίστευτον.

— Καὶ μολαταῦτα ἀληθές, κύριοι. Οἱ ἰσοβάμιοί μου συνήθως δὲν ψεύδονται ποτὲ. Εἶμαι εὐγενὴς, σὰς εἶπα· καὶ ὅταν φορῶ τὸ ξίφος τοῦτο, τὸ ὅποῖον ἀπὸ ὑπερβολικὴν εὐγένειαν ἀφῆκα χθὲς εἰς τὴν τραπέζαν ταύτην, ὅπου ἀκόμη καὶ σήμερον εὗρισκεται, κάνεις, πιστεύσατέ με, δὲν μοῦ λέγει πράγματα τὰ ὅποια δὲν θέλω ν' ἀκούω. Σήμερον εἶμαι ἀποπλος· ἂν νομίζετε ὅτι εἶστε δικασταί μου, δικάσατέ με· ἂν ἦσθε δῆμιοί μου, φονεύσατέ με.

— Ἀλλὰ, κύριε; ... ἠρώτησε μὲ ρωνὴν φιλοφρονεστῆραν ὁ ἀντιστράτηγος, καμφθεὶς ἀπὸ τὸ μεγαλεῖογ καὶ τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀθωνος.

— Κύριοι, ἦλθα νὰ ὁμιλήσω ἐμπιστευτικῶς μὲ

τόν στρατηγόν σας περί ούσιωδῶν ὑποθέσεων. Ἡ ὑποδοχή τὴν ὁποῖαν εἰς ἐμὲ ἔκαμε, δὲν ἦτον ὑποδοχή κοινή. Περί τούτου ἤμπορεῖ νὰ σᾶς πείσῃ ἡ διήγησις τῶν στρατιωτῶν σας. Ἡ τοιαύτη ὑποδοχή τοῦ στρατηγοῦ εἶναι σημεῖον ὅτι μ' ἐθεώρει ἄξιον ὑπολήψεως. Δὲν θὰ ὑποθέσετε λοιπὸν, νομίζω, ὅτι θὰ σᾶς φανερώσω τὰ μυστικά μου, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον τὰ μυστικά του.

— Ἀλλὰ, τέλος πάντων, τὰ βαρέλια αὐτὰ τί περιείχαν;

— Δὲν ἠρωτήσατε περί τούτου τοὺς στρατιώτας σας; τί σᾶς ἀπεκρίθησαν;

— Ὅτι περιείχαν πυρίτιν καὶ μολύβδον.

— Καὶ ἀπὸ ποῖον ἐγνώριζαν τούτο; θὰ σᾶς τὸ εἶπαν καὶ αὐτὸ βέβαια.

— Ἀπὸ τὸν στρατηγόν· πλὴν ἡμεῖς δὲν ἀπατώμεθα.

— Προσεῖχθε καλὰ, κύριοι· τούτο λέγοντες, δὲν δείχνετε πλέον ψεύστην ἐμὲ, ἀλλὰ τὸν στρατηγόν σας.

Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐκυττάχθησαν καὶ πάλιν· ὁ δὲ Ἄθως ἠκολούθησεν·

— Ἐμπροσθεν τῶν στρατιωτῶν σας, ὁ στρατηγός μου εἶπε νὰ περιμείνω ὁκτῶ ἡμέρας, καὶ ὅτι ἐντὸς ὁκτῶ ἡμερῶν θὰ μοῦ ἐδίδοτε τὴν προσήκουσαν ἀπόκρισιν. Ἐφυγα ἐγώ; ὄχι, περιμένω.

— Σοῦ εἶπε νὰ τὸν περιμείνης ὁκτῶ ἡμέρας! ἀνάγκη δὲν ἄντιστρατήγος.

— Τόσον καλὰ μοῦ τὸ εἶπε, κύριοι, ὅτι ἔχω πλοῖον ἀγκυροβολημένον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἡδύναμην ἀξιόλογα νὰ ἐμβῶ εἰς αὐτὸ χθὲς καὶ ν' ἀναχωρήσω. Ἄν λοιπὸν ἔμεινα, ἔμεινα μόνον καὶ μόνον θέλων νὰ συμμορφωθῶ μὲ πᾶν ἐπιθυμίαν τοῦ στρατηγοῦ, διότι ἡ Ἐξοχότης Του μὲ παρήγγειλε νὰ μὴ ἀναχωρήσω προτοῦ νὰ λάβω καὶ τελευταίαν ἀκρόασιν παρ' αὐτοῦ, τὴν ὁποῖαν ὁ ἴδιος προσδιώρισεν εἰς τὴν ὁγδόην ἀπὸ χθὲς ἡμέραν. Σᾶς ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν ὅτι περιμένω.

Ἐστράφη τότε ὁ ἄντιστρατήγος πρὸς τοὺς δύο ἄλλους ἀξιωματικούς, καὶ μὲ φωνὴν σιγαλὴν εἶπεν·

— Ἄν ὁ κύριος οὗτος λέγῃ ἀλήθειαν, ὑπάρχει ἐλπίς ἀκόμη. Ὁ στρατηγός ἔλαβεν ἴσως ἀνάγκη νὰ τελειώσῃ ὑποθέσεις τινὰς τόσον μυστικάς, ὥστε ἐνόμισεν ἀπρεπον νὰ τὰς φανερώσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀκόμη. Ἡ προθεσμία τότε τῆς ἀπουσίας του θὰ ἦναι ὁκταήμερος.

Ἐπειτα, στραφεὶς πρὸς τὸν Ἄθωνα, εἶπε·

— Κύριε, ἡ μαρτυρία σου εἶναι εἰς ἄκρον σπουδαία· θέλεις νὰ τὴν ἐπαναλάβῃς ἐνόρκως;

— Κύριοι, ἀπεκρίθη ὁ Ἄθως, ἔζησα πάντοτε εἰς κόσμον ὅπου ὁ ἀπλοῦς λόγος μου ἐθεωρήθη ὡς ὁ ἐρωτέρος τῶν ὄρκων.

— Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁμως, κύριε, ἡ περίστασις εἶναι σοβαρώτερα ὧν ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας εὐρέθης εἶωσ τὴν ἄνοιαν. Πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας ὀλοκλήρου στρατοῦ. Συλλογίσου καλὰ, ὁ στρατηγός ἐγένετο ἀφαντος, καὶ ἡμεῖς τὸν ζητοῦμεν. Ἡ ἀπουσία του εἶναι ἀρά γε φυσική; Ἐπράχθη ἀρά γε ἐγκλημα; Πρέπει νὰ φέρωμεν τὰς ἐρεῦνας μας εἰς τὸ ἔπακρον;

Πρέπει νὰ περιμείνωμεν ὑπομένοντες; Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, κύριε, τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν λέξιν τὴν ὁποῖαν μέλλεις νὰ προσφέρῃς.

— Ὅταν μ' ἐρωτᾶτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δὲν διαστᾶζω πλέον νὰ σᾶς ἀποκριθῶ, εἶπεν ὁ Ἄθως. Ναι, ἦλθα νὰ ὁμιλήσω ἐμπιστευτικῶς μὲ τὸν στρατηγόν Μῶγκ, καὶ νὰ ζητήσω ἀποκρίσιν εἰς μερικὰς ὑποθέσεις· ναι, ὁ στρατηγός, μὴ δυνάμενος ἀναμφιβόλως νὰ ἐκφράσῃ γνώμην πρὸ τῆς περιμενομένης μάχης, μ' ἐπαρακάλεσε νὰ μείνω ὁκτῶ ἡμέρας ἀκόμη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν ὅπου κατοικῶ, ὑποσχεθεὶς νὰ τὸν ἰδῶ μετ' ὁκτῶ ἡμέρας· ναι, ὅλα ταῦτα εἶναι ἀληθῆ, τὸ ὁμνῶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι μόνος κύριος τῆς ζωῆς μου καὶ τῆς ζωῆς σας.

Ὁ Ἄθως ἐπέφερε τὰς λέξεις ταύτας μὲ τοσαύτην μεγαλοπρέπειαν καὶ ἐπιστημότητα, ὥστε οἱ τρεῖς ἀξιωματικοὶ σχεδὸν ἐπίσθησαν. Μολαταῦτα, εἰς τῶν συνταγματάρχων ἔκαμε καὶ τελευταίαν ἀπόπειραν.

— Κύριε, εἶπε, μολονότι πευθόμεθα τώρα ὅτι μᾶς λέγεις ἀλήθειαν, κρύπτεται ἐν τούτοις εἰς ὅλα ταῦτα παράδοξον μυστήριον. Ὁ στρατηγός εἶναι ἄνθρωπος φρονιμώτατος· πῶς λοιπὸν νὰ παραιτήσῃ κατ' αὐτὴν τὸν τρόπον τὸν στρατὸν τοῦ παραμονῆς τῆς μάχης, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τοῦλάχιστον ἓνα ἐξ ἡμῶν; Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν ἠμπορῶ νὰ πιστεύσω, τὸ ὁμολογῶ, ὅτι παράδοξον περιστατικὸν δὲν εἶναι αἰτία τῆς ἀπομακρύνσεώς του ταύτης. Χθὲς, ἀλιεῖς ξένοι ἦλθαν νὰ πωλήσουσιν ἐδῶ ὀψάρια, καὶ τοὺς ἔδωκαν κατάλυμα εἰς τὸ σκοτικὸν στρατόπεδον, εἰς τὸν δρόμον δηλαδή τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν ὁ στρατηγός ὅταν ἐπῆγε μαζί σου εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ὅταν ἐπέστρεψεν. Εἰς τῶν ἀλιεῶν τούτων συνώδευσε τὸν στρατηγόν μὲ φανάριον, καὶ σήμερον τὸ πρωὶ καὶ πλοῖον καὶ ἀλιεῖς ἐγένεσαν ἀφαντοὶ, ἀναχωρήσαντες ἀπὸψε τὴν ὥραν τῆς παλιόροιας.

— Ἐγώ, εἶπεν ὁ ἀντιστρατήγος, δὲν βλέπω τίποτε παράξενον εἰς τούτο· διότι τέλος πάντων οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν ἦσαν αἰχμάλωτοι.

— Ὄχι· πλὴν ἐπαναλαμβάνω ὅτι εἰς ἐξ αὐτῶν ἔφευγε τοῦ στρατηγοῦ καὶ τοῦ κυρίου ἐδῶ εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ μοναστηρίου, καὶ ὁ Διγμπὺ μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ στρατηγός εἶχε πολλὰς ὑποψίας εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους. Ποῖος λοιπὸν μᾶς ἐγγυᾶται ὅτι οἱ ἀλιεῖς οὗτοι δὲν ἦσαν συνεννοημένοι μὲ τὸν κύριον ἐδῶ, καὶ ὅτι, τοῦ πράγματος γενομένου, ὁ κύριος, γενναῖος ὡς ἀναμφιβόλως, δὲν ἔμεινεν ἐδῶ θέλων νὰ μᾶς ἀποκοιμήσῃ διὰ τῆς παρουσίας του, καὶ νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ διευθύνωμεν ὅπου πρέπει τὰς ἐρεῦνας μας;

Ἡ ὁμιλία αὕτη ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς δύο ἄλλους ἀξιωματικούς.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Ἄθως, συγχώρησέ με νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι ὁ συμπερασμὸς σου οὗτος, εὐλόγος ἂν κατὰ τὸ φαινόμενον, δὲν εἶναι καθόλου βλάσιμος εἰς δ,τι μὲ ἀποβλέπει. Λέγεις ὅτι ἔμεινα θέλων ν' ἀπομακρύνω τὰς ὑποψίας, ἐνῶ ἐγὼ ἔχω τὰς αὐτὰς ὑποψίας καθὼς σεῖς, καὶ σᾶς λέγω· εἶναι ἀδύνατον, κύριοι, τὴν παραμονὴν τῆς μάχης ν' ἀνεχώρησεν ὁ στρατηγός, χωρὶς νὰ εἰπῇ τίποτε εἰς κἀνένα. Ναι,

εἰς ὅλα ταῦτα κρύπτεται μυστήριον παράδοξον· ναι, ἀντὶ νὰ γέκεσθε ἄργοι, καὶ νὰ περιμένετε, πρέπει νὰ δείξετε ὅση ἔνεστιν ἀγρυπνίαν καὶ δραστηριότητα. Ἐγὼ εἶμαι αἰχμάλωτός σας, κύριοι, μὲ λόγον τιμῆς, ἢ ὅπως ἄλλως θέλετε. Ἡ τιμὴ μου ἀπαιτεῖ νὰ γνωρισθῇ τί ἐγένεον ὁ στρατηγός Μῶγκ, καὶ ἂν μάλιστα μοῦ ἐλέγετε· Φύγε, θὰ ἔλεγα· Ὄχι, μένω.—Καὶ ἂν ἠρωτᾶτε τὴν γνώμην μου, θὰ ἐπρόσθετα· Ναι, ὁ στρατηγός εἶναι θῦμα ἀγνώστου τινὸς συνωμοσίας, διότι, ἂν ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὸ στρατόπεδον, θὰ μοῦ τὸ ἔλεγε. Ζητεῖτε λοιπὸν, ἐρευνᾶτε, ἐρευνήσατε τὴν γῆν, ἐρευνήσατε τὴν θάλασσαν· ὁ στρατηγός δὲν ἀνεχώρησεν, ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἀνεχώρησε μὲ τὴν θέλησίν του.

Ὁ ἀντιστρατήγος ἐνευσε πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀξιωματικούς.

— Ὄχι, κύριε, εἶπεν, ὄχι· προχωρεῖς πολὺ καὶ σὺ τὴν φορὰν ταύτην. Ὁ στρατηγός δὲν ὑπέφερε ποσῶς ἀπὸ τὰ συμβάντα· ἀπ' ἐναντίας, αὐτὸς διεύθυνε τὰ συμβάντα. Ὅτι κάμνει τὴν σήμερον ὁ Μῶγκ, τὸ ἔκαμε συχνάκις· ἔχομεν ἄδικον λοιπὸν νὰ τρομάζωμεν. Ἡ ἀπουσία του θὰ ἦναι βραχεία ἀναμφιβόλως, καὶ ἂς προσέξωμεν καλὰ μήπως, μὲ μικροψυχίαν τὴν ὁποῖαν αὐτὸς ὁ στρατηγός θὰ μᾶς ὀνειδίσῃ ὡς ἐγκλημα, διαδώσωμεν τὴν ἀπουσίαν του καὶ παραλύσωμεν τὸν στρατὸν. Ὁ στρατηγός μᾶς δίδει δείγμα μέγιστον τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐμπιστοσύνης του· ἂς φανώμεν αὐτῆς ἄξιοι. Κύριοι, σιωπῇ βαθεῖα ἂς καλύψῃ ὅλα ταῦτα μὲ πέπλον ἀδιαπέραστον· ἂς φυλάξωμεν ἐδῶ τὸν κύριον, ὄχι διότι δυσπιστοῦμεν εἰς αὐτὸν περὶ τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ φυλαχθῇ καλῆτερα τὸ μυστήριον τῆς ἀπουσίας τοῦ στρατηγοῦ, περιοριζόμενον εἰς ἡμᾶς μόνον. Μέχρι νωτέρας διαταγῆς λοιπὸν, ὁ κύριος θὰ διαμένῃ εἰς τὸ στρατόπεδον.

— Κύριοι, εἶπεν ὁ Ἄθως, λησμονεῖτε ὅτι τὴν νύκτα ταύτην ὁ στρατηγός μου ἐμπιστεύθη παρακαταθήκην τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ φυλάττω. Δότε μοῦ ὅσην φρουρὰν θέλετε· δεσμεύσατέ με, ἂν ἐπιθυμῆτε, ἀλλ' ἀφήσατέ μου τὴν οἰκίαν, ὅπου κατοικῶ, ὡς φυλακὴν. Ἄλλως, ὁ στρατηγός, ὅταν ἐπιστρέψῃ, θὰ σᾶς ἐπιπλήξῃ (σᾶς τὸ ὁμνῶ εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου ὡς εὐγενῆς) ὅτι κατὰ τούτο τὸν ἔδυσσαρστήσατε.

Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐσυμβουλευθήσαν ὀλίγας στιγμὰς μεταξύ των, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἀντιστρατήγος εἶπεν·

— Ἄς ἦναι, κύριε· ἐπίστρεψε εἰς τὴν οἰκίαν σου. Ἐπειτα ἔδωκαν εἰς αὐτὸν φρουρὰν πενήντα ἀνδρῶν, ἧτις τὸν ἔκλεισεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἔχουσα αὐτὸν ἀδιακόπως ὑπὸ τὴν ὄρασίν τῆς.

Τὸ μυστικὸν ἐφυλάχθη· ἀλλ' αἱ ὦραι, ἀλλ' αἱ ἡμέραι παρέρχοντο, καὶ ὁ στρατηγός δὲν ἐπέστρεψε, καὶ κἀνεὶς δὲν ἐμάνθανε τίποτε περὶ αὐτοῦ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΚΑΛΔΕΡΩΝ
Ο ΑΙΔΙΚΟΣ.
ΔΙΗΓΗΜΑ.

Ἔπὸ Ἐ. Α. Βούλγουερ.

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ

ὑπὸ * * *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἐραστοῦ ἐξομολόγησις.

Ὁ Καλδερών ὑπέδεχθη τὸν νέον ἀξιωματικὸν εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου του μὲ σέβας προφανῆς καὶ σχεδὸν πλήρης ἀγάπης.

— Κύριε Μαρτίνε, εἶπε, καὶ εἰς τὴν τρέμουσαν μελωδίαν τῆς λιγυρᾶς του φωνῆς διεκρίνετο χορδὴ ἀληθινοῦ αἰσθήματος, — σοῦ χρεωστῶ τὴν εὐγνωμοσύνην, ὅσην ποτὲ ἄνθρωπος εἰς ἄνθρωπον ἄλλον δύναται νὰ χρεωσῆ. Πρώτη ἡ φιλικὴ σου χεὶρ μ' ἐχειραγώγησεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ δημοσίου μου βίου. Ἡ εὐτυχία μου ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐμβῆκα εἰς τὴν πατρικὴν σου οἰκίαν ὡς διδάσκαλός σου. Ὅταν ὁ καρδινάλιος δούξ σ' ἐπρόσκαλεσεν εἰς Μαδρίτ, ἐγὼ ὡς τοιοῦτος σὲ συνώδευσα· καὶ ὅταν, μετὰ ταῦτα, μετέβης εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ δὲν εἶχες πλέον ἀνάγκη τῶν εἰρηνικῶν μου μαθημάτων, ἐζήτησες ἀπὸ τὸν ἔνδοξον συγγενῆ σου, ὡς μόνην χάριν, τὴν περίθαλψιν τοῦ Καλδερώνο. Ἡ τύχησα νὰ κερδίσω τὴν εὐνοίαν τοῦ δουκὸς, καὶ ἔκτοτε ἡ πρόδοός μου ὑπῆρξε ταχυτάτη. Ἀπὸ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον δὲν ἀπηντήθημεν πλέον· νὰ τολμήσω σήμερον νὰ ἐλπίσω ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καλδερώνο νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἀγνώμων;

— Ναι, ἀπεκρίθη προθύμως ὁ Φονσέκας, εἰς τὴν ἐξουσίαν σου εἶναι νὰ μὲ σώσῃς ἀπὸ τὴν ἐπαπειλοῦσάν με μεγάλην συμφορὰν. Εἰς τὴν ἐξουσίαν σου εἶναι, τοῦλάχιστον, οὕτω νομίζω, νὰ μὲ καταστήσῃς τὸν εὐδαιμονέστατον τῶν θνητῶν!

— Κάθου, σὲ παρακαλῶ, κύριε. Καὶ κατὰ ποῖον τρόπον, νὰ ζῆς; Πρόσταξε ἐλεύθερα.

— Γνωρίζεις, εἶπεν ὁ Φονσέκας, ὅτι εἶμαι μὲν συγγενῆς, δὲν χαίρω δὲ καὶ τὴν εὐνοίαν τοῦ δουκὸς τῆς Λέρμης.

— Ὄχι δὲ, ὄχι δὲ, τὸν διέκοψε μὲ γλυκὴ καὶ θωπευτικὸν μειδίαμα ὁ Καλδερών, ἀδικεῖς μέγαιως τὸν ἔνδοξον προστάτην μου· σὲ ἀγαπᾶ, μόνον εἰς τὰς νεανικὰς σου παρεκτροπὰς εἶναι ὀλίγον ἐναντίας.

— Τῶ ἄντι, ἡ τιμιότης εἶναι παρεκτροπή! Δὲν ὑποφέρω βέβαια τὸν ἄβιον τῶν προθαλάμων· δὲν ἠμπορῶ, καθὼς ὁ δούξ αὐτὸς τῆς Λέρμης, νὰ μιμήσω καὶ τὸν πλησιέστατον τῶν συγγενῶν μου, ἂν ἡ σκία αὐτοῦ θεωρηθῇ ὡς πρόσκομμα εἰς τὰ συμπερόντά μου. Κατάγομαι ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Πελα-

γίου, καὶ ὄχι τοῦ Ὀππᾶ· ἐπαγγέλλομαι δὲ, ὡς ἀρχαῖος Πέρσης μᾶλλον ἢ νεώτερος Ἰσπανός, νὰ δαμάζω ἵππον, νὰ κινῶ ξίφος καὶ νὰ λέγω ἀλήθειαν.

Ἡ μορφή, τὸ ἦθος καὶ ἡ φωνὴ τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ, λέγοντος τὰ ἀνωτέρω, ἐνέφαιναν τσαούτην προθυμίαν καὶ γενναϊότητα, ὥστε πλήρης ἀντίθεσις ἐφαινετο μεταξύ αὐτῶν καὶ τοῦ ἀνεξιχνιάστου μετώπου καὶ τῆς προσποιητῆς τοῦ Καλδερῶνος γλυκύτητος· τοῦτο δὲ διήγειρε πρὸς ὦραν εἰς τὸν ἐπιτήθειον καὶ βαθύνουν ἐκεῖνον αὐλικὸν ἀκούσιον ταπεινώσεως αἰσθημα.

— Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν αὐτὰ, ἠκολούθησεν ὁ Φονσεκάς. Ἰδοὺ ἡ ἱστορία μου καὶ ἡ αἰτησίς μου. Γνωρίζεις ὅτι λατρεύω πρὸ πολλοῦ τὴν Βεατρίαν Κοέλλου;

— Βεατρίαν! ἐπανέλαβε μ' ἐπιτηδευτὴν ἀπροσεξίαν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἠλλοιωμένην ὄψιν, ὁ Καλδερῶν γλυκὺ ὄνομα τῷ ὄντι. Τὸ ὄνομα τῆς μητρός μου!

— Τῆς μητρός σου! Ἀλλ' ἡ μήτηρ σου, ἤκουσα, νομίζω, ὅτι ὠνομάζετο Μαρία Σινδάλη;

— Μάλιστα· Μαρία Βεατρία Σανδάλη, ἐπανελάθεν ἀδιαφόρως ὁ Καλδερῶν. Ἀλλ' ἀκολουθεῖ. Ἦκουσα ὅτι, μετὰ τὴν τελευταίαν ἐπιστροφὴν σου εἰς Μαδρίτην, ὅταν, ἀπὼν εἰς Πορτογαλίαν, δὲν κητύχησα νὰ σὲ ἴδω, ἐδυσσάστῃς τὸν δούκα, ἐπιθυμήσας νὰ συνάψῃς συνοικέσιον ἀνάμυστον πρὸς τὸ γένος σου. Ποία λοιπὸν εἶναι αὐτὴ ἡ Βεατρία Κοέλλου;

— Κόρη ὄρφανη, ὄρφανους γένους καὶ καταστάσεως. Νηπίον ἔτι οὔσα, ἐγκατελείφθη εἰς τὴν φροντίδα γυναικὸς τινος, ἣτις νομίζω ἐχηρημάτισε τροφὸς τῆς. Ἀποκατεστάθησεν ἀμφοτέραι εἰς Σεβίλλαν, προμηθευόμεναι τὴν τροφήν διὰ τῆς ἐργασίας τῆς γυναικὸς ἐκεῖνης, ἕως ὅτου ἡ Βεατρία ἐρῆσεν τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς. Τότε, ἐκεῖνη μὲν ἐγένετο παράλυτος, καὶ ἐπομένως ἀνίκανος εἰς ἐργασίαν, ἡ δὲ Βεατρία, ὡς κόρη ἀγαθὴ καὶ εὐαίσθητος, θέλουσα ν' ἀνταμείψῃ τὰς προτέρας εὐεργεσίας τῆς, ἀπεράσισε νὰ γηροκομήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν προστάτιν τῆς. Εἶχε λαμπρὰν, γλυκίαν καὶ εὐλύγιστον φωνήν· τὸ πρότερον τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν εἰς τὸν ἔφορον τοῦ θεάτρου τῆς Σεβίλλιας, ὅστις ἐπρότεινε εἰς αὐτὴν προτάσεις λίαν ἐπωφελεῖς ἂν ᾔθελε νὰ μισθωθῇ εἰς τὸ ρηθὲν θέατρον. Ἡ Βεατρία, φύσει ἀθάνα καὶ ἀπονήρευτος, δὲν ἐγνωρίζε τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου τοὺς κινδύνους· ὅθεν ἐδέχθη προθύμως τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ περιβάλῃ τὴν παρακμαζούσαν ἡλικίαν τῆς μοναδικῆς φίλης τῆς. Κατ' ἐκεῖνον καιρὸν, ἡμεῖς ἐσταθμεύσαμεν εἰ Σεβίλλαν, ἐπιπροσόντες τοὺς ὑπόπτους Μαυρίσκους.

— Ἄ! τοὺς βδελυροὺς ἀπίστους! ἐμοιζομύρισε, τρίζων σκληρῶς τοὺς ὀδόντας ὁ Καλδερῶν.

— Εἶδα τὴν Βεατρίαν καὶ τὴν ἠγάπησα ἐκ πρώτης ὄψεως. Δὲν λέγω, ἐπρόσθετεν ἐρυθριῶν ὁ Φονσεκάς, ὅτι ὁ ἔρωσ τὸν ὁποῖον κατ' ἀρχὰς συνέλαβον ἦτον ἀξίος αὐτῆς· ἀλλ' ἡ ἀρετὴ τῆς ἐκέρδησε παχέως τὴν ὑπόληψίν μου, καθὼς καὶ τὴν ἀγάπην μου. Ἀφήσας τὴν Σεβίλλαν, ἔσπευσα εἰς ἀναζήτησιν τοῦ πατρὸς μου, θέλων νὰ λάβω τὴν συγκατάθεσίν σου εἰς τὸν γάμον μου μετὰ τῆς Βεατρίας. Γνωρίζεις πόσον αἱ προλήψεις τῶν εὐγενῶν μας εἶναι

ἀκατανίκητοι. Εἰς τὸ μεταξύ τοῦτο, ἡ φήμη τῆς ὑραιότητος καὶ τῆς εὐφωνίας τῆς νέας ὑποκριτῆρας ἐφθασεν εἰς Μαδρίτην, καὶ μετεκαλέσθη ἐνταῦθα κατὰ προσταγὴν βασιλικήν. Ἐσπευσα λοιπὸν νὰ μεταβῶ εἰς Μαδρίτην, προφρασιζόμενος ὅτι ἐξήτουν προβιθασμόν. Σὺ, καθὼς εἶπες, ἔλειπες τότε εἰς Πορτογαλίαν δι' ὑπερησίαν πολιτικὴν. Εἰσήτησα τὸν δούκα τῆς Λέρμης· ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομήν του, αἰτῶν θέσιν τινὰ ὁποιαδήποτε εἰς τὴν εὐρείαν τῶν Ἰσπανῶν αὐτοκρατορίαν, — ἀδιάφορον ὑπὸ ποῖον κλίμα, — ὅπου, μακρὰν εὐρισκόμενος τῶν προλήψεων τοῦ γένους καὶ τοῦ βαθμοῦ, καὶ ἔχων πόρους σταθερωτέρους τῶν στρατιωτικῶν, νὰ νυμφευθῶ τὴν Βεατρίαν. Ὁ εὐπροσήγορος δούξ ἐφάνη μᾶλλον ἀδυσώπητος τοῦ ἀσπληροῦ βαρόνου. Ἐφυγα εὐθὺς καὶ ἐπῆγα εἰς τὴν Βεατρίαν· τῆς εἶπα ὅτι ἄλλο τι δὲν εἶχα νὰ τῆς προσφέρω εἰμὴ μόνον τὴν καρδίαν καὶ τὴν δεξιάν μου. Αὐτὴ ὁμῶς ἔκλυσε καὶ ἀπεποιήθη.

— Διότι δὲν ἦσσαν πλούσιοι;

— Ἐντροπή, κύριε! ὄχι διότι δὲν ἦμουν πλούσιοι, ἀλλὰ διότι δὲν ᾔθελε νὰ γείνη πρόσκομμα εἰς τὴν τύχην μου, καὶ νὰ μὲ ἐξορίσῃ ἀπὸ τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς μου. Τὴν ἐπιούσαν, ἔλαβον διαταγὴν ἀσπληρὰν νὰ μεταβῶ εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ τὴν διαταγὴν ταύτην συνώδευε δίπλωμα προβιθασμοῦ. Ἦμουν ἐραστής, ἀλλ' ἦμουν καὶ Ἰσπανός· νὰ μὴν ὑπακούσω εἰς τὴν διαταγὴν, ἦτον ἀτιμία. Ἡ ἐλπίς ἤρχιζε νὰ γεννᾶται εἰς τὴν καρδίαν μου· ἔβλεπα ἐμπροσθέν μου πρόδον, πλοῦτη. Ἵπεσχεθημεν πρὸς ἀλλήλους πίστιν ἀμοιβαίαν. Μετὰ ταῦτα, ἐπέσπευσα εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἡ ἀλληλογραφία μας ἠκολούθει.

Τέλος πάντων, αἱ ἐπιστολαὶ τῆς μ' ἐπρόμαξαν. Μὲ ὄλας τὰς ὁποίας ἐμεταχειρίζετο προφυλάξεις, εἶδα ὅτι ἀπεστέρετο τὸ ἐπάγγελμά τῆς, καὶ ἦτον περίφοβος διὰ τοὺς κινδύνους εἰς τοὺς ὁποίους τὴν ἐξέθετεν ἡ γραῖα, ἡ μόνη ὄδηγός καὶ σύντροφος αὐτῆς, ἔπνεε τὰ λούστια ἡ δυστυχία τὴν κατέβαλλον· ἀπηλπίζετο περὶ τῆς ἐνώσεώς μας· ἐξέφραζεν ἐπιθυμίαν νὰ καταφύγῃ εἰς μοναστήριον. Τέλος πάντων, ἔλαβα τὴν παρούσαν ἐπιστολήν, δι' ἧς μ' ἀποχαιρέτᾳ διαπαντός. Ἡ τροφὸς τῆς ἀπέθανε, καὶ, μὲ τὰ ὀλίγα χρήματα τὰ ὁποῖα εἶχεν οἰκονομήσει, ἠγόρασε θέσιν εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς λεγομένης τοῦ Λευκοῦ Ξίφους. Φαντάσου τὴν ἀπελπισίαν μου! Λαθῶν ἄδειαν ἀπουσίας, ἦλθα δρομαῖος εἰς Μαδρίτην. Ἡ Βεατρία εἶναι ἤδη κατάκλειστος εἰς τὸ θλιβερόν ἐκεῖνο καταγώγιον· ἐμυθίζεν εἰς τὴν τάξιν τῶν δοκίμων.

— Εἶναι αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν ἀνέφερες; εἶπεν ὁ Καλδερῶν ἐκτεινὼν τὴν χεῖρα.

Ὁ Φονσεκάς τοῦ ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν. Ὅσον ἂν ἦτον σκληρὸς καὶ ἀπαθὴς ὁ χαρακτήρ τοῦ Καλδερῶνος, τόσον περιπαθὴς ἦτον τὸ ὄψος τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, τόσον καθαρὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθηματὰ ἐξέφραζε, τόση ἀθωότης, τόση ἀγάπη, περιεῖχοντο εἰς αὐτὴν, ὥς μυστικὴ τις χορδὴ ἐγγίχθη εἰς τὴν καρδίαν του. Ὅθεν, ἀφήσας αὐτὴν εἰς τὴν τράπεζαν, ἀνεστένεξε.

— Καὶ σὺ, καθὼς ὄλοι μας, κύριε Μαρτίνε, εἶπε

μὲ πικρὸν μειδιάμα, γίνεσαι θῦμα τῆς γυναικειᾶς πίστεως. Θὰ κερδήτης ὁμῶς οἰκοθεν τὴν πείραν· καὶ, ἂν ζητῆς ἀληθῶς τὴν συνδρομήν μου εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσης εὐτυχίαν εἰς τὸ παρὸν καὶ ἀποτυχίαν εἰς τὸ μέλλον, τὴν ἔχεις βέβαια. Δύσκολον δὲν εἶναι, νομίζω, νὰ προκαλέσω ὑπὲρ σοῦ τὴν συμπάθειαν τῆς βασιλίσσης· ἀφῆσέ μου τὴν ἐπιστολήν ταύτην, ἣτις εἶναι ἰκανὴ νὰ κινήσῃ εἰς οἶκτον καρδίαν γυναικῶς. Ἄν ἐπιτύχωμεν τὴν εὐνοίαν τῆς βασιλίσσης, οὔσης προστάτιδος τοῦ μοναστηρίου, εἰμῶθα βέβαιοι ὅτι θὰ λάβωμεν διαταγὴν τῆς αὐλῆς πρὸς ἐλευθέρωσιν τῆς δοκίμου· ἀλλὰ τὸ μετὰ τοῦτο βῆμα εἶναι τὸ δυσκολώτερον. Δὲν ἀρκεῖ νὰ δώσωμεν εἰς τὴν Βεατρίαν τὴν προτέραν ἐλευθερίαν τῆς· πρέπει νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὸν γάμον σου ἡ οἰκογένειά σου. Τοῦτο εἶναι μὲν ἀδύνατον νὰ γείνη, ἐνόσω ἡ νύμφη δὲν εἶναι εὐγενής· ἀλλὰ τὰ βασιλικά χρυσόβουλλα (ἐδῶ ὁ Καλδερῶν ἐξαγορεύσας) ἠμποροῦν καὶ τὸν δυσγενέστερον τῶν χωρικῶν νὰ ἐξευγενίσουν, — καὶ ὁ δουλὸς σας ἀς χρησιμεύσῃ περὶ τούτου ὡς παράδειγμα.

— Τὰ χρυσόβουλλα ταῦτα ἡ ἀγοράζονται ἡ χαρίζονται; ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν ἐνέργειαν τῶν περιαιτέρω. Ὁ πατήρ σου θὰ εὐρῇ ὡς προῖκα, συνοδεύουσας τὸν τίτλον, τὸν διορισμόν σου εἰς ἐντίμον καὶ ὑψηλὴν θέσιν. Εἶσαι τῷ ὄντι ἀξίος πολλῶν ἀμοιβῶν· ὁ στρατὸς σὲ ὑπεραγαπᾷ· ἀπέκτησες ὄνομα διάσημον εἰς τὸν κόσμον. Ἐντρέπομαι τῇ ἀληθείᾳ ὅτι παρημελήθη ἡ προαγωγὴ σου· «Ὅμμάτια οὖν δὲν βλέπομαι γρηγόρα λησμονοῦνται» λέγει ἡ κοινὴ παροιμία, καὶ εἶναι κατὰ δυστυχίαν ἀληθεστάτη. Ὅταν σὲ εἶδα εἰς τὸν προθάλαμον, ἐντραπήν, τὸ ὁμολογῶ, διὰ τὴν μέχρι τοῦδε λήθην μου. Πλὴν δὲν πειράζει· θὰ διορθώσω τὸ σφάλμα μου. Ὁ κόσμος λέγει ὅτι προστατεύω ἀναξίους· θ' ἀποδείξω τὸ ἐναντίον διὰ τοῦ προβιθασμοῦ σου.

— Γενναῖε Καλδερῶν! εἶπε μὲ ἠλλοιωμένην φωνὴν ὁ Φονσεκάς, ἐμίσησα πάντοτε τὰς κρίσεις τῶν χυδαίων. Σὲ συκοφαντοῦν βέβαια διὰ φθόνον.

— Ὅχι, εἶπεν ἀταράχως ὁ Καλδερῶν. Ἐἴμαι μὲν κακὸς, ἀλλ' εἴμαι καὶ εὐσπλαγγγος. Παρεκτός τούτου, ἡ εὐγνωμοσύνη ἐμβαίνει εἰς τὸ σύστημα τῆς πολιτικῆς μου· διότι ἐπέισθην πάντοτε ὅτι ὁ εὐεργετῶν τοὺς εὐεργετὰς του προοδεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὸν κόσμον τούτου.

— Ἀλλ' ὁ δούξ;

— Μὴ φοβῆσαι· ἐγὼ ἐγὼ ἔλαίον τὸ ὁποῖον ἐξομαλύνει ὄλας τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ τὰς τραχύτητας. Ὅσω διὰ τὴν ἐπιστολήν, σοῦ εἶπα νὰ μοῦ τὴν ἀφήσῃς· θέλω νὰ τὴν δεῖξω τῆς βασιλίσσης. Ἐπίστρεψεν ἐδῶ αὐρίον.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Γ'.

Ἀντραστής.

Οἱ ἠρθαλμοὶ τοῦ Καλδερῶνος ἦσαν ἀτενῶς προσηλωμένοι εἰς τὴν θύραν ἣτις ἐκλείσθη ὀπισθεν τοῦ εὐγενούς καὶ πολεμικοῦ προσώπου τοῦ Φονσεκά.

— Μεγάλη διαφορά μεταξύ τῶν ἀνθρώπων! εἶπεν ἄφρον ἕμεινε μόνος. Αἱ κλάσεις ὄλοι, εἰς τὰς

ὁποίας ἡ φυσικὴ ἱστορία διαιρεῖ τὸ βασιλεῖον τῶν ζώων, δὲν περιέχουν τσαούτην ποικιλίαν ὅση ὑπάρχει μεταξύ τῶν ἀνθρώπων μόνων. Καὶ ἐνῶ μάλιστα ὄλοι εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀποβλέπομεν, ὄλοι νὰ γυμνώσωμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον! Ἡ δόξα, ἣτις ἄλλο τι δὲν εἶναι εἰμὴ δίψα αἵματος, κάμνει τὸν στρατιωτὴν τίγριν τῶν ὁμοίων του· πάθη δὲ ἄλλα ἔκαμαν ἐμὲ ὄφιν. Ἀμφοτέρω εἰμῶθα ὄμοιοι, ἀδυσώπητοι, ἀσυνείδητοι· ἀμφοτέροι! ἦρωσ καὶ αὐλικός, ἀνδρεία καὶ πανουργία! Ἐγὼ ἐν τούτοις θέλω νὰ ὠφεληθῶ τὸν νέον τοῦτον, διότι καὶ αὐτὸς μὲ ὠφέλησεν. Ἐνῶ πᾶσα ἄλλη ἀγάπη ἀπεμακρύνετο ἀπ' ἐμὲ, αὐτὸς, παιδίον τότε ὢν, ἐπροσμεῖδία εἰς τὴν παρουσίαν μου, καὶ μ' ἐπροσκάλει νὰ τὸν ἀγαπήσω. Δικαίῃ τὸσον καιρὸν τὸν ἐλησμόνησα; Αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν γενεάν τὴν ὁποίαν ἀποστρέφομαι· αἷμα Μαυριτανῶν δὲν ῥεεῖ εἰς τὰς φλέβας του· δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς τοὺς ὁποίους φοβοῦμαι, οὔτε ἀπὸ τοὺς χαμερπεῖς καὶ δουλοφρονες τοὺς ὁποίους καταφρονῶ· ἀλλ' εἶναι ἀνθρώπος τὸν ὁποῖον ἠμπορῶ νὰ βοηθήσω χωρὶς νὰ ἐντραπῶ.

Ἐνῶ ταῦτα ἔλεγε πρὸς ἐαυτὸν ὁ Καλδερῶν, ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ ἰππότης εἰς τὰς παρείας τοῦ ὁποίου εἶχαν φυτρώσει οἱ πρώτοι ἴουλοι τῆς νεότητος ἐμβόηκεν εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Ἄ! Ῥοδερίκε, εἶσαι μόνος! Καλῶς ὤρισες ἀπὸ τὰ ξένα. Κάθου, κάθου, σὲ παρακαλῶ.

Ὁ Καλδερῶν ἔσκυψε μὲ βαθυτάτην ὑπόκλισιν, καὶ, πλησιάσας μέγα θρονίον ἐμπροσθεν τοῦ ξένου, ἐκάθησε καὶ αὐτὸς εἰς μικρὸν ἐδώλιον ὀλίγον μακρὰν.

Ὁ νεωστὶ ἐλθὼν ἦτον κατηφὴς καὶ σκυθρωπὸς τὴν ὄψιν· ἀλλ' οἱ χαρακτῆρές του, ἐν γένει, ἦσαν εὐειδέεις, καὶ εἰς τὴν πολυτελεῖ φορεσίαν του ἔλαμπαν ἄφθονα πετράδια. Ἄν καὶ παιδίον, εἶχε φυσικὴν τινα καὶ ἀνεπιτήδευτον κατὰ τὸ ἦθος μεγαλοπρέπειαν, εὐκολίαν ἡγεμονικὴν εἰς ὄλα του τὰ κινήματα, καὶ ἰδίως εἰς τὴν κλίσιν τοῦ λαιμοῦ καὶ εἰς τὴν κυματοειδῆ τῆς χειρὸς κίνησιν. Ὅλα ταῦτα, ἐνωμένα μὲ τὴν δουλοπρεπῆ σχεδὸν λατρείαν τοῦ ἀγερώχου ὑπουργοῦ, ἦσαν ἰκανὰ νὰ πείσουν καὶ τὸν πλέον ἐπιπόλαιον παρατηρητὴν ὅτι ὁ νεανίας ἐκεῖνος ἐγεννήθη εἰς ὑψηλότατον βαθμόν. Δεύτερον δὲ ἄλλο βλέμμα ἠδύνατο εὐκόλως ν' ἀνακαλύψῃ, εἰς τὸ ὄλωσ αὐστριακὸν χεῖλος, εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀλλὰ σενὸν μέτωπον, εἰς τὸν μέλανα, ἠδυσπαθῆ, ἀλλὰ πονηρὸν καὶ βλοσυρὸν ὀφθαλμόν, ἓνα πῶν ἀπογόνων Καρόλου τοῦ Ε'. Καὶ τῷ ὄντι, ὁ εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φιλοδόξου αὐλικοῦ Καλδερῶνος ἦτον αὐτὸς ὁ διάδοχος τοῦ ἰσπανικοῦ στέμματος.

— Ἦτον ἀναγκαῖα, εἶπεν, ἡ μυστικὴ μου αὐτὴ εἴσοδος, Ῥοδερίκε, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς οἰκίας σου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν ἰκετικὴν ἐνόχλησιν τοῦ δουκὸς τῆς Οὐζέδης, ὅστις ζητεῖ πάντοτε ν' ἀπατᾷ τὸν πατέρα κατασκοπεύων τὸν υἱόν. Τὸν ἀνταμείβομεν καθὼς πρέπει μίαν τῶν ἡμερῶν τούτων. Ἀγαπᾷ καὶ σὲ ολιγώτερον τοῦ ἡγεμόνος του, Ῥοδερίκε.

— Δὲν μνησικακῶ διὰ τοῦτο, ὑψηλότατε. Ἐπιθυμῶ τὴν λάμπην τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, ἀγανα-

κτεί κατά τοῦ ταπεινοῦ ἀντικειμένου τὸ ὅποιο νομίζει ὅτι τοῦ ἐμποδίζει τὰς ἀκτῖνας.

— Ω! τὰ ἐπρόκοψε, μὰ τὴν ἀλήθειαν! Μισῶ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς ψυχρὰς μικρολογίας του. Αὐτὸς θαρρῆει ὅτι ἡμεῖς οἱ ἡγεμόνες προσέχομεν πάντοτε εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, καὶ λησμονεῖ ὅτι εἴμεθα θνητοὶ, καὶ ὅτι ἡ νεότης εἶναι ἡλικία τῶν διασκεδάσεων καὶ ὄχι τῶν φροντίδων. Ἡ ζωὴ, πολύτιμη Καλδερῶν, θὰ ἦτον ἀηδής ἀν ἔλειπες σὺ πόσον χαίρω διὰ τὴν ἐπιστροφὴν σου, τοῦ καλητέρου ἐφευρετοῦ τῶν ἡδονῶν ὅσας ποτὲ καὶ ὁ κόρος αὐτὸς δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ! Αἴ! μὴ ἐντρέπῃσαι· σὲ καταφρονοῦν μερικοὶ διὰ τὰ προτερήματά σου· ἐγὼ ὅμως σὲ θαυμάζω. Μὰ τὰ γένεια τοῦ πάππου μου! χρυσοῦς αἰὼν θὰ ἦναι διὰ τὴν αὐλὴν ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, ὅταν θὰ ἤμῃθα ἐγὼ βασιλεὺς καὶ σὺ πρωθυπουργός!

Ὁ Καλδερῶν ἐκύτταζεν ἀτενῶς τὸν βασιλόπαιδα, ἀλλ' ἡ ἔρευνα αὐτοῦ δὲν ἠσύχασεν ἐντελῶς τὰς ὑποφίας του περὶ τῆς βασιλικῆς εὐκρινείας ἥτις διετάραττε πάντοτε καὶ τὰ τολμηρότερα τῶν ἐνυπνίων του. Μὲ ὄλην τὴν φαινομένην φαιδρότητα τοῦ Φιλίππου, εἶχεν οὗτος ὑπουλόν τι καὶ κρυπτόν, τὸ ἀμφίβολον μειδιάματόν του, καὶ τὸ ἡσυχον, βαθὺ καὶ λαμπρὸν βλέμμα του. Ὁ Καλδερῶν, ἀσυγκρίτως ἀνώτερος τοῦ κυρίου του κατὰ τὴν εὐφυίαν, ἦτον μὲν ὡς ἴσος μετὰ τὸ ἀγένειον ἐκεῖνο παιδίον κατὰ τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν πανουργίαν, τὴν ἰδιοτελεῖ ψυχρότητα καὶ τὴν ὄριμον κακίαν.

— Ἐν τούτοις, ἐπανελάβεν ὁ βασιλόπαις, δὲν σοῦ πλέω τὰ ἐγκώμια ταῦτα ἀσκόπως. Ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ σέ, Καλδερῶν, μεγίστην ἀνάγκη· ποτὲ δὲν ἔλαβα τόσην ἀνάγκη τῆς ὑπηρεσίας σου, καθὼς τὴν στιγμὴν ταύτην ποτὲ δὲν ἐχρειάζετο περισσώτερον ὁ ἐφευρετικὸς σου νοῦς, ἡ τόλμη σου, ἡ ἐπιτηδειότης σου. Καλδερῶν, μάθε ὅτι ἀγαπῶ!

— Ὑψηλότατέ μου, εἶπε χαμογελῶν ὁ μαρκήσιος, αὐτὴ δὲν εἶναι βέβαια ἡ πρώτη ἀγάπη. Ποσάκις ἡ ὑψηλότης σου ...

— Ὁχι, τὸν διέκοψε βιαίως ὁ βασιλόπαις· ὄχι, ποτὲ καθὼς τώρα δὲν ἠγάπησα. Ποτὲ δὲν ἠμποροῦμεν ν' ἀγαπήσωμεν ὅ,τι ἠμποροῦμεν ν' ἀποκτήσωμεν εὐκόλως· αὐτὴ ὅμως, Καλδερῶν, ἡ καρδία θὰ ἦναι ἀληθῆς κατὰκτησις. Ἄκουε. Ἡμουν χθὲς μετὰ τὴν βασιλισσαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς λεγομένης τοῦ Λευκοῦ Ξίφους. Γνωρίζεις ὅτι ἡ ἡγουμένη ἦτον ἄλλοτε κυρία τῆς αὐλῆς, καὶ ὅτι ἡ βασίλισσα τὴν ἀγαπᾷ. Ἀμφότεροι ἐσυγχινῆθημεν καὶ ἐξεπλάγημεν, ἀκούσαντες τὴν φωνὴν μιᾶς τῶν μοναχῶν τοῦ χοροῦ—τὴν φωνὴν μιᾶς τῶν δοκίμων. Μετὰ τὴν τελετὴν, ἡ βασίλισσα ἐξέτασε περὶ τῆς νέας ταύτης Ἀγίας Κικιλίας· καὶ ποῖα νομίζεις ὅτι εἶναι; Ὁχι, ποτὲ δὲν θὰ τὸ μαντεύσῃς! Ἢ ποτὲ περίφημος ὑποκρίτρια, ἡ ὡραία, ἡ ἀμίμητος Βεατρία Κοέλλου! Αἴ! ἠμπορεῖς τῶ ὄντι νὰ με κυττάξῃς ἐκατακτικῶς· ὅταν αἱ ὑποκρίτριαι γίνονται κολογραφῆται, πλησιάζει πολὺ ὁ καιρὸς νὰ γείνῃ ὁ Καλδερῶν καὶ ὁ Φίλιππος καλόγηροι. Τώρα πρέπει νὰ γνωρίζῃς, Ροδερίκος, ὅτι ἐγὼ, ἀν καὶ ἀνά-

ξιος, εἶμαι αἰτία τῆς μεταβολῆς ταύτης. Εἶναι κάποιος Μαρτίνος Φονσέκας, συγγενὴς τοῦ δουκὸς τῆς Λέρμης· τὸν γνωρίζεις πολὺ καλά. Ἐμαθα, πρό τινος καιροῦ, ἀπὸ τὸν δούκα αὐτὸν, ὅτι ὁ νέος οὗτος Ὀρλάνδος ἠγάπα ἐμμανῶς νεάνιδα μικρᾶς καταγωγῆς, καὶ ὅτι ἐπέθυμει νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἡ διήγησις τοῦ δουκὸς διήγειρε τὴν περιέργειάν μου. Ἀνεκάλυψα ὅτι ἦτον ἡ νέα Βεατρία Κοέλλου, τὴν ὁποίαν εἶχα ἤδη θαυμάσει ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Αἴ! Καλδερῶν, ὁ φωστῆρ οὗτος ἔλαμψε καὶ ἔδωσε διαρκούντος τοῦ ἀνοήτου ταξιδίου σου εἰς Λισβόννη! Ἐζήτησα εὐκαιρίαν νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ· ἐξεπλάγην διὰ τὸ κάλλος τῆς, τὸ ὅποιον ἐθάμβουσε τοὺς ὁρώντας περισσώτερον εἰς τὸν καιτῶνα παρότι τοὺς ἐθάμβουε εἰς τὴν σκηνὴν. Τῆς ἐπρόσφερα τὴν ἀγάπην μου· εἰς μάτην. Καλδερῶν, τὸ ἀκούεις αὐτό; — Εἰς μάτην! — Διατί δὲν ἦσουν πλησίον μου; Αἴ τέχναι σου ποτὲ δὲν ἀποτυγχάνουν, φίλε μου! Ἐξῆ με γραιῖν τινα συγγενῆ ἢ τροφόντης. Ἡ γραιῖα ἀπέθανεν αἰφνιδίως. Ὁφελήθη ἀπὸ τὴν μοναξίαν τῆς, καὶ ἐμβῆκα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς τὴν νύκτα. Μὰ τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον! ἡ ἀρετὴ τῆς με κατήσχυε καὶ μ' ἐνίκησε. Τὴν αὐγὴν ἔφυγε, καὶ, ὅσον ἂν ἠρέμνησα, δὲν ἠδυνήθην νὰ τὴν εὗρω, ἐωσότου εἰς τὴν μονὴν τῆς Θεοτόκου τὴν ἀπήντησα, ὡς εἶπα, δόκιμον. Ἐμβῆκεν εἰς τὸ μοναστήριον θέλουσα νὰ τηρήσῃ τὴν πίστιν τῆς πρὸς τὸν Φονσέκαν· θὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὸ μοναστήριον νὰ κάμῃ εὐτυχῆ τὸν βασιλόπαιδα! Ἴδου ἡ ἱστορία μου· ἔχω ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς σου.

— Ὑψηλότατε, εἶπε με σοβαρὸν ὕφος ὁ Καλδερῶν, γνωρίζεις τοὺς νόμους τῆς Ἰσπανίας, τὴν αὐστηρότητα τῆς ἐκκλησίας. Δὲν τολμῶ.

— Παραμύθια! Ἄφες αὐτὰ· ἡ δύναμίς μου σὲ προφυλάττει ἀπὸ ὅλα. Μὴ τόσην συστολήν· διότι καὶ σὺ, καθὼς βλέπω, ἔχεις τὴν Ἀρμίδα σου. Τὸ γραμματίον τοῦτο εἶναι χειρὸς γυναικείας. Γῆ καὶ οὐρανὸ! Καλδερῶν! Τί ὄνομα εἶναι τοῦτο; Βεατρία Κοέλλου! Τολμᾶς ν' ἀντικόψῃς τὸν δρόμον μου; Λέγε, κύριε! λέγε!

— Ὑψηλότατε, εἶπεν ὁ Καλδερῶν με σέβας συνάμα καὶ ἀξιοπρέπεια, κατὰ τὸν ὅποιον συνείθιζεν ἰδιαιτέρον τρόπον, ὑψηλότατε, ἀκούσε με. Ὁ πρῶτός μου εὐεργέτης, ὁ ἀγαπητός μου μαθητῆς, ὁ παλαιὸς προστάτης μου, εἶναι αὐτὸς ὁ Μαρτίνος Φονσέκας ὁ ἀγαπῶν τὴν νεάν ταύτην με ἔρωτα τίμιον. Σήμερον τὸ πρῶτ' ἐπεσκεφθή, καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν μεσιτείαν μου. Ω! ὑψηλότατε! μὴ τὸν ἀποβάλλῃς· δὲν γνωρίζεις ὅστε τὸ ἡμισυ τῆς ἀξίας αὐτοῦ τοῦ νέου. Δὲν γνωρίζεις τί ἀξίζουν τοιοῦτοι ὑπὶ κακοῖ· ἄνδρες τῆς παλαιᾶς, τῆς σιδηρᾶς ἰσπανικῆς φυλῆς! ἔχεις εὐγενῆ καὶ βασιλικὴν καρδίαν· μὴ γίνεσαι ἀντεραστής τοῦ ὑπερασπιστοῦ τοῦ στέμματός σου. Εὐεργέτησε τὸν ἀνδρείον τοῦτον στρατιώτην, μὴ πειράξῃς τὸ πτωχὸν τοῦτο ὄρφανόν· μία μόνη γενναία πράξις αὐταπαρνήσεως θὰ κάμῃ νὰ σοῦ συγχωρηθοῦν χίλια ἡδοναί.

— Λέγει ταῦτα ὁ Ροδερίκος Καλδερῶν! εἶπεν ὁ βασιλόπαις με πονηρὸν καὶ περιφρονητικὸν μειδιάμα. Ἄνθρωπε, γνώρισε τὴν θέσιν σου καὶ τὸ ἐπάγγελμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Φιλοδοξία πολιτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ.

Μόλις ἀνεχώρησεν ὁ βασιλόπαις, καὶ ἡ κοινωνοῦς μετὰ τὸν προθάλαμον θύρα ἠνοίχθη· γέρον δὲ, κολογραφικῶς ἐνδεδυμένος, ἐμβῆκεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὑπουργοῦ.

— Μήπως σ' ἐνοχλῶ, τέκνον μου; εἶπεν ὁ καλόγηρος.

— Ὁχι, πάτερ, ὄχι. Ποτὲ δὲν ἐπέθυμῃσα περισσώτερον τὴν παρουσίαν σου καὶ τὰς συμβουλὰς σου. Συχνὰ δὲν μένω ταλαντευόμενος καὶ ἀμφιβέβητος μεταξὺ τοῦ διπλοῦ μαγνήτου τῆς ἰδιοτελείας καὶ τῆς συνειδήσεως. Ἡ παρούσα περίστασις εἶναι μία τῶν σπανίων κατὰ τοῦτο ἐξαιρέσεων.

Τότε ὁ Καλδερῶν διηγήθη συντόμως τὴν συνομιλίαν του μετὰ τὸν Φονσέκαν, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα συνέντευξιν αὐτοῦ μετὰ τὸν βασιλόπαιδα.

— Βλέπεις, εἶπε τελευταῖον, πόσον κρίσιμος εἶναι ἡ θέσις μου. Εἴς ἐνὸς μέρους, αἱ ὑποχρεώσεις μου πρὸς τὸν Φονσέκαν, ἡ ὑπόσχεσίς μου πρὸς εὐργέτην, πρὸς φίλον, πρὸς παιδίον τὸ ὅποιον ἐγὼ ἀνέβρεψα. Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· ὁ βασιλόπαις μου προτείνει νὰ συνεργήσω εἰς τὴν ἀρπαγὴν μοναχῆς ἀπὸ ἱερὸν τόπον. Ὁποῖος κίνδυνος! ὅποια περιπέτεια! Εἴς ἄλλου μέρους, ἂν ἀρνηθῶ, ἔχω τὴν δυσἀρέσκειαν, τὴν ἐκδίκησιν τοῦ βασιλόπαιδος, διὰ τὴν εὐνοίαν τοῦ ὁποίου σχεδὸν σχεδὸν ἔγασα τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως, καὶ ὅστις, ἂν ἀπαξ ὀργισθῇ κατ' ἐμοῦ, θὰ ἐνθαρρύνῃ ὅλους μου τοὺς ἐχθρούς, μετὰ ἄλλας λέξεις, θὰ ἐνώσῃ ὄλην τὴν αὐλὴν ἐναντίον μου, καὶ ὁ ὀλεθρὸς μου εἶναι ἀφευκτός.

— Σκληρὰ δοκιμασία, εἶπε με σοβαρότητα ὁ καλόγηρος, καὶ ἱκανὴ τῶ ὄντι νὰ διεγείρῃ τὸν φόβον σου.

— Φόβον, Ἀλιάγα! Χά! χά! φόβον! εἶπε γελῶν περιφρονητικῶς ὁ Καλδερῶν· ἡ ἀληθῆς φιλοδοξία ἠξέυρει ποτὲ τί ἐστὶ φόβος; Δὲν ἔχομεν τὴν παλαιάν τῶν Κασιλιανῶν παροιμίαν τὴν λέγουσαν· «Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐπάτησε τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς ἐξουσίας ἀφῆκε τὸν φόβον χιλίας λεύγας ὀπίσω του;» Ὁχι, δὲν με κρατεῖ ἀμφιβέβητ' ὁ φόβος, ἀλλ' ἡ φρόνησις, καὶ ὀλίγη βαφὴ, μικρὸν λεῖψανον, ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ ὅποιον οἱ μὲν φιλόσοφοι θὰ ὠνόμαζαν ἀρετὴν, σεις δὲ οἱ ἱερεῖς θρησκείαν.

— Τέκνον, ἀπεκρίθη ὁ μοναχὸς, ὅταν, ὡς μίαν τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων ἐντολῶν, ἴτις μᾶς διατάσσει νὰ θέτῃμεν τὸν ἀνυπόδητον πόδα μας εἰς τοὺς λαίμους τῶν βασιλέων, ἠσθάνθη ὅτι εἶχα τὴν ἐξουσίαν νὰ σὲ βοηθήσω καὶ νὰ σὲ ὑψώσω· ὅταν, ὡς πνευματικὸς τοῦ Φιλίππου, ὑπεστήριξα τὴν προστασίαν τοῦ δουκὸς τῆς Λέρμης, σ' ἐσύστησα εἰς τὴν προσοχὴν τοῦ βασιλέως, καὶ σὲ ἀνέβασα εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς βασιλικῆς εὐνοίας, τὸ ἐπραξά εἰς τὸν προτερῆματα ἐκεῖνα, μετὰ ὅποια οἱ πνευματικοὶ κύριοι τοῦ κόσμου τούτου προσπαθοῦν πάντοτε νὰ

σου. Ὄταν ἔχω ἀνάγκην διδάχῃς, ζητῶ τὸν πνευματικὸν μου· ὅταν ἀποφασίσω ν' ἀμαρτήσω, ἐρχομαι πρὸς σέ. Ἄφες τὰς φλυαρίας. Ὁ Φονσέκας σου θὰ παρηγορηθῇ· ὅταν μάθῃ τὸν ἀντίζηλόν του, εἶναι προδότης ἂν δυσἀρεστηθῇ διὰ τὴν τύχην του. Θὰ μὲ συνδράμῃς, Καλδερῶν!

— Συγχώρησέ με, ὑψηλότατε· ὄχι!

— Τί ἀκούω; Ὁχι! Δὲν εἶσαι ὁ ὑπέρτης μου; τὸ ὄργανόν μου; Εἰς τὴν ἐξουσίαν μου δὲν εἶναι νὰ σὲ καταστρέψω, καθὼς συνήργησα εἰς τὴν ὑψωσίαν σου; Ἡ εὐτυχία σοῦ ἐξάλισε τὸν νοῦν. Ὁ βασιλεὺς σὲ ὑποπτέει, καὶ εἶναι δυσἀρεστημένος κατὰ σοῦ· ὁ ἐχθρὸς σου, δούξ τῆς Οὐζέδης, σὲ κατασκοπεύει· ὁ λαὸς σὲ ἀποστρέφεται. Ἄν ἐγὼ σ' ἐγκαταλείψω, εἶσαι χαμένος. Τοῦτο πρέπει νὰ συλλογισθῇς.

Ὁ Καλδερῶν ἔμεινεν ἄφωνος καὶ σύννοος, μετὰ τὰς χεῖρας σταυρωμένας εἰς τὸ στήθος, μετὰ τὰς παρειὰς ρυτιδωμένας ἀπὸ τὰ καταβληθέντα πάθη. Ὁ Φίλιππος τὸν ἐκύτταζεν ἀτενῶς, καὶ, πλησιάζας εἰς αὐτόν, μετὰ φωνὴν χαμηλὴν καὶ μετὰ μορφὴν ἡλιωμένην, εἶπεν·

— Ἐλα, Καλδερῶν· παρεξέστραπῃς, τὸ αἰσθάνομαι· ἀλλὰ σὺ με κάμνεις νὰ παραφρονήσω. Δὲν ἐνόησα νὰ σὲ προσβάλω. Εἶσαι τίμιος, καὶ πιστεύω ὅτι με ἀγαπᾷ· ὁμολογῶ μάλιστα ὅτι, εἰς ἄλλας περιστάσεις, ἡ γνώμη σου θὰ ἦτον καλὴ καὶ ἡ εὐσυνειδήσις σου ἀξιόπαινος. Πλὴν σοῦ λέγω ὅτι λατρεύω τὴν κόρην αὐτήν· ὅτι εἰς αὐτὴν ἔθεσα ὅλας μου τὰς ἐλπίδας· ὅτι, με ὅποιανδήποτε θυσίαν, με ὅποιονδήποτε κίνδυνον, πρέπει νὰ τὴν ἀπολαύσω. Θέλεις νὰ μ' ἐγκαταλείψῃς; θέλεις σὺ, εἰς τὴν πίστιν τοῦ ὁποίου ἀφιερῶθην πάντοτε, ν' ἀφήσῃς τὸν φίλον σου, τὸν ἡγεμόνα σου, χάριν τοῦ φιλοταράχου ἐκεῖνου στρατιώτου; Ὁχι, σὲ ἀδικῶ ἂν τὸ πιστεύσω.

— Ω! εἶπεν ὁ Καλδερῶν δείξας πολλὴν συγκίνεσιν. Ἦθελα, ὑψηλότατε, νὰ θυσιάσω ὑπὲρ σοῦ τὴν ζωὴν μου, ὡς πολλάκις ὑπέταξα τὴν συνειδήσιν μου εἰς τὴν παραμικρὰν σου θέλησιν. Ἀλλ' ἡ παρούσά μου ἀπιστία θὰ ἦναι τόσον ποταπή! Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐμπιστεύθη τὴν ζωὴν τῆς ζωῆς του εἰς χεῖράς μου. Πῶς ἠμπορεῖς ποτὲ, ὑψηλότατε, νὰ ἐμπιστευθῇς εἰς ἐμὲ, ἂν μ' εὗρης τόσον ἀπιστον πρὸς ἄλλον;

— Ἄπιστον! καὶ πρὸς ἐμὲ, δὲν γίνεσαι ἀπιστος; Δὲν ἐμπιστεύθην ἐγὼ εἰς σέ; καὶ τώρα μ' ἐγκαταλείπεις; — τί λέγεις;—δὲν με προδίδεις; Καὶ κατὰ ποῖον τρόπον θὰ συνδράμῃς τὸν Φονσέκαν τοῦτον; Πῶς θὰ ἐλευθερώσῃς τὴν ἐρωμένην του;

— Διὰ προσταγῆς τῆς αὐλῆς. Ἡ βασίλισσα ἡ μήτηρ σου ...

— Ἀρκεῖ! εἶπε μαινόμενος ὁ βασιλόπαις· κάμετο. Γρήγορα θὰ τὸ μετανοήσῃς.

Καὶ, ταῦτα εἰπὼν, ὁ Φίλιππος ὤρμησε πρὸς τὴν θύραν· ὁ Καλδερῶν, ἐντρομος καὶ ἀδημονῶν, ἐπάσχιζε νὰ τὸν κρατήσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνος ἔφυγεν ὀργισθεῖς, καὶ ὁ Καλδερῶν ἔμεινε πάλιν μόνος.

ώφελήσουν τὸ σύστημά των. Σ' ἐγνώρισα ἀνδρεῖον, ἐπιτίθειον, φιλόδοξον, ἀνώτερον πάσης προλήψεως. Εἰνόησα ὅτι ποτὲ δὲν θ' ἄφινες ἀμεταχειρίστα ὅσα μέσα ἠδύναντο νὰ κατορθώσουν σκοπὸν εὐγενῆ. Ναι, ὅταν, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ξανίλ, σὲ εἶδα βρέχοντα τὰς χεῖράς σου εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἐχθροῦ σου, καὶ σὲ ἤκουσα γελῶντα χαρᾶς καὶ περιφρονησεως γέλωτα· ὅταν ἐγὼ, ὅστις μόνος ἐγνώριζα τὸ μυστικόν σου τοῦτο, σ' ἐπαρτήθησα μετὰ ταῦτα φεύγοντα ἀπὸ τὴν οἰκίαν σου, μολυσμένον ἀπὸ δεύτερον φόνον, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἤσυγον, ἀτάραχον, καὶ κύριον τοῦ ἑαυτοῦ σου, ἠ γνῶσις τὴν ὁποίαν ἔχω περὶ τοῦ ἀνθρώπινου γένους μοῦ εἶπεν· ἀπὸ τοιούτους ἀνθρώπους γίνονται οἱ διάσημοι προσήλυτοι καὶ τὰ ἰσχυρὰ ὄργανα! »

Ὁ μοναχὸς ἔπαυσε, διότι ὁ Καλδερῶν δὲν τὸν ἤκουε πλέον. Αἱ παρειαὶ τοῦ ἦσαν πελιδναί, οἱ ὄφθαλμοὶ τοῦ κλειστοί, τὸ δὲ στῆθος τοῦ ἔπαλλε σφοδρῶς.

— Φρικτὴ ἀνάμνησις! ἐψιθύρισεν ὀλέθριος ἔρως! φρικτὴ ἐκδίκησις! Ἀγνή! Ἀγνή! Τί ἔχεις πλέον νὰ απαιτήσης;

— Ἠσύχασε, τέκνον μου, δὲν θέλω ν' ἀνοίξω τὰς πληγὰς σου.

— Ποῖος ὄμιλεῖ; ἐρώναξεν ἀνασκιρτήσας ὁ Καλδερῶν. Ἄ! μοναχέ! μοναχέ! ἐνόησα ὅτι ἤκουσα τοὺς νεκροὺς λέγε, λέγε· λέγε περὶ τοῦ κόσμου, περὶ τῆς Ἱεροκρισίας, περὶ τῶν σκευωριῶν σου, περὶ βασιάνων καὶ μαρτυριῶν! Λέγε περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα θὰ μὲ κάμουν νὰ λησμονήσω τὸ παρελθόν.

— Ὄχι· ἄφες μίαν στιγμὴν νὰ σοῦ λαλήσω περὶ τοῦ παρελθόντος, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ σκιαγραφήσω τὸ μέλλον τὸ ὁποῖον σὲ περιμένει. Ὄταν τὴν νύκτα σὲ ἦρα αἱματωμένον, φεύγοντα, κύπτοντα ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ δάσους, ἐνθυμίησαι ὅτι ἔθεσα τὴν χεῖρά μου εἰς τὸν βραχίονά σου καὶ σοῦ εἶπα· Ἡ ζωὴ σου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου! Ἐκτοτε, ἰδὼν ὅτι ἐπεριφρόνεις τὰς ἀπειλάς μου, ἐμὲ τὸν ἴδιον, τὴν ζωὴν σου αὐτὴν, ἐπέισθην πληρέστατα ὅτι ἐγεννήθης προωρισμένος νὰ προᾶξῃς τὸ ἀθάνατον τοῦ τάγματός ἡμῶν σύστημα. Κατώρθωσα νὰ σὲ σώσω καὶ νὰ σὲ ὠφελήσω, καὶ ἐκέδησα τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην σου. Ἐγενεας ἀδελφός μου, κατεγράψης εἰς τὸ μέγα τοῦ Ἰησοῦ τάγμα. Μετὰ ταῦτα, σὲ κατέστησα κληδεμόνα τοῦ νέου φονεσέκα, ἐπιδόξου τότε κληρονόμου μεγίστης περιουσίας. Ὁ δεύτερος γάμος τοῦ θεῖου σου, καὶ ὁ φυσικὸς κληρονόμος τὸν ὁποῖον ὁ γάμος οὗτος παρενέβαλε μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς τιμῆς τοῦ οἴκου σου, ἐκχμεν ὥστε ἡ πιθανὴ συμμαχία τοῦ νέου τούτου νὰ γείνη δι' ἡμᾶς ἀνωφελής. Ἀλλὰ σὺ εἶχες ἀποκτήσει τὴν φιλιάντρου· σ' ἐσύστησεν εἰς τὸν δούκα τῆς Λεομῆς· ἐγὼ τότε εἶχα διορισθῆ πνευματικὸς τοῦ βασιλέως. Εἶδα ὅτι οἱ χρόνοι ὠρίμασαν τὴν εὐρύταν σου, καὶ ἡ μνήμη τοῦ παρελθόντος ἠμβλυεν ὅλας τὰς σαρκικὰς ὀρέξεις σου. Πρὸ πάντων, ἐπειδὴ ἐμίσησας καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν Μαύρων, ἤσουν ἱκανώτατος μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων νὰ μᾶς βοηθήσης εἰς τὸν μέγαν μας σκοπὸν, τοῦ νὰ ἐξοστρακίσωμεν τὴν κατηραμένην ταύτην φυλὴν ἀπὸ

τὴν γῆν τῆς Ἰσπανίας. Φθάνει. Σ' εὐεργέτησα, καὶ μᾶς ἀντήμειψες. Ἐξέπλυνες τὸ ἐγκληματό σου εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀπίστου, καὶ δὲν φοβείσαι πλέον μὴ ἀνακαλυφθῆς. Ὅτι ὁ Ροδερίκος Καλδερῶν, μαρκήσιος τῶν Ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν, εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Ροδερίκος Νοῦνεξ, ὁ δολοφόνος μαθητῆς τῆς Σαλαμάγκας, ποῖος ποτὲ ἤμπορεῖ νὰ τὸ ὑποπτέυσῃ; Ἡ εὐτυχὴ ἐπινόησις τοῦ ψευδοῦς πατρὸς· κατέπαυσε καὶ τὴν κοινήν αὐτῶν περιέργειαν. Ἠμπορεῖς νὰ ἤσαιο ἄφροντις περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ νὰ μὴ τρέμης εἰς τὴν παραμικρὰν σκιὰν τοῦ παρελθόντος. Αἱ λαμπρόταται τῶν ἐλπίδων μᾶς εὐαγγελίζονται ἀμοφόρους· ἀλλὰ, πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν, πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν αὐτὴν πορείαν. Κάνονός εἶδους πρόσκομμα δὲν πρέπει ν' ἀναχαιτίσῃ τὸν δρόμον μας· δὲν πρέπει νὰ νομιζώμεν ἐγκλημα ὅ,τι προᾶγει τοὺς κοινούς μας σκοπούς. Βρόχον ἐπὶ βρόχου πλέκοντες, ἄς ἐτοιμάζωμεν πλεκτάνας διὰ τὸν νέον μοναρχίαν, θηρεύοντες αὐτὸν οὐ μὲ τὰ δίκτυα τῆς ἠδονῆς, ἐγὼ μὲ τὰ δίκτυα τῆς διδασκαμονίας. Ἡ ἡμέρα ἧτις θὰ ἰδῇ Φίλιππον τὸν Ἄ' ἐπὶ τοῦ θρόνου, πρέπει νὰ ἦναι ἡμέρα ἀγαλλιάσεως διὰ τὴν ἀδελφότητα καὶ τὴν Ἱεροκρισίαν. Ὄταν γείνωμεν σὺ μὲν πρωθυπουργός, ἐγὼ δὲ πρόεδρος τοῦ ἱεροῦ δικαστηρίου, — θὰ ἔλθῃ αὐτὸς ὁ καιρὸς, μὴ ἀμφιβόλλης, — θὰ ἔχωμεν τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκτείνωμεν τότε τὴν δύναμιν τοῦ τάγματός τοῦ Λογιόλα εἰς τὰ πέρυκα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Αὐτὴ ἡ Ἱεροκρισία θὰ γείνη ὄργανόν μας! Οἱ μεταγενέστεροι θὰ μᾶς θεωρήσουν ὡς ἀποστόλους τῆς διανοητικῆς πίσεως. Καὶ νομιζεῖς λοιπὸν ὅτι, πρὸς ἐπιτυχίαν τοιούτων μεγάλων σκοπῶν, πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν κοινήν εὐλάβειαν τῶν χυδαίων ἀνθρώπων; Ἄς χαθοῦν χίλιοι φονεσέκα, ἄς χαθοῦν δέκα χιλιᾶδες καλογραιῶν, παρὰ νὰ χάσης μίαν κὰν τρίχα τῆς ἐξουσίας σου ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀκολάστου Φιλίππου! Ὅ,τι δὴποτε συμβῆ, φύλαττε τὴν δύναμίν σου· διότι ἡ δύναμις εἶναι ἡ τελευταία ἄγκυρα τῶν μεταχειριζομένων τὸν νοῦν ὡς σκῆπτρον.

— Ὁ ἐνθουσιασμὸς σου σὲ τυφλῶνει καὶ σὲ πλανᾷ, Ἀλιάγα, εἶπε μὲ πολλὴν ψυχρότητα ὁ Καλδερῶν. Τὸ κατ' ἐμὲ, σοῦ λέγω καὶ τώρα, καθὼς σοῦ εἶπα καὶ ἄλλοτε, ὅτι δὲν μὲ μέλει ποσῶς διὰ τοὺς μεγάλους σκοπούς σου. Τὸ ἀνθρώπινον γένος ἄς φροντίσῃ διὰ τὸ συμφέροντον· ἐγὼ φροντίζω μόνον διὰ τὸ ἐδικόν μου. Μὴ φοβῆσαι ὅμως περὶ τῆς πίστεώς μου, διότι καὶ τὰ συμφέροντα καὶ ἡ ζωὴ μου αὐτὴ μὲ συνδέουν μὲ σὲ καὶ μὲ τοὺς θεοβλαβεῖς συντρόφους σου. Ἄν σὲ προδώσω, γνωρίζεις τόσον βαθέως τὰ μυστικά μου, ὥστε ἤμπορεῖς νὰ μὲ καταστρέψῃς· καὶ δυνατὸν ἂν ἦτον νὰ σὲ φονεύσω, καὶ οὕτω νὰ λείψῃ ἡ κατ' ἐμοῦ μαρτυρία σου, πάλιν γνωρίζω τόσον καλῶς τὸ τάγμα σου, ὥστε εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ διαγείρω κατ' ἐμοῦ πλῆθος ἐκδικητῶν. Καθόσον μέλιστα ἀφορᾷ τὴν προκειμένην περίστασιν, ἡ συμβουλή σου, ἂν καὶ δὲν ἦναι θεάρεστος, εἶναι ὅμως φρόνιμος. Θὰ σκεπθῶ ἐπ' αὐτῆς· ὑγίαινε! Εἶναι καιρὸς νὰ προσφέρω τὸ σέβας μου εἰς τὸν βασιλέα.

(Ἀκολουθεῖ).

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Τὴν 26 Νοεμβρίου 1848.

Ἡ Βιέννη, λέγει μίαν τῶν σοβαροτέρων ἐφημερίδων τῆς Γαλλίας, ἔπεσε ὑπὸ τὴν θλιθεράν μοῖραν, ἧτις περιέμενε αὐτὴν ἔπειτα στάσεως ἀσκόπου καὶ ἀρξαιμένης δι' ἐγκλήματος ἀσυγγνώστου. Ἡ δὲ δημοκρατικὴ προπαγάνδα ἀπόλλυσι καὶ αὐτὴς τὸν ἀπεγνωσμένον κύβον, ὃν ῥίπτει ἀπὸ ἐξ ἤδη μηνῶν εἰς ὅλας τὰς πρωτευούσας, τῆς Εὐρώπης. Ὄταν ὁ καπνὸς τῆς μάχης, ὅταν ἡ κόνις τῶν ἐρειπίων διασκεδασθῶσι, θέλει γείνη καταφανὲς τίνα εἶναι δίκαιον νὰ ἐπιβαρύνῃ ἡ εὐθύνη λύσεως τοσοῦτον σκληρᾶς.

Τί ἦσαν οἱ ἐπαναστάται τῆς Βιέννης; Τί ἦν ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐλῆς, μετὰ τῆς ἐκ σπουδαστῶν Γερουσίας τῆς, καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ἐκ τῶν κατοίκων τῶν προαστείων, οἵτινες ἐρουμολύκουν κατόπιν τῶν τοὺς ἐκπεπληγμένους καὶ διηρημένους ἀστούς; Σημαντικόν τι φαινόμενον, ἀποδεικνύον τὴν πτωχίαν ὅλου τούτου τοῦ κινήματος. Κατὰ τὸν κλύδωνα, ὅστις συνταράσσει τὴν Βιέννην ἀπὸ ἐξ ἤδη μηνῶν, οὐδεὶς ἀνεδείχθη πρωτότυπος χαρακτήρ· οὐδεὶς πολιτικὸς ἀνήρ ἀνεφάνη δυνάμενος ν' ἀναλάβῃ τὸ δυσχερὲς ἔργον τοῦ διευθύνειν τὴν Αὐστρίαν συναταγματιζομένην.

Οἱ ἐπαναστάται δὲν ἔχουσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν, εἰμὴ πολιτικῶν φιλόλογους, ἀπαγγέλλοντας διὰ τῶν ἐφημερίδων, τὰς τετριμμένους θεωρίας, ἄς οἱ δημογῶγοι τῆς Γερμανίας παρέλαβον παρὰ τῶν Γάλλων.

Ἀλλὰ δὲν ἀναστατούνται διὰ τῶν θεωριῶν τούτων ἐπικράτεια, ὅπου οἱ χωρικοὶ τρέχουσιν ἀκόμη ν' ἀσπασθῶσι τὰς χεῖρας ἐκεῖνου, ὅστις ἤγγισε τυχὸν τὸ αὐτοκρατορικὸν κράσπεδον.

Θέλοντες νὰ ὑπερπηθήσωσι τοὺς φυσικοὺς τῆς ἐλευθερίας νόμους, οἱ δημογῶγοι ἀποτυγχάνουσι πανταχοῦ εἰς τοὺς σκοπούς των. Ἔμενε νὰ κάμωσιν ἀκόμη τελευταίαν ἀπόπειραν καὶ εἰς Βερολίνον, ἀλλ' οἱ ἀστοὶ τῆς ἐνδόξου ταύτης πόλεως ἦσαν ἐντυχεστέροι τῶν τῆς Βιέννης, διότι τὰ δραστήρια καὶ συνετὰ μέτρα τῆς ἐθνοφυλακῆς ἐπρόλαβαν πᾶν ἀπεικταίον· οὐδ' ὑψώθη τῶν βαρβάρων χρόνων ἡ ἐρυθρὰ καὶ αἱματοβαφῆς σημαία τοῦ στρατοδικείου. Ἀλλ' ἱστορικοὶ πιστοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, κρίνομεν ἀναγκασίον νὰ διηγηθῶμεν ἐν συντόμῳ τὰ τελευταῖα τοῦ Βερολίνου συμβάντα, ἀφίνοντες τὰς ἐπ' αὐτῶν σκέψεις εἰς ἄλλους.

Ὁ φόβος ἀντιδράσεως τινος ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως εἶχεν εἰσχωρήσει εἰς τὰς κεφαλὰς καὶ τῶν φιλελευθέρων τοῦ Βερολίνου, ὡς ἐγένετο τοῦτο πρότερον ἐν Βιέννῃ. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἤρχισε πλαγίᾳ τις πάλιν μετὰξὺ βασιλέως καὶ ἐθνοσυνελεύσεως, ἐκ τῆς ὁποίας τὰ πράγματα τοῦ βασιλείου τούτου προέβαινον καθεκαστήν ἐπὶ τὸ χειρὸν, ἐπαπειλοῦντα ἐπιχειρήσασιν τινὰ ῥῆξιν.

Ἐνώπιον τῶν δυσκολιῶν τῆς θέσεως παραιτεῖται τὸ ὑπουργεῖον Πφούελ, ὃπερ ἦν ἥμισυ δημοφιλές. Ὁ βασιλεὺς δέχεται μὲν τὴν παραιτήσιν του, ἀλλὰ διανοούμενος νὰ θέσῃ ὄριον εἰς τὰς τάσεις τῶν δημογῶγων, ἀποφασίζει νὰ καλέσῃ εἰς τὰ πράγματα τὸν

(Φυλλίδιον 31, τόμ. Β')

θεῖόν του στρατηγὸν Βρανδεβούργον, ἄνδρα, φυσικῶ τῶ λόγῳ, ἀριστοκράτην. Πληροφορηθεῖσα τοῦτο ἡ ἐθνοσυνέλευσις, συντάσσει ἐν τάχει ἐπιστολήν τινα πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἐπιφορτίζει ἐπιτροπὴν τῆς νὰ μεταβῆ καὶ ἐγχειρίσῃ αὐτήν. Ὁ βασιλεὺς δὲν ἐδέχθη τὴν ἐπιτροπὴν, ἐπὶ λόγῳ συναταγματικωτάτω, ὅτι δὲν ἦτο παρὼν τις ἐκ τῶν ὑπουργῶν του· εἶπεν δὲ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, ὅτι θέλει ἐπιφορτῆσαι τινὰ τῶν ὑπουργῶν του νὰ παραλάβῃ τὴν ἀναφορὰν των. Τότε εἰς τῶν ἀντιπροσώπων, ὁ γνωστὸς Ἰακώβης, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν βασιλέα, ἀνεφώνησε τοὺς ἐξῆς λόγους· « Οἱ βασιλεῖς δὲν θέλουσι ποτέν' ἀκούσωσι τὴν ἀλήθειαν. »

Εἰς τοὺς ἀπρεπεῖς τούτους λόγους, ὁ μὲν βασιλεὺς τῶ ἔστρεψε τὰ νῶτα, οἱ δὲ λοιποὶ συναδελφοὶ τοῦ Ἰακώβη δυσχερεστήθησαν ἄκρως, ὡς καὶ ἅπαντα ἡ Συνέλευσις, ἐν ἣ ἄντιπρόσωπός τις, κατακρίνων τὴν πράξιν τοῦ σφόδρα ἐκεῖνου δημοκράτου,

« Καὶ αὐτὸς ὁ ἀνθρακεὺς, εἶπεν, εἶναι κύριος εἰς τὸν οἶκόν του. Ἄς ἀφήσωμεν εἰς τοὺς βασιλεῖς τὸν οὐλάχιστον τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν χαίρει· καὶ ὁ ἔσχατος πωλητῆς, τοῦ νὰ μὴ ἀροσᾷται ὄχληρόν τινα, ὅστις τὸν καταδιώκει μέχρι αὐτοῦ τοῦ δωματίου του. »

Ἀλλὰ τὰ δημοκρατικὰ Κλοῦβ ἐσκέφησαν ἄλλως. Τὴν ἐσπέραν τῆς 5 νοεμβρίου περὶ τοὺς χιλιούς πολίτας, μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων, ἐπορεύθησαν εἰς τὸ κατὰστημα τῶν συνεδριάσεων τῆς ἀριστερᾶς ἄκρας μὲ σημαίας καὶ ἐπιγραφὰς ἐξυμνοῦντες καὶ αἰνοῦντες τὸ κίνημα τοῦ Ἰακώβη.

Τὸ ὄχλαγωγικὸν τοῦτο κίνημα φαίνεται ἐπέσπευσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως τοῦ νὰ διορίσῃ ὑπουργεῖον τῆς ἐμπιστοσύνης του, καὶ τὴν 8 νοεμβρίου ἐξεδόθησαν τὰ διατάγματα τοῦ διορισμοῦ ὑπουργεῖου Βρανδεβούργ, καὶ διάγγελμα τοῦ βασιλέως, δι' οὗ διετάττετο ἡ μεταθέσις τῆς ἑδρας τῆς Συνελεύσεως ἐκ Βερολίνου εἰς Βρανδεβούργ, μικρὰν πόλιν, ὀλίγους σταδίους ἀπέχουσαν τοῦ Βερολίνου.

Ἡ Συνέλευσις δὲν ὑπήκουσε.

Τότε τὸ ὑπουργεῖον εἰσάγει ἐντὸς τῆς πόλεως στρατὸν 16 περίπου χιλιᾶδων, καὶ τὴν 10, ἐνῶ συνῆλθεν ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ κατὰστημα τῶν συνεδριάσεών τῆς, στρατεύματα περιεκύκλωσαν τοῦτο καὶ ἀπηγόρευον τὴν εἴσοδον παντός ἐξωθεν ἐρχομένου. Εἰςελθόντες τότε οἱ ἀντιπρόσωποι, μετέφερον τὰς συνεδριάσεις των ἀπὸ οἴκου εἰς οἶκον, διαμαρτυρούμενοι κατὰ τοῦ ἀνθαιρέτου τοῦ ὑπουργεῖου, ἑωσπὺ διέκοψε καὶ αὐτὰς ἡ κυβερνησις διὰ τῆς βίας, ἔθεσε δὲ τὴν πόλιν εἰς κατὰστασιν πολιορκείας, ἐμπόδισε τὴν ἐλευθεροτυπίαν, τὰς συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, κτλ.

Ἀλλὰ τὸ ὄχλαγωγικὸν τοῦτο πνεῦμα κατετροπώθη ἄρᾳ γε ἐντελῶς; Δυστυχῶς ὄχι· ἤδη συνταράττει τὴν Ἰταλίαν, καὶ εἶναι φόβος μὴ ἴδωμεν καὶ αὐτοῦ τὰς σκηνὰς τῆς Βιέννης καὶ τῶν Παρισίων. Οἱ σφόδρα δημοκράται, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς Ἰταλικῆς ἐνόπτιος, ζητοῦσι νὰ ἐγκαθηδύρσωσιν Πανιταλικὴν τινα Δημοκρατίαν. Ὁ δυστυχὴς Ρόσσος, ἄλλοτε πρέσβυς τῆς Γαλλίας εἰς Ρώμην καὶ ἐσχάτως ὑπουργὸς τοῦ Πάπα, ἔπεσε θῦμα τοῦ πνεύματος τούτου, σφαγείς ὑπὸ τινος καθ' ἣν ὥραν κατέβαινε τοῦ ὄχηματός του διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Τοῦ πνεύματος τούτου συν- 21.

έπεια ἦν καὶ ἡ κατὰ τὰς 4/16 ε. μ. ἐκρηγείσα ἐν Ρώμῃ ἐπανάστασις. Τὸ παλάτιον τοῦ Πάπα ἐπολιορκήθη, οἱ ἔλθετοὶ μετὰ τῶν πολιτῶν καὶ τῆς ἐθνικῆς συνεκρούσθησαν αἶμα ἐβρεξε καὶ τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ὁ Πάπας ἐτοιμαζόμενος νὰ δραπέτευσῃ ἀπὸ τὴν ἑδραν τοῦ Ἁγίου Πέτρου διὰ Μελίτην ἢ Μασσαλίαν, κρατεῖται οἰνοὶ φυλακισμένους εἰς τὸ Χουβρινάλιον! ...

Εἰς τὴν Γαλίαν τὰ πράγματα φαίνονται προβαίνοντα ἐπὶ τὸ κρείττον μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ συνταγματος. Ἡ πάλῃ ἅπαντα ὑπάρχει σήμερον περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας οἱ κυριώτεροι ὑποψήφιοι παρουσιάζονται δύο, ὁ στρατηγὸς Καβαινιάκ καὶ ὁ Λουδοβίκος Ναπολέον Βοναπάρτης, ἀνεψιὸς τοῦ Ναπολέοντος. Ἡ ἐκλογὴ ἀρχεταὶ καθ' ὅλην τὴν Γαλίαν εἰς τὰς 10 δεκεμβρίου [29 νοεμβρίου), καὶ θέλομεν ἰδεῖ ἐντὸς ὀλίγου ποία ἔσεται τῆς Γαλλίας ἡ τύχη. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἅπαντα εἶναι οἰνοὶ διηρημένη εἰς δύο μεγάλα στρατόπεδα· οἱ μὲν ὑποστηρίζουσι τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Καβαινιάκ, οἱ δὲ τὴν τοῦ Βοναπάρτου. Ὁ στρατάρχης Βουγῶδ, οἱ στρατηγοὶ Σαγγραγιέ καὶ Βεδῶ ἀπεποιήθησαν τὴν τιμὴν τοῦ νὰ τεθῶσιν ὑποψήφιοι. Μόνος δὲ ὁ Αλαμπτιν καὶ ὁ Λεδριού Ρολέν μένουσιν εἰσέτι, ἀλλὰ τὸν μὲν ὑποστηρίζουσιν οἱ σφόδρα δημοκρατικοί, τὸν δὲ μία μόνον ἡμέρησις, *Τὸ Κουὸν Καλὸρ*· ἐνθ' ἐκ τῶν δύο ἄλλων ὑποψηφίων ὁ μὲν Βοναπάρτης ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν *Τύπον*, τὴν *Γαλίαν* καὶ τὴν *Συνταγματικήν*· ὁ δὲ Καβαινιάκ, τὸν *Ἐθνικὸν*, τὸν *Αἰῶνα* καὶ τὴν *Ἐφημερίδα τῶν Σιζιτηέων*.

Καὶ τόσα μόνον περὶ πολιτικῶν. Ἢδη δὲ μεταβαίνομεν εἰς τὸ κυριώτερον ἀντικείμενον τῶν ἔργων καὶ ἡμερῶν, τὰ κοινωνικά.

Εἴχομεν εἰπεῖ καὶ τὸν παρελθόντα μῆνα, ὅτι ἂν καὶ ἡ Γαλία ἐδημοκρατήθη, δὲν ἐμπόδισεν ὅμως τῷ νὰ παραδίδεται καὶ εἰς διασκεδάσεις. Εἰς τινὰ Γαλλικὴν ἐφημερίδα εὐρίσκομεν τὴν ἐξῆς ἐπιστολικὴν περιγραφὴν τῶν διδομένων ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως διασκεδάσεων, ἐν ᾗ εὐρίσκεται καὶ εἰκὼν τις τῆς ἐνεστῆσης τῆς Γαλλίας καταστάσεως· μεταφράζομεν δὲ αὐτὴν ἐνταῦθα, ὡς πλήρη ἀπτικῆ ἄλατος. Γράφει ἐπαρχιώτης τις ἐκ Παρισίων πρὸς φίλον του ἄλλον ἐπαρχιώτην κάτοικον ἐπαρχίας.

«... Ἄς ὀμιλήσωμεν τώρα καὶ περὶ Μαράστου. Ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὅστις ἤζειρε τὴν δουλειάν του, καὶ ὅστις ἀγαπᾷ ὡσάυτως τὸν χορὸν. Ἐλθὲ εἰς Παρισίους νὰ ἰδῇ ἕνα χωρὸν τοῦ προέδρου! Ὑπάρχουσιν αὐτοῦ πράγματα καὶ ἄνθρωποι, ὡς δὲν ἀπαντᾷ τις πλέον. Ἄλλως καλοὶ ἄνθρωποι, ἀπερίκοπτοι (sans figure), προγαστροί, μετὰ τὰ χονδρὰ ὑποδήματά των καὶ τὰς ἐπι χονδρότερας χεῖράς των. Ὅλα ταῦτα γελῶσι θορυβωδῶς καὶ πατοῦσιν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τοὺς πόδας χωρὶς νὰ ζητήσωσι συγγνώμην. Γράφουσιν, πίνουσιν καὶ ἀναχωροῦσι μετὰ τῶν συζύγων των, καλῶν γυναικῶν, φονικοπαρείων, καὶ τοσοῦτον εὐσώμων, ὥστε εἶναι ἰκαναὶ νὰ χορηγήσωσιν εἰς δέκα ἔτη ἑνδεκα δημοκράτας εἰς μίαν μοναρχίαν.

Ἀγαπῶ τοὺς ἄνθρώπους τούτους. Δὲν συνήθισαν

νὰ παρευρίσκωνται εἰς ἀριστοκρατικὰς συναστροφάς, καὶ τότε διασκεδάζουσι μετὰ τὰ σωστά των. Ὁ πρόεδρος παρουσιάζεται αὐτοῦ ὡς ἀπλοῦς θνητός, καταδεχόμενος νὰ μιμηθῇ πρὸς τὰ μικρὰ ταῦτα ὄντα, τὰ ὅποια κηδύονται νὰ ὑποδεξιῶσιν. Τῷ ὄντι, εἶναι ἀξιώπαινος διὰ τοῦτο. Ἐπισημῶς νὰ δαπανᾷ κατὰ μῆνα πέντε χιλιάδας φράγκων, ἐνθ' ἡδύνατο νὰ τὰς βάλῃ εἰς τὸ θηλάκιόν του, καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ νὰ κρούῃ τὴν κιθάραν διὰ νὰ διασκεδάσῃ, διότι, ὡς λέγουσιν, εἶναι ἀριστος κιθαρωδός, καὶ διὰ τοῦτο, ὑποθέτω, εἶναι καὶ ἀριστος πολιτικός, κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Σωκράτους.

Ἐλησμόνησα νὰ σὲ εἶπω, ὅτι οἱ προσκεκλημένοι ὄχι μόνον λαμβάνουσιν ἀρίστην ὑποδεξιῶσιν, ὅταν φθάσωσιν, ἀλλ' ὁ Κ. πρόεδρος καὶ ἡ Κ. Προεδρίνα εἶναι πλήρεις φιλοφρονήσεων πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὶν ἔλθωσιν. ὦ! πόσον εἶναι καλῆτερα τώρα παρὰ ἐπὶ μοναρχίας. Ὅταν ὁ βασιλεὺς ἐδίδε χοροὺς, δὲν ἐτόλμα νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κυκλοφορίαν τῶν περιέρχων πέριξ τῶν Τουιλεριῶν, διότι ἂν ἐπραττε τοῦτο ἡ Ἐθνικὴ ἤθελε τὴν ἐπιούσαν τὸν στολίσει καθὼς πρέπει. Ἐφοβεῖτο τὴν Ἐθνικὴν ὁ πτωχὸς αὐτὸς βασιλεὺς, καὶ τοῦτο μάλιστα ἦτο τὸ πλέον ἀδύνατον αὐτοῦ μέρος. Σήμερον, ὅτε ὁ Κ. Μαράστ, τότε συντάκτης τῆς Ἐθνικῆς, εἶναι βασιλεὺς καὶ αὐτός, ἐτακτοποιήσεν ὅλα ταῦτα. Παρεμποδίζει ἀσυστόλως τὴν γέφυραν τῆς Ὁμοιοίας, καὶ ἐπειδὴ πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι, διέταξε νὰ ἀποδιώκωσι πάντας ἐξ ἴσου, ὅταν θέλωσι νὰ πλησιάσωσι τοῦ παλατίου, ὅπου διασκεδάζει αὐτὸς τε καὶ οἱ οἰκεῖοί του. Ἄλλ' ὁ ὄχλος εἶναι προσηλοποιημένος περὶ τούτου, ἐπειδὴ ἐγράφη ἐπὶ τῶν τοίχων· *ἐλευθερία, ἰσότης, φιλότης*.

Ἐγὼ ὅμως, ἐνίοτε πατῶ τὴν δημοκρατικὴν ταύτην ἀπαγόρευσιν καὶ ὑπάγω νὰ ἰδῶ τὴν ἀπόλυσιν χοροῦ τίνος προεδρικοῦ. ὦ! πόσον τὸ πράγμα εἶναι ἄραϊον ἰδεῖν! Βλέπεις αὐτοῦ πλέον τῶν διακοσίων ὄρχημάτων παντὸς χρώματος, περιμενόντων μετὰ σωροῦ πολιτῶν ἐκλογέων, οἷτινες ἀνοίγουσι τὰς θυρίδας ἀντι δύο σολιδίων, καὶ προφυλάττουσιν ἀπὸ τὴν ὄθησιν τοῦ τροχοῦ τοὺς πολίτας προσκεκλημένους. Ὑπάρχουσι πολλοὶ παρασημοφόροι κύριοι εἰς τὸν χορὸν τῆς αὐτοῦ Ἐθνικῆς Ἴψηλότητος, τοῦ Κ. Προέδρου τῆς Συνελεύσεως. Ἐφελούμαι τῆς περιστάσεως ταύτης διὰ νὰ σοὶ ἀναγγείλω, ὅτι ἐν Γαλίᾳ δὲν θέλουσι σταυροφορεῖ εἰς τὸ ἐξῆς εἰμὴ ὅσοι φονεύσωσιν ἕνα τοῦλάχιστον ἀντάρτην. Ἄλλως οὐκ ἐστὶ γενέσθαι· διότι ἤθελεν εἰσθαι τότε τὸ ἴδιον, ὡς νὰ ἔλεγον εἰς τὸν Κ. Καβαινιάκ· *ἄκηδῃ*, ὅτε ἐλάθατε παράσημα ὡς στρατηγός, δὲν δύνασθε νὰ λάβητε πλέον τοιαῦτα εἰμὴ ὡς ῥήτωρ. » Τοῦτο δὲν εἶναι λογικόν.

Ὅμως δὲ εἰπεῖν, ἂνω ποταμῶν χωροῦσι πηγαί.

Μὴ παραπονοῦμεθα, ὅτι δὲν κερδαίνομεν τίποτε· εἴμεθα εὐτυχέστατοι ὅταν δὲν χάνωμεν τίποτε· διότι πάντες ἤδη ἀποβάλλουσι τι. Οἱ μὲν τὴν δημοτικότητά των, οἱ δὲ τὰς ἀρχάς των, οὗτοι μὲν χάνουσι τὸν καιρὸν των, ἐκεῖνοι δὲ τὴν κατάστασίν των, ἄλλοι δὲ τὰς ἐλπίδας των, καὶ ἄλλοι τὴν κεφαλάν των.

Ὁ δὲ Κ. Λεβερριέ ἐχασε τὸν πλανήτην του!

Ἰδοὺ καὶ ἕτερος ἀστὴρ τῆς Ἐθνικῆς. Ἀνάγκη

νὰ σὲ διηγηθῶ ὅλην τὴν ἱστορίαν ταύτην, καὶ θέλεις ἰδεῖ ἕως ποῦ φθάνει ἡ πολιτικὴ τῶν κομμάτων.

὘νθυμείσαι, ὅτι πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ὁ Κ. Λεβερριέ ἀνεκάλυψεν ἕνα πλανήτην. Ἄν δὲν ἐφαίνετο, ἀφεύκτως ὅμως ὑπῆρχεν. Ἐπειτα, ἂν ἐβλεπον τὸν πλανήτην τοῦτον, ποῖον κατόρθωμα ἤθελεν εἰσθαι νὰ ἀνακαλυφθῇ. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ὁ πλανήτης τέλος ἐβαπτίσθη καὶ ἔλαβε τὰ ἀστυκὰ δικαιώματά του, τοῦτέστιν ἡ Ἀκαδημία τῶν Παρισίων τῷ ἐπέστρεψε νὰ τελῇ τὴν περιόδον του πέριξ οὔ τινος ἤθελεν ἐγκρίνει ἀστέρος, παρακαλοῦσα βοήθειαν καὶ προστασίαν παρὰ τῶν οὐρανίων ἀρχῶν, ἐὰν ἡ χρεῖα τοῦ καλέσῃ.

Ὁ Κ. Λεβερριέ λαμβάνει παράσημον, ἄστρον ἀν' ἄστρου· συντρώγει μετὰ τοῦ Βου-Μάζα· λαμβάνει ἑδραν καθηγητοῦ, καὶ τὸ ὄνομά του ἐγγράφεται εἰς τὸ μητρώον τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλὰ φαίνεται, φίλε μου, ὅτι ὅλα ταῦτα δὲν ἦσαν ἄλλο, εἰμὴ συνωμοσία τῆς παλαιᾶς κυβερνήσεως κατὰ τοῦ γνωστοτάτου δημοκρατισμοῦ τοῦ Κ. Ἀραγῶ, τὸν ὅποιον εὐρούσα αὐτὴ ἀκλόνητον εἰς τὰς δοξασίας του, ἠθέλησε νὰ τὸν καταπληγῶσιν εἰς τὴν ἐπιστήμην του. Ἐξ ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἡ Ἀκαδημία διηρέθη εἰς δύο στρατόπεδα, τὸ τοῦ ἀστέρος καὶ τὸ ἕτερον. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ, καταφθάνει ἡ ἐπανάστασις τοῦ Φεβρουαρίου, καὶ ὁ Κ. Ἀραγῶ ἀναβαίνει εἰς τὴν κυβερνητικὴν ἑδραν. Πρὸ πολλοῦ ὁ Κ. Ἀραγῶ εἶχεν ἐστῆμένον τὸ τηλεσκοπίον του ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ἐκείνου ἀστέρος, ὅστις καλεῖται δημοκρατία μὲν περιφραστικῶς, ἐξουσία δὲ ὀρθολογικῶς, καὶ τὸν ὅποιον τέλος αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀνεκάλυψαν.

Ἐνόσω ὁ Κ. Ἀραγῶ ὑπῆρχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν οὐδὲν ἐπραξε· τὸ γνωρίζεις τοῦτο κάλλιστα καὶ σὺ, ὅσον καὶ ἐγὼ. Διώρισε μόνον τὸν Κ. Ε. Ἀραγῶ Γεν. Διευθυντὴν τῶν Ταχυδρομείων. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θά εἴπῃ, ὅτι ἐπραξέ τι. Ὁ Κ. Φραγκλισκος Ἀραγῶ εἶχε τὸν σκοπὸν του. Εἶναι, ἀλήθεια, δημοκράτης, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλου εἶναι σοφός· καὶ ἐλπίζει πολλὴν πλέον ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην του ἢ ἀπὸ τὰς δοξασίας ἵνα μεταβῇ εἰς τὴν ἀθανασίαν.

Ὁ πλανήτης τοῦ Κ. Λεβερριέ οὐκ εἶα καθεῦθεν τὸν Κ. Ἀραγῶ, καὶ μιᾷ ἡμέρᾳ, χάρις εἰς τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ ὑπουργοῦ ἀστρονόμου, ὁ πλανήτης ἀπελύθη ὡς ἀντεπιναστάτικος. Ὁ Κ. Λεβερριέ μάλιστα ἐπραττε καὶ ἐφώναζε, τῷ ἀφῆρεσαν τὸν ἀστέρα του, ὡς ἀφῆρεσαν τὴν θέσιν τοῦ βιβλιοφύλακος ἀπὸ τὸν ἐράσμιον Ἀλφρεδὸν Δεμουσέ. Φαίνεται μάλιστα, ὅτι, ἄμα ἐπληροφρήθη τοῦτο τὸ δυστυχὲς ἄστρον, ἔκρινεν εὐλογον νὰ γείνη ἄφαντον, ὡς οἱ ἀστέρες τῶν ΚΚ. Λουί Βλάν καὶ Κωσιδιέρου. Δὲν γνωρίζεται ἂν ἦναι εἰς τὴν Ἀγγλίαν μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ βεβαίως εἶναι ὅτι τὸ εἶδαν εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἐν τούτοις ὁ Κ. Λεβερριέ δὲν παραιτεῖται τὸν πλανήτην του. Ἀποδεικνύει ὡς δύο καὶ δύο τέσσαρα, ὅτι τὸ ἄστρον του ὑπάρχει. Ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς ἀποδείξεις τῷ ἀντιτάττουσιν δικαιοσύνην, κατ' ἐμὲ, αἰτιολογίαν τῷ λέγουσιν·

— Φίλτατε Κύριε! ὁ καιρὸς τῶν προνομίων παρῆλθεν. Ἐπὶ τῶν τυράννων, ἀπένεμον οὕτω πῶς πλανήτας, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο κατάχρησις, ἢν κατέ-

πασεν ἡ δημοκρατία. Ἐὰν ὁ Κ. Ἀραγῶ ἤθελε νὰ κολακεύσῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἡδύνατο νὰ ἔχη ἕνα πλανήτην. Λοιπὸν, οὔτε ὑμεῖς πρέπει νὰ ἔχετε, ἀπὸ μάλιστα δὲν ἐγράψατε ποτὲ εἰς τὴν Ἐθνικὴν. Τὸ πᾶν τώρα εἶναι εἰς τὸν ὀπισθόδομον τῆς ἐφημερίδος ταύτης, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖον. Πάρε το ἀπόφασιν, Κύριε. Ἡ Ἐθνικὴ καὶ ὁ Κ. Ἀραγῶ θέλουσι ἔχει πάντοτε δίκαιον, ἐνόσω εἴμεθα ἐν δημοκρατίᾳ· ἀλλ' ἔσο ἡσυχος, ἄμα ἐπανεέλθη ἡ βασιλεία θέλουσι σοὶ ἀποδοσεῖ τὸν ἀστέρα σου.

Ὅλα ταῦτα εἶναι ὀρθότατα, ἀλλὰ πῶς θέλουσι πράξει; πῶς θέλει τελειώσει ἡ μεγάλη αὐτὴ πολιτικοεπιστημονικὴ ἔρις; Ὁ Κύριος Λεβερριέ, ὅστις ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁ Κ. Ἀραγῶ, ὅστις ἔχει τὴν Ἐθνικὴν θέλει νικήσει; Ἐγὼ, ὡς καλὸς δημοκράτης τῆς προτεραιᾶς, δίδω δίκαιον εἰς τὸν Κ. Ἀραγῶ, καὶ ζητῶ τὴν θέσιν τοῦ Κ. Λεβερριέ. »

Ἰ. Γ. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελλα νὰ σφραγίσω τὴν ἐπιστολήν μου, κρότος κονονίων ἀγγέλλει εἰς τοὺς Παρισίους, ὅτι ἡ Γαλία ἔτεκε νέον σύνταγμα. Αἱ ὠδῖναι τοῦ τοκετοῦ διήρκεσαν δύο μῆνας. Ἡ μήτηρ καὶ τὸ τέκνον διάκεινται κακῶς. »

Ὅχι! ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ μαντεύσωμεν κακὰ διὰ τὸ μέλλον τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἀλλ' ἡ παρούσα κατάστασις τοῦ ἔθνους δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων. Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἐξηγεῖται ἐντελέστατα δι' ἀριθμῶν. Ἐν δυσεκατομμύριον φράγκων ζημίαις ὑπέστη μόνον τὸ δημόσιον ταμεῖον κατὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος. Αἱ δὲ ζημίαι τῶν ἰδιωτῶν εἶναι ἀνυπολόγητοι. Ἐν τούτοις ἡ πτωχία τοῦ λαοῦ ἐρθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἡ πόλις τῶν Παρισίων εἶναι ἡναγκασμένη σήμερον νὰ δαπανήσῃ, ἔπειτα δαπανῶν καὶ ζημιῶν εἰκοσι περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων, ἐννέα ἑκατομμύρια διὰ τὴν διατροφήν 300 χιλιάδων ψυχῶν κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος. Εἰς ἕκαστον ἄτομον ἀναλογούσι 15 λεπτὰ τὴν ἡμέραν διὰ κατοικίαν, τροφήν, ἐνδυμασίαν, θέρμανσιν! ...

Ἴσως, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ μέγα τοῦτο ἔλλειμμα εἰς τὰ οἰκονομικὰ τῆς Γαλλίας, μεγαλεπήβολός τις καὶ σοφὸς ἀνὴρ, ὁ Πρωτὰλης, ἐπρότεινε ἐγγράτως εἰς τὴν Συνέλευσιν νομοσχέδιον, ἵνα ὑποβάλλωνται ὅλοι οἱ ἄγαμοι εἰς τέλος τι ... μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς νυμφουσίας. Ἄμα τοῦτο ἐκινολογήθη εἰς Παρισίους, τῶν μὲν ἀγάμων ὑπῆρξε μεγάλη ἡ κατακραυγὴ, τῶν δὲ μελλονόμενων, τῶν ὀλίγων τι προέβηκτων μάλιστα, ἀνεκφραστός ἡ χαρὰ καὶ αἱ ἀξιώσεις, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν τοῦ ἀτυχοῦς καὶ ἐν δημοκρατίᾳ γυναικείου φύλου, καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο περὶ ἀναγκαστικῆς συζεύξεως ἀπερρίθη, ὡς τὸ περὶ δικεύξεως

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ἀναθρασμοῦ ἡ Ἑλλάς ἡρμεῖ, ἐντελῶς λησμονηθεῖσα. Ἡ ἐναρχίς τῶν Βουλῶν ἐγένετο τὴν 28 τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου ὡς προανεγγείλαμεν. Αἱ ἀρχαιρεσίαι ὅμως ἔργον δεινόν· ὅθεν εἰκοσὶν ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐδαπανήσαν οἱ Κύριοι Βουλευταὶ καὶ Γερουσιασταὶ εἰς προσόρτια, ἕως οὗ σχηματίσωσι τὰ γραφεῖα. Ἀλλ' ἂς ὀμολογήσωμεν ὅτι ἀπῆξ συγκροτηθέντα, τὰ δύο νομοθετικὰ μας σώματα ἔδωκαν δείγματα ἀνηκούστου δραστηριότητος. Ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἐσχημα-

τίσθησαν τὰ τμήματα, ἐξελέχθησαν αἱ ἐπιτροπαί, οἱ εἰσηγηταὶ συνέταξαν τὰς ἀπαντήσεις, αἰτινες ἅμα ἀναγνωσθεῖσαι ἐγένοντο παραδεκταὶ ἄνευ περαιτέρω συζήτησεως. Ἡ Γερουσία ἀμειλλᾶτο πρὸς τὴν Βουλὴν τις ταχύτερον ν' ἀποπερατώσῃ τὴν ἀπάντησιν. Εἶχον δίκαιον. Βασιλικά γείματα περιέμενον τὰ γραφεῖα καὶ τὰς ἐπιτροπὰς τῶν Νομοθετικῶν Σωματίων αἰτινες ἐμελλον νὰ παρουσιάσωσι τὰς ἀπαντήσεις!

Τὸ μόνον σημεῖον ζωῆς τοῦ νέου Ἰπουργείου εἶναι αἱ παύσεις, οἱ διορισμοί, αἱ μεταθέσεις. Τὸ μόνον σημεῖον ζωῆς τῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ σύγκυσις, ἡ ἀποσύνησις τῶν κομμάτων. Βεβαίως ἡ ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ἀυταπάρνησις, καὶ ὁ εὐκρινὴς πατριωτισμὸς δὲν εἶναι σήμερον τὸ ἐπικρατοῦν τῆς κοινωνίας μας στοιχεῖον. Εὐτυχεῖς ὅσοι ἐπιζήσωσιν εἰς τὸν ἠθικὸν τοῦτον κλύδωνα!

Πολλὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου! ἄλλ' ἡ Εὐτέρπη εἰς τὰ πολιτικὰ δὲν ἀναμίγνυται. Περιορίζεται ὅθεν γράφουσα περὶ Ἑλλάδος νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἀκόλουθον τοπογραφικὴν περιγραφήν περὶ Ἀθηνῶν, ἣν φίλος τις μᾶς ἐκονοποίησεν.

Υ. Γ. Φιλόκοσμοι καὶ φιλόκαλοι τινες Κυρίαί μᾶς ἐζήτησαν νὰ εἰπώμεν τι καὶ περὶ συρμῶν. Ἄν καὶ τοῦτο πλέον δὲν εἶναι τοῦ συρμοῦ, διότι οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς Παρισίους δὲν ἔχει πλέον ὄρεξιν τὸ ἐπαγωγὸν φύλον νὰ μεριμνᾷ καὶ τυρβάζῃ περὶ ἐνδυμασιῶν καὶ στολῶν, ἀλλ' ὅμως χάριν τῶν ὠραίων Ἑλληνίδων μας, θέλομεν διαλάβει περὶ συρμῶν εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον.

ΓΟΡΓΙΑΣ.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Δ. Παλλίτον.

Εἰς Βιέννην.

Καὶ πάλιν περὶ Ἀθηνῶν! καὶ πόσον ἐκτενεῖς ποικίλαι ἀπαιτήσεις! πόσα γραφῆς θέματα — θεέ μου! ἐγὼ; — τὴν ἀποψιν, τὴν θέσιν, τὴν ἀρχαιολογίαν, τὸν ὄριζοντα, τὴν ζωὴν, τὸν λαόν, τὰ ἔθνη, τὴν φιλολογίαν, τὴν ἀριστοκρατίαν, τὴν κοινωνικὴν συμπεριφορὰν, τὴν ... τοὺς ... τί μ' ἐνόμισες; πλούσιος εἶσαι; δὲν γράφεις εἰς Παρισίους πρὸς τὸν Κ. Εὐγ. Σύιον νὰ σοὶ προμηθεύσῃ ἰχνογράφον φυσικὸν καὶ ἠθικὸν πρὸς ἰχνογράφῃσιν εἰς τόμων δυάδα παντὸς ὅ,τι ἡ ἀριστοκρατικὴ ἰδιοτροπία σου καὶ ὀρέγεται καὶ ἀπαιτεῖ; — Εἶδες ἀπὸ Ἑλληνας χεῖρα σύγγραμμα ὕλης τοιαύτης, σύγγραμμα φέρων τὴν ἀξίαν φιλολογικῆ ἀριστουργήματος, ἢ καὶ τὴν ἀξίαν παραλλήλου πρὸς εὐρωπαϊκὰ ἔργα σημασίας ὁποῖαν σὺ ἀπαιτεῖς νὰ ἔχουν; — Κύτταξέ· ἐν πέμπτον αἰῶνος παρῆλθε, καὶ ἡ Ἑλλάς;... καὶ ἡ φιλολογία τῆς; — εἰς τὴν γλῶσσαν ἀκόμη.

Ἄλλ' εἰς ἐπίμων — θέλεις νὰ δοκιμάσω νὰ σ' εὐχαριστήσω χωρὶς νὰ ἔχω τὴν πρὸς τοῦτο πεποιθησιν· δυστυχῶς παρεμπίπτει ἐδῶ ὁ κανὼν ὅτι τῆς

ἐπιμονῆς τοῦ φίλου ὑπηρετρία πρέπει νὰ ᾔναι ἡ ὑπομονὴ τοῦ φίλου.

Ἐσκέρθην ὀλίγον—ἀλλ' ἠπατήθην· εἶχον ἀποταθῆ εἰς φίλον μου, οὐ τινος ὁ κάλαμος εἶναι πως εὐπόλητος ἐνταῦθα.

— Τοῦτο εἶν' ἐργασία, φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ κύριος οὗτος φυσικὸς καὶ ἠθικὸς ἰχνογράφος, δὲν δύναμαι νὰ ἐργασθῶ ... χωρὶς πληρωμῆν.

— Ἐλα δά!

— Ὄχι, δὲν ἀστείζομαι.

— Diable!

— Ἄς ᾔναι καὶ Teufel!

Ἄκουεις; Τίποτε χωρὶς πληρωμῆν.

Τῷ ὑποβάλλω θέμα, δι' οὗ δόξαν ν' ἀποκτήσῃ δύναται, καὶ αὐτὸς ζηροβήχων ζητεῖ ὅ,τι οἱ ἐκ συτήματος τοκογλύφοι.

Εὐτυχεστάτη ἀντιπαράθεσις — Ποιμῆς=τοκογλύφος!

Λοιπὸν νὰ γράψω μόνος· ἔστω ἀπεφάσισα.

Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ ταχθῆ ἡ ἰχνογραφία μου μεταξὺ ἐκείνων, ὅσας ἐνίοτε ὁ φίλος σου Κ. Δυμάσος ἐκτυλίσει εἰς τὰς παρισιανὰς αἰθούσας περὶ τῶν ποιητικῶν ἀσύλων του, ἢ ὅσας ὁ μακαρίτης Σατωβριάνδος ἐξετύλιξεν, ἢ ὅσας ... σὲ βεβαιῶ, ἀσχημον πράγμα δι' ἐμὲ δὲν ἦτο· καὶ βλέπεις· μόνον διὰ νὰ ἀρέσω εἰς σέ — διότι βεβαιῶς, Δημήτρε! ν' ἀρέσω θελῶ εἰς πάντα ὅστις ἀρεστόν τι παρ' ἐμοῦ ἀναμένει.

Γειυκότητες.

Ἡ Ἀκρόπολις κεῖται πρὸς μεσημβρίαν τῆς πόλεως, καὶ κατέχει σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν πλευρὰν τοῦ μέρους τούτου. Ἐπὶ τῆς βόρειας τῆς ὑψοῦνται μικραὶ οἰκοδομαί, ἐξ ὧν τινες χαίρουσι καθολικὴν ἀποπτεῖαν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Ἀθηναίου πεδίου.

Εἶναι αὐγῆ.—Εὐρίσκειαι ἐπὶ τοῦ εὐρέος ἐξώσου τῆς μεγαλητέρας τῶν οἰκοδομῶν τούτων· πρὸ τινων ἐνιαυτῶν οἱ σοφώτεροι ἄνδρες τῆς νέας Ἑλλάδος συμπερόμενοι μετὰ Γερμανῶν ἐπαίδευσεν ἐδῶ τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστήμασι· δώδεκα ἔτη κατέργευσαν ἐκτοσὶ τὶς ὁ καρπὸς τῶν δώδεκα ἔτῶν; — καὶ ἰδοὺ διδασκαλισκοί τινες, καὶ ἰδοὺ δικηγορίσκειοι τινες ... σιγῆ!

Ἡ οἰκοδομὴ τῶν αἰώνων εἶναι τὸ διδασκαλεῖον· παιδεύοντ' ἐδῶ τῶν ἀλληλοδιδασκῆτιών οἱ διδάσκαλοι.

Βλέπω καθ' ὅλον τὸ μῆκος του ὡς γιγαντώδους ἐξοντωθέντος κόσμου κῆτος ἀπολιθωθὲν τὸν φαλακρὸν ὑπόβασιον Ἰμμηττὸν ἀνατολικὸν τόξον τοῦ Ἀθηναίου ὀρίζοντος· ἐκτείνεται· αὐτὸς ἀπὸ τοῦ πεντελικοῦ μέχρι τῶν μεσημβρινῶν παραλίων· ἡ γραμμὴ του αὕτη εἶναι τετράωρος· ὁ χεῖμαρρος Ἰλισσὸς τοὺς ὀμβροφόρους μῆνας τοῦ φθινοπώρου λούει τοὺς πόδας τοῦ γέροντος εἰς φάραγγα ὡς εἰς μακροτενὴ θεοποίητον λεκάνην.

Εὐτυχία! τὸ στερέωμα δὲν ἔχει οὔτε μίαν κηλίδα—οὐρανὸς ὀλογάλανος! — Μόνον ἐκεῖ πέραν, πέραν χαμηλὰ πρὸς τὸν βορρᾶν ὅπου γήλοφοι λίθινοι ὑψοῦνται ὡς βραχεῖαι ἐπαυλεις ἀποτελοῦσαι μικρὸν μέρος τοῦ ἀθηναίου περιδόλου, ἐκεῖ μόνον βραδέως συσρέφονται νεράλια...—θεέ! καὶ κύριε! — βλέπω ὑπτίαν

Οὐρανὸς ὀλογάλανος! πρᾶγμα σύνθετος εἰς τὸν

πόπον τοῦτον — ἀλλά! — Τί εἶναι πάλιν; πρὸς τὸ βάθος τῆς δύσεως, ἦν ὁ Πάρνος ἢ αἱ πελώριοι κνήμαι τοῦ Κιθαιρώνας ὀρίζουν, μολυβδοχαλκίνοις νεφέλαι ἐγείρεται—τίποτε—Ἐράπτεται μὲν τῆς χαμηλῆς καμπῆς τοῦ ὄρους, καὶ — τῆς Ἐω ἢ λάμπις σφενδονίζετ' ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ πύρινον τοῦ παντὸς ὄμμα.

Στρέφω τὰ βλέμματά μου.—δύο λεπτά ἐτι, καὶ τὸ φῶς, ὅπερ ὁ θνητὸς αἰώνιον ἀποκαλεῖ, ἀνέρχεται ἀπὸ τοῦ γυμνοῦ Ἰμμηττοῦ τὰ νῶτα, καὶ πλημμυρεῖ τὸν αἰθέρα, τῶν Ἀθηνῶν τὸν αἰθέρα.

Τώρα πλανῶ ἀτάκτως τὰ βλέμματά μου· θελῶ ν' ἀρχίσω ... καπνοὶ ἀποθρόσκουσιν ἐξ οἰκίῶν διαφόρων—δείγμα ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐγειρόμενοι φροντίζουσι περὶ τῶν φαγητῶν πρῶτον — αὐτὸ εἶδα, αὐτὸ λέγω πρῶτον.

Κατὰ μέτωπον πρὸς ἄρκτον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν ἐκκλίνων ὑφούται ὁ Λυκαβητὸς λόφος ὀξυκάρηνος, ἐφ' οὗ τὴν Ἀττικὴν ὄλην ὄρας, καὶ τὸ μεσημβρινὸν Αἰγαῖον μετ' τῶν Νηρηίδων του τὴν ἀκίνητον τὴν σιωπηλὴν χορείαν, καὶ τῆς ἱστορικῆς Μεσογείου τὴν ἀτρύγητον ἄλα ὡς ὑπόσαλον ἀπειρον βαθυκύανον κάτοπτρον. Εἰς τὸ κατακόρυφον αὐτοῦ σημεῖον ἐγείρεται ναὸς τῆς ὑψηλῆς ἐρήμου, ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. — Ἡ θρησκεία ζητεῖ ὕψος, αὐτὸ εἶν' ἀληθές, καὶ ἡ ἐλευθερία, ὅταν ποὺς βάρβαρος τὰ κράσπεδά της ἀποίνει μολύνει.

Ἐτι ἐν βλέμμα, ὀπίσω, πρὸς μεσημβρίαν—ἀ! — Ἐρημία, πέρας! ὕψωμα γῶματος καὶ λίθων καὶ ὡς ἀρχαῖον κωνιῶδες ἐπ' αὐτοῦ στέμμα, ἐπάλλεις πολεμικαί, ἐνετικαὶ ἐπάλλεις, κ' ἐντὸς τῆς ὀδοντωτῆς αὐτῆς στεφάνης πόσοι θησαυροὶ θνητοῦ μεγαλείου, κερροί, λησμονημένοι.—ὄχι· ὄχι· ὑπὸ τὸν πόδα τοῦ ἀνολετήρου χρόνου ψυχορραγοῦντες! — Παρθενῶν, Ἐρεχθιδίων—μόνον ὑπομονή.

... Νά! νά! τοῦ φωτὸς ἡ ἔστια, λαμποβόλος, ὀλοφλεγῆς ὡς πνεῦμα τι παντοκράτορ, ἀνέρχεται, ἀνέρχεται—ὦ! —θνητὸς εἶμαι· αἰσθάνομαι, τὸ μεγαλεῖον ὀλόκληρον αἰσθάνομαι καὶ τοῦ πλάστου, καὶ τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ἀλλ' εἶμαι θνητὸς ἀσθενής, ὑπαρξίς ἀτελής, καὶ λέγω μόνον· ἀπειρον, αἰωνιότης ὑπάρχει, ὅπου νὰ νοήσω, ὅπου νὰ ἐκφρασθῶ δὲν δύναμαι.

Δὲν εἶν' ὁ αὐτὸς ἥλιος, ὅστις ἰεροπρεπῶς ἐχαίρετα πάλαι τοῦ Περικλέους τὴν θεσπέσιον χώραν, τοῦ Μαραθῶνος τὴν κολιάδα, καὶ — πρὸς δύσιν εἶναι τὸ βλέμμα μου—καὶ τοῦ Πειραιῶς τὸ πεδίον ἐκεῖ ὅπου λευκὸς ὑψοῦται μικρὸς, ὄσμος ὀβελίσκος ὡς λευκὸν σημεῖον ἐντεῦθεν μάλιστα φαινόμενον καὶ καλούμενον *μνήμα τοῦ Καραϊσκάκη!*—Ἐξόντωσις! ἐξόντωσις! βέβουν οἱ κόσμοι, βέβουν, καὶ τὸ πᾶν ἀνάμνησις, καὶ τὸ πᾶν σκιά, μηδέν.

Πρὸς τὸ ΜΑ. τοῦ Λυκαβητοῦ εὐρύσωμος λευκὸς κύβος ἐπὶ λόφον πρηνὸς πρὸς τὴν πόλιν ἐγείρεται. Πρὸς ἀνατολὰς τῆς χώρας ὡς περικαλλὲς φαίνεται φρούριον μετ' τριγωνοειδῆ προμετωπίδα κατὰ τὴν νέαν Κεχροπίαν, μ' ἐξώστην βασιλεύουσαν ὑπὸ στήλων κατασκευῆς Δωρικῆς. Εἶναι μόνον τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ὡς κολοσσὸς ἐνιαῖος τῆς πρωτευούσης εἰκονίζων τὸν ἐν αὐτῷ κολοσσὸν τῆς βασιλικῆς δυνάμεως· ἔχει ἀέτωμα ὀδοντωτῶν—ἀρχαίας ἐλληνικῆς

ἀρχιτεκτονικῆς ἀπομίμημα — ὡς στέμμα, καὶ στέμμα μολυβδοῖνον· εἶναι διώροφον, καὶ ἡ πρόσοψις του ἐπίπαστος διὰ μαρμαροκόπως, παριστᾷ τοῖχον ὡς ἐκ τετραγωνικῶν πλακῶν μαρμάρου—αἱ θεμέλιοι αὐτοῦ λίθοι ἐγούσι δίμετρον καταφανὲς μέτωπον κατὰ πλάτος καὶ εἰν' εὐμεγεθεῖς τὸ μῆκος.

Ὁπίσω αὐτοῦ ἐκτείνεται παράδεισος εὐρύτοπος, περιβαλλόμενος ὑπὸ σιδηρῶν ἢ ξυλίνων λογγοειδῶν κηκλῶδων—ἐνώπιον αὐτοῦ κατάντης εἶναι πλατεία ἐκατέρωθεν τῶν πλευρῶν τῆς φοίνικας ἔχουσα 13 ἀπὸ τῆς Χαλκιδίδος καὶ τῆς Αἰγύπτου μεταφουτεμένους. — Κάτω τῆς ὀλιγοπλήθους αὐτῆς πλατείας πάντοτε πρὸς τὴν πόλιν καταβαίνει διὰ μαρμαρίνου μακροβάθμου κλίμακος εἰς τὸ Συντάγματος τὴν πλατείαν, ἣτις ὡς ἐσκαμμένη φαίνεται διὰ τοὺς ἐκατέρωθεν πρηνεῖς καὶ εἰς ἐπίπεδον λίγοντας τοίχους καθ' ὕψος καὶ κατὰ μῆκος. Ἡ πλατεία τοῦ Συντάγματος εὐσχεδῖος εἶναι τῶρα μικρὸς κῆπος δένδρων ἀκάρων, καὶ τὴν δυτικὴν πλευρὰν του κλειῖον βραχεῖαι στήλαι διὰ σιδηρᾶς ἀλύσου συνεχόμεναι.

Ὅ,τι λέγω, τὸ εἶδες εἰκονισμένον. Εἶναι τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως Ὁθωνος. — Ἐπὶ τῆς ΔΒ πλευρᾶς φαίνεται διώροφον περικαλλὲς μεθ' ὀλοκτοῦς ἐξώστιας οἰκοδόμημα.

Τὴν νύκτα μετὰ τὰ φωτιζόμενα παράθυρά του, μετὰ τὸ ἐκπρόβον αὐτοῦ φῶτισμα, ἁμοιάζει ὠραῖον φρούριον, οὐ τινος οἱ κάτοικοι ὡς ἀπὸ σκοπίας γρηγοροῦν ἐπὶ τῆς κοιμημένης πόλεως.

Ἡ πρωτεύουσα κόπτεται ὑφ' ὀδῶν δύο δικσταυρωμένων εἰς τμήματα τέσσαρα. Ἰδοὺ ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἡ μία· καλεῖται ὁδὸς τοῦ Αἰόλου· ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ τρισηλιετούς ναοῦ τοῦ ἐθνικοῦ τούτου θεοῦ, ἀπὸ μεσημβρίας καὶ χωρεῖ εὐθὺ πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ Τηλεβολοστασίου, ὅπου ἡ γραμμὴ τῶν οἰκίων περατοῦται. Εἰν' ὁδὸς τῶν δημοσίων λασχῶν ἢ τῶν καφφενείων ἂν θέλῃς, καὶ τῶν ξενοδοχείων—ἐκείθεν πάντοτε· εὐθὺ χωροῦσα δεξιόθεν ἔχει τῆς μουσικῆς ἡ τοῦ περιπάτου τὴν πλατείαν, καὶ περαιτέρω, πάλιν δεξιόθεν τοὺς καφφεκίπους *Τίβολι* καὶ *Παυσαίλοιποι*· φέροι οὕτω εἰς χωρία τερπνά, εἰς τὰ Πατήσια.

Ἡ δευτέρα ὁδὸς τοῦ Ἐρμοῦ, ὁδὸς τῷ ὄντι τῶν μαθητῶν τοῦ Ἐρμοῦ, τῶν ἐμπόρων καὶ τεχνιτῶν, φέροι ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων εὐθὺ μέχρι τοῦ Πειραιῶς—ἐν μέσῳ ταύτης ὀλίγον πρὸς ἀνατολὰς τῆς ὀδικῆς διασταυρώσεως, ἐγείρεται ναὸς χαμηλὸς πολύγωνος ἀρχαῖος, ἡ *Κατινικαρέα* λεγόμενος, καὶ εἰς τὴν ἐνετικὴν ἐποχὴν ἀνήλων. — Ἐντεῦθεν ὅπου ἴσταμαι, βλέπεις τὸ μῆκος ὄλον τῆς αἰολικῆς ὁδοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῶν ἀνακτόρων ἐπὶ τῆς ἐραϊκῆς.

Τὰς πλευρὰς τῶν ὀδῶν ἀμφοτέρων κοσμοῦσιν οἰκοδομαὶ ὠραῖαι νεόδμητοι, διώροφοι καὶ τριώροφοι ἐνίοτε, ἐκ μαρμάρου καὶ γαλκῆς ποῦ καὶ ποῦ ἀποσίλουσαι.—πλάτος ἐξαχθῆσιν αἱ διασταυρούμεναι ὁδοὶ δεκάμετρον, αἱ λοιπαὶ δεκάμετρον αὐτῶν κυριώτερον εἰσὶν ἢ τοῦ Ἄδριανοῦ ὡς φέρουσα εἰς τὴν ἰσχυρῆν ἐτι πόλιν τοῦ αὐτοκράτορος τούτου ἐξω τῆς πόλεως πρὸς τὸ ΑΜ, καὶ ἡ τῆς Ἀθηνᾶς ὁδὸς βραχεῖα ἀλλὰ πλατεία, ἐν ἣ τὰ ὄχηματᾶ σταθμεύουσι.

Κατὰ τὸ ΔΒ. λευκάζουσι αἱ χαμηλαὶ οἰκίαι τῆς

Νεαπόλεως, προαστείου νεοδημένου όπου αριθμός τις έποίκων, και περιοίκων Αθηναίων συνελθόντες ανήγειρον σωρόν εύπρεπών οικίσκων άνευ σχεδίου.

Η περιφέρεια τής πόλεως είναι δύωρος, ή οδός του Έρμου ήμιωρία σχεδόν, και ή του Αϊόλου βραχυτέρα κατά τὸ ήμισυ.

Έν γένει αί οδοί και στενωποί δέν είναι στεναί ουδ' άπρωςφειές τόσοι προς όχηλασίαν· πών νέον κτίριον καλλύνεται διά του μαρμάρου εξαίρετως, του σιδήρου και του χαλκού — ό τόπος βριθεί μαρμάρου και γρανίτου.

Τό έσωτερικόν των οικιών κοσμεί γαλλική φιλοκαλία έξευγενισμένη, και μάρμαρον και ήθη ελληνικά.

Η πόλις έχει γήπεδον κοίλον πλέον ή επίπεδον, διά τούτο άνερχομενος έκ του Πειραιώς, βλέπεις μόνον τάς δυτικάς αὐτῆς άκρας — άλλ' έμπρότοις εύρίσκεισαι άπέναντι του δυτικού τῆς άκροπόλεως, όπου ή πύλη, παρ' ή ύψούται πύργος μακρός και λεπτός ως οβελίσκος· — είσερχόμενος περās υπό τούς πόδας του Θησειου.

Πρός δυσμάς εύρος έλαιών άπλούται επί του πεδίου και γήλοφοι πευκοστεφείς προς τὸ βόρειον και τὸ δυτικόν· — προς βορράν και διά βραχίονος προς δυσμάς διασχίζει χωρία ή χειμάρρος Κηρισός από τήν βοδοδάφνην κεκαλυμένους τάς όχθας — ή έρμαϊκή οδός ή του Πειραιώς περā επί μέγ' αὐτῆς μέρος διά του έλαιώνος και στολιζέτ' έκατέρωθεν υπό άμπέλων, φρουρουμένων διά πλινθίνων τοίχων και των εύρυσώμων τῆς λεωφόρου χαυδάκων· — ό έλαιών, άειθαλής συνενούμενος μετά των λοιπών δένδρων σχηματιζόμενος εις δάση, και των καταφύτων χωρίων παριστā εύρύχωρον παράδεισον, ου τινος τὰ άκρα περαιούνται εις ολοκλήρου όρίζοντος τὰ άκρα, όπου θεοποίητα τείχη ύψούνται κύκλω σειραι βουνών ύψηλών, χαμηλών, και κυαναί άψίδες θαλασσίου όρίζοντος.

Πρός μεσημβρίαν του πεδίου και δυσμάς τῆς πόλεως κείτ' ό λιμνη του Πειραιώς, προς άνατολάς αὐτου κατά σειράν οι όρμοι Μυνηχία και Φάληρος· — ό θεατής από τῆς στέγης άγροκηπίου όρā τῆς Μεσογείου τὸ κατὰ στυλινον, άπειρον λειον και τούς παρὰ τήν Άττικην κειμένους εύμεγέθεις βράχους τῆς Σαλαμίνος κ' Αίγινης ... τῆς Σαλαμίνος — ιδέ τι άναμνήσεις!

Μερικότητες.

Έντός του εύρους κύκλου όπου άτμώμελος περιτρέφω τὸ βλέμμα μου ως Ζεὺς Ολύμπιος, άπαντῶ έκασταχόσε εν μνημειον ή τῆς αρχαίας ήμῶν δόξης, ή τῆς νέας ήμῶν προαγωγῆς — δέν άνέβην εις τήν άκρόπολιν, θά ήκουες τόσοι πολλά περι του Περθεώνος ... εκτός τούτου από των ύψηλών σκοπιών των εντός τῆς πόλεως βλέπεις τὰ εντός αὐτῆς, και έγώ περι τούτων διμιλῶ τώρα — όταν άναβῶ εις τήν άκρόπολιν — έχε ύπομονήν.

Νά ή Ακαδημία του Πλάτωνος ήμίσειαν ώραν έξω τῆς πόλεως προς τὸ Δ. Είναι γήπεδον άπλου· — επί τινος όφρύος λιθάδους φαίνεται μικρός οβελίσκος — είναι ό τάφος ένός ίσφοιογράφου Γερμανου Μύλλερ.

Νά τὸ όρος των Νυμφῶν υπό τήν άκρόπολιν προς τὸ Δ. Έπ' αὐτου ιδρύθη ώραιον ούρανοσκοπειον δαπάναις του εν Βιέννη βαρώνου Έλληνοσ βαθυπλούτου Σίνα. Η Έλλάς οφείλει αὐτὸ κατά μέγα μέρος και εις του άστρονόμου Κ. Γ. Βούρη τάς προσπάθειάς. Επί τῆς άνατολικῆς πλευρās του μικρού αὐτου βράχου διακρίνοντ' αί βαθμίδες κλίμακος έπιγεγλυμμένης — έδῶθεν είναι ή Πνύξ, άναντές τι μέρος, παρακάτω ή Άρειος Πάγος όπή τις άμβλεία — άκούεις; τί άναμνήσεις!

Τὰ μακρὰ τείχη! — έδῶ δέν φαίνονται· εις τὸν Πειραιά μόλις διίλιθοι ή τρίλιθοι στοιβαί διακρίνονται, και αὐται έντός όλίγου από του προσώπου τῆς γῆς άφανίζονται.

Έσσεται ήμαρ ό' αν πο' όλώλη Ήλιος ίρή.

Νά τὸ Θησειον! νάος όλόκληρος υπό τὸ ΔΒ. τῆς άκροπόλεως· στήλαι του τινές κρατούντ' έκάστη διά σιδηρών στεφάνων· οι κεραυνοί του Μαχμούτη τάς έκερατίσαν· ή έξωτερική έπιφάνεια μέχρι διαστήματος, όπου ανθρώπου χειρ φθάνει, κατακαλύπτεται από ύπογραφάς γλωσσῶν διαφόρων κ' έποχῶν διαφόρων· οι άνθρωποι, οι άλλζόνες άνθρωποι θέλοντες να παλαίσουν με τὸν χρόνον, αθροίζονται περι εκείνον, όστις με τὸν χρόνον πκαίει. — Ανδριάς γιγαντώδης άκέφαλος, νομιζόμενος τῆς Φήμης ή τῆς Νίκης άρπαχθείς από των σπλάγγων τῆς Μεγαρίδος, ίσταται έξῶθεν αὐτου παρὰ τὸν πρόναον και ως δαίμων επί του ιεροσύλου χρόνου έργηγορών, κολοβωμένος αὐτός, άκίνητος ίσταται μολοντούτο, και φυλάσσει τὸν ναόν του Αίγείδου υπό του ναυάρχου Κίμωνος άνεγερθέντα· παρ' αὐτὸν κείνται έδραι μαρμαρίνοι και σαρκοφάγοι κεκαλυμένοι όλόκληροι διακηρηθέντες. Τὸ Θησειον τὸ είδες εικονισμένον.

Έντός των Αθηνῶν παρὰ τήν άκρόπολιν, ιδού ή Ποικίλη Στοά — μετεβλήθη τώρα εις αγοράν ώνίων, ό οικος του κυρίου εις αγοράν ώνίων είχε μεταβλήθη. — Νά έρείπιου τινός αί τέσσαρες μεγαλόλιθοι πλευραί — είναι λέγουν ή οικος του Πεισιστράτου.

Νά ή Πύλη τῆς Αγορās· στήλαι τινες όρθογωνίου σχήματος φέρουσαι χαρακτηρισ και νόμους άρχαίους, άφημένοι λησμονημένοι — δυστυχή Ούγαν! ποῦ είναι ή πένθιμος όμήγυρίς σου; (la bande noire) καλείς σύ τούς Γαλάτας να σεβασθῶσι του παρελθόντος τὰ λείψανα, να σεβασθῶσι τήν αρχαίαν Γαλλίαν, κ' έπειτα λέγεις εις τήν ποιητικὴν λύραν σου α σίγα ὦ ποιητικὴ λύρα! άφες να φύγη τὸ πᾶν εις τήν έκμηδένωσιν!

Νά υπό τούς πόδας μου ή όκτάγωνος πύργος του Ανδρονίκου ή μάλλον ή νάος του Αϊόλου θεου των άνέμων· περι τὸ μέτωπον τῆς κυκλοειδούς όροφῆς του είναι οι όκτώ άνεμοί του με τὰ διακριτικά αὐτων σημεία, ή Βορέας, ή Καικίας, ή Εὖρος ή Απηνιώτης, ή Νότος, ή Λιψ, ή Ζέφυρος και ή Αργέστης· τὸ κτίριον είναι εις βάθος, δηλαδή άνεσκάφη. — Κύτταξε! και ή γῆ αὐτῆ, ζῶν έμψυχον, ως είπεν ή Πλάτων, άπται τὰ ζῶντα του θνητου έργα.

Νά ή οδός ή φέρουσα εις Έλευσίνα και οδός ίερὰ καλουμένη.

Έδῶθεν προς άνατολάς τώρα.

Βλέπω τήν πύλην του Άδριανου, Ρωμαίου αυτοκράτορος, όστις ήθέλησε να διαιωνίση τήν εν Αθήναις πολιτογράφειν του διά του μνημείου αὐτου· τὸ τόξον τῆς σώζεται. — Εκείθεν διηλθόν ποτε μεσάνυκτα έπιππος, και τήν στιγμὴν τῆς διόδου ενόμισα ότι ζῶ τῶ όντι εις του Άδριανου τήν έποχήν· πόσον τὸ ύψηλον ύψόνει τὸν ταλαίπωρον θνητόν! — βλέπεις τὸν ούρανον και λέγεις· « Θά υπάγω κ' εκεί άφου άποθάνω. »

Παρακάτω είναι τὸ πέρας του ναου του Ολυμπίου Διός — δεκαεπτὰ στήλαι γιγαντώσωμοι ... και ουδέν άλλο.

Έδῶθεν τὸ μνημειον του Ισοκράτους· οι περιηγηται ίγνογράφου αναθαίνουν διά κινήτης κλίμακος, και αντίγράφου τῆς κορυφῆς τὸ τεχνικόν κάλλος — χωρεί τὸ μνημειον αὐτὸ πέντε ανθρώπους ίσταμένους χωρίς συνθλίψεως — παρετήρησα περιηγητάς με τὸ βιβλίον εις χείρας ζητούντας εκεί πλυσίον επί μικρās τινος μόλις φαινόμενης στήλης, ό,τι τὸ βιβλίον περι αὐτῆς έλεγεν.

Όπισω τῆς άκροπόλεως έφ' ύψώματος τὸ μνημειον του φιλοπάππου Σέγιο καλούμενον τώρα — είναι οβελίσκου μία μόνον πλευρά.

Μεταξὺ των άνακτόρων και του Ήμηττου τὸ Κυνόσαργες· ή Κεραμικὸς πλατεία προς δυσμάς του θεάτρου· όπισω των άνακτόρων τὸ Λύκειον, τὸ Αμφιθέατρον.

Νά ή Ακαδημία τῆς νέας Έλλάδος προς τὸ βόρειον πέρας τῆς πόλεως· σεμνοπρεπῆς και σοβαρὰ είν' ή θεα αὐτῆς· ή κόσμος αὐτῆς ως οικου φέρει μορφῆν ώραιαν αλλά φιλοσοφικήν· σύγκειτ' εκ δύω πτερύγων ενουμένων κατά τὸ μέσον διά τρίτης· κήπος σχηματίζεται περίξ του κτιρίου εξαίρουμένου του μεσημβρινου μέρους όπου είν' ή είσοδος. Εις τὸ δυτικόν του κήπου μνημειον μικρόν άνεγείρας άνέθετο ή ποιητής Α. Σούτζος τῶ ίερῶ λόγω του Δραγασσανίου ... ως κ' έδῶ άναμνήσεις!

Νά όπισθεν αὐτῆς τὸ δημοτικόν νοσοκομειον· να έμπροσθεν αὐτῆς τὸ γραφειον τῆς οικονομίας, του ταμείου του νομισματοκοπειου κτίριον εθνικόν και άκόμη όπισω τῆς άκροπόλεως τὸ στρατιωτικόν νοσοκομειον, ένθυμοῦμαι, οικοδόμημα σεμνοπρεπές και ώραιον· να προς τὸ βόρειον πέρας τὸ θέατρον — κύτταξε άρ' όλα έχομεν ... Ήγίαινε Διδασκαλείον.

Τήν άκρόπολιν; — τήν κυριακήν θ' αναβῶ· θά υπάγω και διά σε και διά τούς δυστυχείς άπομάχους· εκεί τούς έβαλαν διά να φυλάττουν λείψανα αὐτου του πολέμου, των αρχαίων χρόνων τὰ λείψανα.

Κλίμα.

Έννοεις ότι έχορέσθην τῆς θεας των Αθηνῶν — είσερχομαι εις τὸν θάλαμόν μου — θά γίνω ίατρος — αλοιμόνον! δέν μ' άναγνωρίζουν οι κύριοι όκτορες άσπῶται του καλου ήποκράτους· τὸ έννοῶ· έσφαλα μη λαθῶν πιστοποιητικά σπουδῆς και άπολυτήρια των άρμοδιών καθηγητῶν· αν έπεμελούμην να κατορθῶσω τούτο — και πόσα παραδείγματα! τὰ μαλλιά πιάνω — τότε καμμία έρις· τὸ πᾶν μέλι γάλα, καθῶς

οί ποιηται Κύριοι Σούτζοι εύφύως έπεισήγαγον τήν φράσιν ταύτην εις τάς σατυρικὰς οἰάδας των — και δέν άστειζομαι — έγώ τὸ ήξέρω· ή ικανότης άφες· όταν έλθης εις τήν Ελλάδα σοι τὰ μαρτυρῶ όλα, όλα· μήτε λέξιν δέν θά παραλίπω κανένα άνάξιον δέν θά σεβασθῶ ένώπιον σου του τήν αλήθειαν σεβομένου.

Τὸ κλίμα νοσῶδες δέν είναι· αληθῶς είναι τι πλέον άσταθές ή σταθερόν, αλλά διατηρεί πάντοτε εύκρασίαν τινά, μεθ' ής συμμορφούμενος, δέν δοκιμάζεις παραλλαγās τῆς υγείας συχνας ή έπαισθητάς. Τὸν Ιούλιον και Αύγουστον, και μέχρι των μέσων του Σεπτεβρίου αὐτου, έπιφέρουν ένιοτε τὰ κυνικά καύματα βαθμου 25 ή 28 βρωμυρικού θερμομέτρου έπιδημικόν πυρετόν· άλλ' ένιοτε· οι δυνάμενοι τότε άποσύρονται εις τήν έξοχήν, και κυρίως πράττουσι τούτο οι εύποροι εν γένει και οι διδάσκαλοι εν μέρει, ώφελούμενοι εκ τῆς διμήνου των μαθημάτων διακοπῆς — ή πόλις κυκλοῦται από χωρία, όπου καλή και τερπνὴ φύσις, καθαρὸς αήρ και πόσις υγιεινὴ προσπίζονται πάσης ιδιοσυγκρασίας πασχούσης ύφ' οίου· δῆποτε κλίματος. Τὸ φθινόπωρον μέχρι του νοεμβρίου είναι υπῶδες. Τὸ χειμῶνα σπανιώτατα νίφει και τὸ ψύχος αν και δριμύ ένιοτε μόλις μέχρι του Ο βρωμ. θερμομέτρου, είν' όμως πάντοτε άνεκτόν δι' έλαφροῦ και τι παχέος έπεινδύτου· μανδύας μονόφυλλος και άνευ φλανέλλης, ιδού των ελληνοφορούντων τὸ θερμότατον χειμερινόν έπένδυμα — λάσσης εύπορεί ένιοτε ή πόλις, άλλ' επί πλείστον τὸ λιθόστρωτον των οδῶν ματαίνουε τήν συμμαχίαν αὐτῆν του ύδατος και τῆς λεπτῆς άττικῆς γῆς εναντίον των δυστυχῶν άκρων των περισκελίδων τῆς Εὐρώπης ή των περικηνημίδων τῆς Έλλάδος.

Ο αήρ είναι λεπτός, υγιής· πολλάκις γλυκύς, τερπνός — ή άτμοσφαίρα επί τὸ πλείστον καθαρὰ. Λέγεται ότι άλλοτε Γαλλος πρόξενος παρετήρησε τριακόνητα έτη κατά σειράν και δέν ήδυνήθη να εύρη μίαν ήμέραν χωρίς ήλιον. Ο ούρανός των Αθηνῶν όμολογείται παγκοίνως ως ούρανόσ καθαρὸς, εύδιος, με άτμοσφαίραν λεπτήν, λαμπράν. είν' έδῶ γλυκοχαράγματα, είν' έδῶ έσπέραν ότε, πλανώμενος περι τὰ έρείπια του άρχαίου ελληνικου κόσμου, βλέπεις σκιὰς να φεύγουν και σκιὰς να επανέρχωνται.

Κεραυνός ένταῦθα σπανιώτατα κατασκήπτει· έντός τῆς πόλεως άγωγοί αὐτου δέν υπάρχουν· ή μάλλον ή άτμοσφαίρα δέν είναι προς γέννησί του έπιτηδεία.

Ο μεσημβρινοόρειος άνεμος έπικρατεί, ή νότος επέρχεται, άλλ' έρχετ' αὐτός καθαρὸς από τῆς Μεσογείου, κ' έτοιμος να έπιβρόση, προσκόπτει και συντρίβεται επί τῆς ακινήτου πλευρās τῆς άκροπόλεως, ή τις ακίνητος έμεινε και εις βόμβας. Ζέφυρος και Απηνιώτης σπανίως πνέουν.

Ουσίαδη

.
— Εις τὸν κόσμον, εις τήν ζωήν.
Έλα, έλα εις τὸν κόσμον, εις τήν ζωήν.
Εὐπρεπίζεσαι ως άνθρωπος του κόσμου, κ' έπειδή

ἐλαφρόν δὲν εἶναι τὸ βλαάντιόν σου, περιέρχουαι ὡς γεωμέτρης ἢ ὡς ἀζυνομός πρῶτ' καὶ δεῖλι τὰς ἀγυῖας καὶ τὰς στενωπούς, καὶ ὡς ἄνθρωπος φρόνιμος ἐπα- νέρχουαι οἴκαδε τὰ μεσάνυχτα, ἢ μετὰ τὰ μεσά- νυχτα ἀποσυρόμενος τοῦ κερφενείου, ἢ τοῦ θεάτρου, ἢ τοῦ ξενοδοχείου—ἐνῶ ἐμπρὸς σου πάντοτε βλέπεις ὀπίσω σου ἀγνοεῖς τί γίνεται· ἀλλ' ἂν ποτε στρέψῃς ἀριστερὰ ἢ δεξιὰ ... κύτταξε τί ἐλαφρόν, πτερόεν βῆμα! νομίζεις ὅτι τὸ γλαφυρόν ἐκεῖνο πόδιον, λευ- κὸν ἔσωθεν ὡς εἶναι λευκὸν τὸ μετὰξινον περιπό- διόν του, γλιστρᾷ εἰς τῆς νυκτὸς τὸ βάθος καὶ δὲν ἀρίνει εἰς τὸ τρυφερώτατον ἀκουσικὸν ὄργανόν σου· παρὰ τὸ τρίσιμον τῆς ὡς ὑμῖν λεπτῆς ποδῆρους ἐσθῆτος—οἱ Γάλλοι ἔχουν ὠραῖον ῥῆμα διὰ τὸ τρίσιμον ... frissoner· ὁ εὐτράπελος Paul de Coq λέγει· j'entends son habit frissoner καὶ λέγει τοῦτο εἰς ἓν σύγγραμμά του ὅπερ φέρει τὸν ἀσχη- μότερον τίτλον τῶν συγγραμμάτων ὄλου τοῦ κόσμου.

Εἰν' Εὐρωπαϊαί τις αὐτῆ περιπατοῦσα μόνη καθὼς αἱ Εὐρωπαϊαὶ μετὰ τὸ σακκίλιόν τῆς, τὸ ἀνθήλιον ἢ τὸ ἀλεξίβροχον.

Ἐδίψησες; ἔχεις πρὸς τοῦτο ἀνάγκην ὕδατος ἢ ἐφημερίδος;—ἐμβαίνειεις εἰς ἓν τῶν πολυπληθῶν κερφενείων—λαμπρὰ εὐμεγέθη κάτοπτρα, ἐρυθρό- λευκα παραπετάσματα, καὶ τράπεζαι πεντελικοῦ λίθου· λαὸς ζωηρός, κοινωνικός, εὐθυμός. ἂν καὶ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἐνδείας δυστυχεῖς ἄγχι ἡμέρας.—ὑπὸ τὸ ἔνδυμα, τὸν εὐπρεπισμὸν καὶ ποτε τοῦ ἀριστο- κράτου τὸ ἀτμηέλητον δὲν τομιᾶς νὰ διακρίνης ὅ,τι δύνασαι νὰ ὀνομάσῃς ἀνέχειαν.

Ἰδὲ τοὺς νέους, τοὺς σφριγγῶντας αὐτοὺς Ἑλληνό- παιδας. Βῆμα μέγα, πολεμικὸν, μορφὴ ἀνδρὸς συν- αισθανομένου μετὰ ἀλαζονείαν σιωπηλὴν τὸ ὄλον τῆς ἀνεξαρτητοῦ αὐτοῦ φύσεως ἐνίοτε θεοσεikelon θνητὸν ἀντιμετωπίζεις εἰς τῶν Ἀθηνῶν τὰς ἀγυῖας.

Τὸ ἐρυθροῦν πτυχῶδες κεκλιμένον κατὰ τὴν ὠμο- πλάτην κεφαλοκάλυμμα μετὰ τὸν βαθυκύανον, παχὺν μακρὸν, φουντωτὸν θύσανόν του, πρόσωπον, ἐνίοτε βαθύ οὐλότριχον κατὰπυκνον φέρον γένειον, ὀφθαλ- μοὶ γαλανοὶ ἢ μελανεὶ σπινθοδόλοι, ὕγροι, ἀσκαρ- δαμικτὶ ὀρῶντες ἀλλὰ παντόθι κινούμενοι, ἐπιρά- χιον (φέμελη) ὄλωσ χρυσόπαστον, ὀσφύς ἀθλητοῦ ἐλαφροπόδος σολισμένη ἀπὸ μεταξωτὸν μετὰ μακροὺς φουντωτοὺς κωσσοὺς ζώνην, χιτῶν πλουτόπτυχος βραχὺς μέχρι τοῦ γόνατος, ὡς βραχὺς ἦτον ἐκεῖνος τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων, περικνημίδες κωσσωταὶ ὀλόχρσοι ἢ ὀλομέταξοι, γλαφυραὶ ὑπο- δῆσεις—ἰδοῦ, ἰδοῦ πᾶν ὅ,τι τοῦ νέου Ἑλληνοῦ τὸ ἰγνογράφημα ἀπαρτίζει.

Ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ τοῦ βλέμματος βλέπεις ἀντανάκλου τὸ ἀφελές, τὸ ἀγνὸν μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς, τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην ἢ ἢ συμπαθείας ἐμπνέει καὶ διοχετεύει ἀπὸ καρδίας εἰς καρδίαν, βλέπεις ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἀβίαστον, τὸ οἰκτεῖον τοῦ τρόπου, τῆς ὀμιλίας, κ' αἰσθάνουσαι ὑπερφηάνειαν μυστηριώδη ἐντός λαοῦ εὐρισκόμενος, λαοῦ ἀληθοῦς, καὶ θέλεις νὰ ἦσαι συμπολίτης τοῦ δημοκράτου λαοῦ τούτου, οὐ τινος οἱ πρόγονοι· ἓνα κόσμον ἀρ- χαιὸν ἐπαίδευσαν, καὶ οὐ τινος ἢ χώρα πᾶσαν νέαν γενεάν καὶ παιδεύει κ' ἐκπλήττει.

Εἶδες, Δημήτριε! τοὺς φεουδαλικούς λαοὺς τῶν Γερμανικῶν χωρῶν, εἶδες ἐκεῖ τοῦ ἀλλοπροσάλλου Μεσαιῶνος καὶ τὸ βάνουσον μέγεθος, καὶ τὰς ἀρχε- τύπους δυσμόρφους παραδόσεις, καὶ δύνασαι, Δημή- τριε! δύνασαι νὰ νοήσῃς ἐδῶ τί εἶναι λαός.

Κόσμος εὐνῆνος, χειροκοτοῦν τὸ πνεῦμα, τὴν δοξάν, σιδηροσίζων τὸ ἐγγλήμα, χλευάζων μετὰ σα- τανικὸν μειδιάμα τὸν ὡς φάντασμα ὀσημέραι διαλυ- μενον ἀριστοκρατισμὸν τοῦ Μεσαιῶνος· ἰδοῦ, ἰδοῦ ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος, αὐτὸς ὅσκις σιωπᾷ, λέγεις, σήμερον καὶ ἀκίνηται καὶ κοιμάται! α· Εἰς τὴν Ἀνατολήν, εἶπεν ὁ στρατηγὸς τῆς Κόρσου, εἰς τὴν Ἀνατολήν γίνονται οἱ μεγάλοι ἄνδρες—τὸν Ἀλέξανδρον ἐσυλ- λογιζέτο ὁ στρατηγὸς οὗτος.

Ἀνερχόμενος τὴν Αἰολικὴν βαίνειεις πρὸς τὴν πλα- τεῖαν τοῦ περιπάτου ἢ τῆς μουσικῆς· ἐνώπιον τῶν τηλεβόλων ἔκτενές τι γήπεδον ὠρίσθη πρὸς ἴδρυσιν τοῦ ναοῦ τῶν τελετῶν· ὀλίγα νεότμητα μάρμαρα κεῖνται τῶρα ἐπὶ τοῦ γηπέδου τούτου· τὴν ἀριστε- ράν ἐκεῖ πλευρᾶν τῆς ὁδοῦ στολιζει τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἀγγλίας οἰκοδόμημα ἐκ τῶν ὠραιότερων τῆς πρωτεύουσας· εἶναι προσετι ξενοδοχεῖον ἐν τῇ Αἰολι- κῇ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας εἰς τὴν διασταύρωσιν καὶ τοῦ Νέου Παρρασοῦ, παρὰ τὰ Ἀνάκτορα τῆς Ἀνατολῆς καὶ πολλὰ ἄλλ' ἄλλοτε.

Εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας τοῦ περιπάτου ὁ ὑπο- στρατήγος καὶ Βασιλικὸς Ἰπασπιστῆς Καλλέργης ἀνήγειρε κυκλοφερῆς στέγασμα κυανόλευκον διὰ τοὺς μουσικούς. Ἐκτενὴ ἀποψιν ἔχει ἡ πλατεῖα, ἀλλ' ὀ- φρὺς γήινος πρὸς μεσημβρίαν ἐπιπροσθεὶ ταύτης· ἡ Κυβέρνησις θὰ τὴν ἐπιπεδώσῃ.

Παρὰ τὴν πλατεῖαν δυτικῶς τὸ Τίβολι, περιτει- χισμένον μετὰ σχέδιον ὠραῖον ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν σκιαδῶν, τῶν ἀτραπῶν του—πραιτέρω τὸ Πανσί- λυπον ἀγροκήπιον νέον.—Εἶναι Κυριακὴ ἢ ἑρτὴ ἐπί- σσημος, ἡ Μουσικὴ παίξει μετὰ τὸ δεῖλι εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ μέχρι τῆς 10 τὸ ἑσπέρας καθ' ἡμέραν εἰς τὸ Τίβολι ἢ τὸ Πανσίλυπον.

Ἐλα εἰς τὸν περίπατον ἰδὲ τὸ Εὐρωπαϊὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν φόρεμα· τὸ ἓν ὡς τῆθεον διπλωμάτου τὸ ἄλλο ὡς χλαμίδα πολεμιστοῦ. Ἰδὲ τοὺς ξένους τοὺς δυνατοὺς Πρέσβεις ἐφιππούς ἢ φερομένους ἐπὶ ὄχημάτων λαμπρῶν.—Τὸν κόσμον ὄλον τῆς Πρω- τεύουσας, τὸν ἐπαρχιώτην, τὸν σύγκλητον ὄχλον φύρ- δην μύγδην ἀλλ' εὐτάκτως φερόμενον διὰ τῶν ἵππων τῶν ὄχημάτων καὶ τῆς φρουρᾶς.—Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα ἐρχονται συχνότερον ἐφιπποὶ ἢ ἐπ' ὄχη- ματος· φέρουσαι ὁ μὲν Ἑλληνικὸν, ἡ δὲ Εὐρωπαϊὸν ἱματισμὸν· ἐμπρέπει τῶ Βασιλεὶ τὸ Ἑλληνοφόρεμα, κομψὸν πολεμικὸν ὀλόχρσον.—

Κύκλος σχηματίζεται περὶ τῆς Μουσικῆς τὸ στέ- γασμα· τὸ Βασιλικὸν ζεύγος μετὰ τὴν συνοδίαν του, εἰσέρχεται, καὶ ὁ λαὸς χαιρετᾷ, ἀντιχαιρετᾷ, σταματᾷ καὶ τὴν μουσικὴν ἀκοάζεται. Οἱ Ἀνακτες ἀνχωροῦν· ὁ λαὸς σκορπίζεται εἰς τὴν πόλιν ἢ πε- ραιτέρω εἰς τὸ Τίβολι καὶ τὸ Πανσίλυπον μετὰ τὴν Μουσικὴν ἢ ὁδὸς ἐκατέρωθεν κοσμεῖτ' ὑπὸ δένδρων.

(Ἀκολουθεῖ.)